

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS TEZİ
2019-YL-148

**CUMHURİYET DÖNEMİNDE TORBALI'DA EĞİTİM VE
KÜLTÜR FAALİYETLERİ**

HAZIRLAYAN
Cemile Merve ÖZLÜ

TEZ DANIŞMANI
Dr.Öğr. Üyesi Adil Adnan ÖZTÜRK

AYDIN 2019

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Cemile Merve ÖZLÜ tarafından hazırlanan “Cumhuriyet Döneminde Torbalı’da Eğitim ve Kültür Faaliyetleri” başlıklı Tez, 21./08/ 2019 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmzası
Başkan	Dr. Öğretim Üyesi Adil Adnan ÖZTÜRK	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	
Üye	Prof. Dr. Sultan BAYSAN	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	
Üye	Prof. Dr. Nevzat GÜMÜŞ	Dokuz Eylül Üniversitesi	

Prof.. Dr. Ahmet Can BAKKALCI

Enstitü Müdürü

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

...../...../2019

Cemile Merve ÖZLÜ

ÖZET

CUMHURİYET DÖNEMİNDE TORBALI'DA EĞİTİM VE KÜLTÜR FAALİYETLERİ

Cemile Merve ÖZLÜ

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Anabilim Dalı

Tez Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Adil Adnan ÖZTÜRK

2019, XIX + 116 sayfa

Bu çalışmanın amacı, İzmir İli Torbalı İlçesinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşundan bugüne, eğitim faaliyetlerini ortaya koymaktır. Çalışmada konuyla ilgili birinci ve ikinci elden kaynaklar taranmış, Torbalı'da faaliyette olan eğitim kurumları arşivleri taranarak, araştırmaya kaynak oluşturacak bilgi ve belgeler kayda geçirilmiştir. Torbalı'da eğitim almış ve/veya öğretmenlik görevinde bulunmuş kişilerle sözlü tarih çalışması gerçekleştirilmiştir. İzmir Milli Kütüphanede il yıllıkları ve APIKAM'daki gazetelerden Torbalı-Tepeköy haberlerinden bazıları taranmıştır. Cumhuriyetin ilanı öncesinde de, 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında Çiftlikat-ı Hümayun adı ile anılan Torbalı'nın, eğitim faaliyetleri, çalışmaya temel olarak alınmıştır. Edinilen bilgi ve belgeler araştırma içerisinde yer verilmiştir. Kazaya adını veren Torbalı Mahallesi'nde biri kız diğeri de erkek çocuklara eğitim veren iki tane mektebin var olduğu 1923 yılı istatistiklerinde yer almıştır. Daha sonra bu mekteplerin tek çatı altında toplandığı ve "Torbalı Mektebi" adıyla karma eğitime geçilmiş olduğu belirtilmiştir. Fakat bu mektebin kayıtları günümüze ulaşmamıştır. 1931 yılında açılmış olan Merkez İlk Mektebi (Kazımpaşa İlkokul)'nin ise Torbalı'da ön sıralarda olduğu gerçeğine ulaşılmıştır. Torbalı'da beş yıllık ilkokul eğitimi veren tek okul Kazımpaşa İlkokulu idi. Kazımpaşa İlkokulundan sonra ilçede Torbalı Mahallesi İlkokulu açılmış burada da üç yıllık bir eğitim verilmiştir. 1923 yılında merkez haricinde sadece Çaybaşı, Hamidiye (Özbey), Arapçı (Pamukyazı) ve Eğerci köylerinde okul bulunuyordu. O yıllarda Torbalı'ya bağlı otuz civarında köylerde eğitim imkanlarının kısıtlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Kazımpaşa İlköğretim Okulu, Gazi İlkokulu, Cengiz Topel İlköğretim Okulu, Atatürk Anadolu Lisesi, Şehit Uzman Çavuş Harun Şenözuar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Özbey İlköğretim Okulu arşivi incelenmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER:Çiftlikat-ı Hümayun, Torbalı, Eğitim, Kazımpaşa

ABSTRACT
EDUCATION AND CULTURAL ACTIVITIES IN TORBALI DURING THE
REPUBLICAN PERIOD

Cemile Merve ÖZLÜ

Master Thesis, Department of Primary Education

Thesis Supervisor: Lecturer. Member of Adil Adnan ÖZTÜRK

2019, XIX + 116 pages

The purpose of this study, in Izmir Province bagged County, State of establishment in the Republic of Turkey, it was to reveal the educational activities. In the study, first and second hand sources were searched and archives of educational institutions operating in Torbalı were scanned and information and documents to be used as sources for the research were recorded. Oral history studies have been conducted with the people who have been trained and / or have worked as teachers in Torbalı. Some of the Torbalı-Tepeköy news items were scanned at the İzmir National Library, the provincial annuals and the newspapers in APİKAM. Before the declaration of the Republic, the educational activities of Torbalı, which was named as Çiftlikat-1 Hümayun in the late 19th and early 20th centuries, were taken as a basis for the study. Information and documents obtained are included in the research. In the district of Torbalı, which named the accident, there were two schools, one for girls and one for boys. Afterwards, it was stated that these schools were gathered under one roof and mixed education was started as “Torbalı Mektebi ekt. However, the records of this school have not survived. The Central Primary School (Kazımpaşa Primary School), which was opened in 1931, was in the front row in Torbalı. Kazımpaşa Primary School was the only school in Torbalı that provided five-year primary education. After the Kazımpaşa Primary School, Torbalı Neighborhood Primary School was opened in the district where a three-year education was given. In 1923, except for the center, there were only schools in Çaybaşı, Hamidiye (Özbey), Arapçı (Pamukyazı) and Ifci villages. It was concluded that education opportunities were limited in thirty villages in Torbalı.

Kazımpaşa Primary School, Gazi Primary School, Cengiz Topel Primary School, Atatürk Anatolian High School, Şehit Uzman Çavuş Harun Şenözuar Vocational and Technical Anatolian High School and Özbey Primary School archives were examined.

KEYWORDS: Çiftlikat-1 Hümayun, Torbalı, Education, Kazımpaşa

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında Cumhuriyet döneminde Torbalı'da eğitimin değişimi ve gelişimi incelenmek istenmiştir. Öncelikle hem lisans hem de yüksek lisans eğitimim boyunca bilgilerinden yararlandığım, tecrübelerinden yararlanırken sabır, hoşgörü ve desteğini esirgemeyen ve ayrıca yanında çalışmaktan onur duyduğum değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Adil Adnan Öztürk'e teşekkür ve saygılarımı sunarım. Ahlaki ve insani değerleri ile kendime örnek almaya çalıştığım, bilgi ve tecrübeleri ile bana yol gösteren, desteğini her daim hissettiğim değerli hocam Prof. Dr. Sultan Baysan'a, yine lisans ve yüksek lisans eğitimim sürecinde bana her türlü yardımı yapan değerli hocam Lütfi Budak'a, teşekkür ve saygılarımı sunarım. Kaynak aramak için yardım talep ettiğimde yapmış olduğu kendi çalışmalarını ve elindeki diğer kaynakları bana sunup, yol yordam gösteren ve bu zorlu tez sürecinde benden desteğini esirgemeyen değerli hocam Yasin Kayış'a, araştırmalarımı yaptığım zamanlarda Torbalı Atatürk Anadolu Lisesinde müdür yardımcılığı görevini yapmakta olan ve ihtiyacım olduğunda okul arşivini benim çalışmalarım için bana açan değerli Nurettin Bitikçioğlu hocama, Şehit Uzman Çavuş Harun Şenözuar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde müdür yardımcılığı yaptığı süreçte bana destek olan ablam Hülya Alkınıcı'ya, Torbalıda eğitim görmüş olan ve bu gördüğü eğitim ile öğretmenlik mesleğindeki deneyimlerini benimle paylaşan hocam Nail Şen'e, tez çalışmamı hazırlarken bana güvenip güç veren değerli arkadaşlarıma, tüm eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen her zaman yanımda olup bana inanan sevgili aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
EKLER DİZİNİ.....	xii
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ 1	
1. BÖLÜM.....	4
1. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4
1.1. Torbalı'nın Coğrafi Konumu.....	4
1.2. Torbalı'nın Tarihçesi	4
1.2.1 Torbalı'da Antik Yerleşmeler	4
1.2.2. Osmanlı Döneminde Torbalı	5
1.2.3. Cumhuriyet Döneminde Torbalı.....	8
1.3. Türk Eğitim Tarihine Genel Bir Bakış	9
1.3.1. Osmanlı Eğitim Kurumları	12
1.3.1.1. Sıbyan Okulları	12
1.3.1.2. Medreseler	12
1.3.1.3. Saray Okulları.....	13
1.3.1.4. Askeri Okullar	13
1.3.2. Türk Milli Eğitim Sistemindeki Gelişmeler	14

1.3.2.1. Milli Mücadele Yıllarında Eğitim	14
1.3.2.2. Cumhuriyet Döneminde Eğitim	22
1.3.3. Cumhuriyet Döneminde Örgün Eğitim Kurumlarındaki Gelişmeler	26
1.3.3.1. İlköğretim	26
1.3.3.2. Ortaöğretim.....	27
1.3.4. İzmir’de Eğitim.....	29
1.3.4.1. İlköğretim	29
1.3.4.2. Ortaöğretim.....	35
2. BÖLÜM.....	38
2. YÖNTEM	38
2.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	38
2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi	38
3. BÖLÜM.....	40
3.BULGULAR VE TARTIŞMA	40
3.1. Torbalı’da Eğitim	40
3.1.1. Çiftlikat-ı Humayun’da Sultan II. Abdülhamid’in Yaptırdığı Mektepler	40
3.2. Cumhuriyet Döneminde Torbalı’da Eğitim.....	42
3.2.1. İlçe Merkezindeki Okullar.....	44
3.2.1.1. Kazımpaşa İlkokulu/Merkez İlk Mektebi.....	44
3.2.1.2. Torbalı (Mahallesi) İlkokulu	55
3.2.1.3. Gazi İlkokulu	55
3.2.1.4. Cengiz Topel İlkokulu	59
3.2.1.5. Torbalı Ortaokulu (Torbalı Lisesi/Atatürk Anasolu Lisesi)	62
3.2.1.6. Şehit Uzman Çavuş Harun Şenözuar Mes. ve Tek. Anadolu Lisesi	78
3.2.2. Köy İlkokulları	85
3.2.2.1. Özbey İlkokulu	86

3.2.3. Torbalı'da Eğitim İle İlgili İstatistikler	93
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	95
KAYNAKLAR	97
EKLER	101
ÖZGEÇMİŞ	116

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Kazalarda Açılan Mekteplerin Gazete Haberi.....	44
Şekil 3.2. Kazımpaşa İlkokulunun Açılmasıyla İlgili Gazete Haberleri	45
Şekil 3.3. Torbalı Kazası Merkez Nahiyası Kazımpaşa Mektebinde 1930-1931 Yılları Arası Öğrenci Sınıf Geçme Durumları	49
Şekil 3.4. Tepeköy Kazımpaşa Mektebi 1930-1931 Ders Yılı Devamsız Öğrencileri	50
Şekil 3.5. Tepeköy Mektebi 1930-1931 Ders Yılı Umumi İmtihan Defterinde Beşinci Sınıf Öğrencileri	51
Şekil 3.6. Torbalı Kazası Merkez Nahiyası Kazımpaşa Mektebinde 1930-1931 Yılları Arası Öğrenci Sınıf Geçme Durumları	52
Şekil 3.7. Torbalı Gazi İlkokulu'nun Yıkılmadan Önceki Binası	56
Şekil 3.8. Torbalı Gazi İlkokulu 1942-1950 Yılları 1.Kademe Diploma Defteri Cinsiyet Dağılımı	58
Şekil 3.9. Cengiz Topel Ortaokulu 1964-1965 Yılları Sınıf ve Şubelere Göre Sınıf Geçme Durumu	60
Şekil 3.10. Cengiz Topel İlkokulu Diploma Defteri	61
Şekil 3.11. Torbalı Ortaokulu Temel Atma Töreni Gazete Haberi	63
Şekil 3.12. 1954'te Açılan Torbalı Ortaokulu'nun Doğu Cephesinden Görünümü	64
Şekil 3.13. Torbalı Ortaokulu 1954-1955 Ders Yılı Cinsiyet Dağılımı	65
Şekil 3.14. Torbalı Ortaokulu 1954-1955 Eğitim Yılları Arası 1. Sınıfta Okuyan Öğrencilerin Ders Başarı Durumu	66
Şekil 3.15. Torbalı Ortaokulu 1956-1957 Yılı Yaz Dönemi Devlet Ortaokulu İmtihanı Diploması Defteri	68
Şekil 3.16. Torbalı Ortaokulu 1956-1957 Yılı Güz Dönemi Devlet Ortaokul İmtihanı Diploması Defteri	69
Şekil 3.17. Torbalı Ortaokulu 1954-1955 Ders Yılı Sınıf Geçme Defteri	70
Şekil 3.18. Torbalı Lisesi 1970-1971 Ders Yılı 4-A Şubesi Ara Sınıf Geçme Özet Defteri	72

Şekil 3.19. Torbalı Lisesi 1970-1971 Ders Yılı 4-B Şubesi Ara Sınıf Geçme Özet Defteri	73
Şekil 3.20. 1981-82 Ders Yılı Lise Fen Kolu Başarı Durum Belgeleri.....	74
Şekil 3.21. 1994 Yılı Mezuniyet Durumu Bildirme Belgeleri	74
Şekil 3.22. Torbalı Ortaokulu'na İlk Kaydolan Öğrencilerin Doğum Yerleri	76
Şekil 3.23. Endüstri Meslek Lisesi Bahçe Tanzimini Gösteren Plan	79
Şekil 3.24. Şehit Uzman Çavuş Harun Şenözür Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde Sınıflara Göre Öğrencilerin Aldıkları Eğitim	81
Şekil 3.25. 1981-1982 Öğretim Yılına Ait Ara Sınıf Geçme Özet Defteri	84
Şekil 3.26. Özbey İlkokulunda Okuyan Öğrencilerin Doğduğu Yerler	90
Şekil 3.27. Özbey İlkokulunda Okuyan Öğrencilerin Oturduğu Yerler.....	91
Şekil 3.28. Özbey İlkokulu Öğrencilerinin Başarı Durumu	92

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1.1. Birinci Dönem TBMM' inde (1920–1923) Görev Yapan Maarif Vekilleri	17
Tablo 1.2. İstanbul Hükümeti'ne Bağlı Kurtuluş Savaşı Dönemi Maarif Nazırları.....	18
Tablo 1.3. 1923-1983 Yılları Arasında Türk Eğitim Sisteminin Durumunun Karşılaştırılması.....	24
Tablo 1.4. Cumhuriyet Döneminde Eğitimde Sağlanan Gelişmeler	26
Tablo 1.5. 19.Yüzyılda İzmir'de Açılan İptidai Mektepleri.....	29
Tablo 1.6. Cumhuriyetten sonra İzmir'de okullaşmaya ağırlık verilmiştir. Cumhuriyetten sonra 1933 yılına kadar İzmir şehrinde kurulan ilkokullar.....	30
Tablo 1.7. 1927-1928 Ders Yılında İzmir Vilayeti Talebe Ve Mektep Durumu	31
Tablo 1.8. İzmir Vilayeti Kazalarında Muallim Mevcudu	32
Tablo 1.9. Cumhuriyetin İlanından Sonra İzmir İlinde Açılmış Olan Ortaokullar	33
Tablo 1.10. 1966-1967 Ders Yılında İzmir İli-İlçeler İtibariyle Ortaokul Sayısı.....	34
Tablo 1.11. İzmir İli 1966-1967 Ders Yılındaki Lise Sayısı.....	35
Tablo 1.12. 1973 Yılı İzmir İli Okullarının Genel Görünümü	36
Tablo 3.1. 1923'te Torbalı'da Eğitim Kurumları	43
Tablo 3.2. 1923'te Tire'ye Bağlı İken 1947'de Torbalı'ya Bağlanan Köylerdeki Okullar...	43
Tablo 3.3. 1927-1928 Ders Yılı Tepeköy Mektebi Cinsiyete Göre Öğrenci Dağılım	46
Tablo 3.4. 1927-1928 Ders Yılı Öğrencilerin Yaş Dağılımı	47
Tablo 3.5. 1927-1928 Ders Yılında Tepeköy Mektebi'nde Okutulan Dersler	47
Tablo 3.6. 1928-1929 Ders Yılı Tepeköy Mektebi Cinsiyete Göre Öğrenci Dağılım	47
Tablo 3.7. 1928-1929 Ders Yılı Tepeköy Mektebi Öğrencilerin Terfi, İpkam ve Mülahazat Durumları.....	48
Tablo 3.8. 1929-1930 Ders Yılı Tepeköy Mektebi Cinsiyete Göre Dağılım	48
Tablo 3.9. 1929-1930 Ders Yılı Tepeköy Mektebi Öğrencilerin Terfi, İpkam ve Mülahazat Durumları.....	48
Tablo 3.10. 1930-1931 Ders Yılı Tepeköy Kazımpaşa Mektebi Cinsiyete Göre Dağılım ...	50
Tablo 3.11. Kazımpaşa Mektebi 1930-1940 Yılları arası Sınıflara Göre Cinsiyet Dağılımı	53

Tablo 3.12. Geçmiş Yıllarda Görev Yapan Okul Müdürleri.....	56
Tablo 3.13. Torbalı Gazi İlkokulu'na 1940-1943 Yılları Arası Kayıt Yaptıran Öğrenciler (I.Kademe Diploma Defteri).....	56
Tablo 3.14. Torbalı Gazi İlkokulunda 1942-1943 Yıllarında Okutulan Dersler ve Başarı Durumları.....	57
Tablo 3.15. Gazi İlkokulu 2011-2014 Öğrenci, öğretmen, derslik, şube ders, şube ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı.....	59
Tablo 3.16. Gazi İlkokulu Geçmiş Yıllarda Görev Yapan Okul Müdürleri.....	59
Tablo 3.17. Torbalı Ortaokulu Geçmiş Yıllarda Görev Yapan Okul Müdürleri.....	65
Tablo 3.18. Torbalı Ortaokulu Sınıflara Göre Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı	66
Tablo 3.19. Torbalı Ortaokulu'na İlk Kaydolan Öğrencilerin Doğum Yerleri	75
Tablo 3.20. Balkanlardan Gelip Torbalı Ortaokulu'na İlk Kaydolan Öğrenciler	76
Tablo 3.21. Torbalı Ortaokulu'na İlk Yıl Kaydolan Öğrencilerin Daha Önce Mezun Oldukları Okullar	77
Tablo 3.22. Torbalı Endüstri Meslek Lisesi'ne İlk Kaydolan Öğrencilerin Doğum Yerleri.	82
Tablo 3.23. 1983-2000 Yılları Arası Bölümlerden Mezun Olan Öğrenciler	82
Tablo 3.24. 1982-1983 Öğretim Yılı Yaz Dönemi Diplomayı Almaya Hak Kazanan Öğrenciler	85
Tablo 3.25. Torbalı Özbey İlkokulu Öğrenci Künye Defteri (1928-1945 Yılları).....	87
Tablo 3.26. Özbey İlkokulu İmtihan Neticesi Defteri	91
Tablo 3.27. 1941-1946 Öğretim Yılında Özbey İlkokulunda Okutulan Dersler.....	92
Tablo 3.28.Özbey İlkokulu Muallimleri (1926-1962 Yılları)	93
Tablo 3.29. İlçe Merkezindeki Liselerin Derslik, Öğrenci, Öğretmen Durumları (1994-1995)	94

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Torbalı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Arşiv Çalışması İçin Verdiği İzin Belgesi . 101

Ek 2. Torbalı'da Eğitim ile İlgili Fotoğraflar 102

KISALTMALAR DİZİNİ

Apikam : Ahmet Piriřtina Kent Arřivi Műzesi

Km : Kilometre

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

TBMM : Tűrkiye Bűyűk Millet Meclisi

TBMM Z.c. : Tűrkiye Bűyűk Millet Meclisi Zabıt Ceridesi

Yy : Yűzyıl

GİRİŞ

Problem Durumu

İnsanın aklını, duygularını, yeteneklerini, hal ve hareketlerini istenilen şekilde geliştirmesi, kendisine dönük bazı amaçlar, yetenekler, davranışlar, fikirler, bilgiler kazandırması yolundaki çalışmalar eğitimin kapsamına girer. Eğitim, bir ömür devam ederek ilerler. Kasıtlı ya da tesadüfi olabildiği gibi planlı-plansız da olabilir (Akyüz, 2007).

Eğitim geçmişten günümüze önemi artarak devam etmektedir. Eğitimin tarihi süreçte incelenmiş olması, insanlığın gelişme göstermesine, ilerlemesine, geçmişi hakkında bilgi sahibi olmasına katkı sağlar. Çok köklü bir geçmişi olan Türk milletinin, uygulamış olduğu eğitim ve öğretim faaliyetleri de Türk Eğitim Tarihini oluşturmaktadır (Akyüz, 2004).

Türk milletinin eğitim kurumlarına verdiği önemi tarihi belgelerimizde görmekteyiz. Eğitim alanında yapılan faaliyetlerin ilk Türk devletlerinden Osmanlı Devleti'ne kadarki uygulamaları görülebilmektedir. Bunlar göz önüne alındığında Türkiye'nin köklü bir eğitim tarihinin olduğu gerçeğine ulaşılmaktadır (Çınar, 2005).

TBMM'nin kuruluşuyla birlikte başlatılan eğitim atağı ülkemizin modernleşmesinde, Batılı milletlere ayak uydurmasında önemlidir. Gerek toplumsal gerek bireysel yaşamda etken rolü olan eğitime, Mustafa Kemal'in önderliğinde farkındalık artmıştır. Artan eğitim talebi ile okul ve okul ile ilgili diğer araç-gereç sayılarında da kayda değer şekilde artış olmuştur.

Türkiye'de eğitim ve öğretim faaliyetleri ilk Türk devletlerinden itibaren başlamış modernleşmesi ise daha çok 1839'larda başlamış; ancak tam manada modern eğitim sistemine geçiş 1923'ten sonra kendini göstermiştir. Atatürk'e göre bir milleti çağdaş medeniyetler seviyesine ulaştırmaya çalışan en önemli kurum eğitimidir (Kapluhan, 2012).

Atatürk yeni neslin Cumhuriyeti benimseyerek yetiştirilebilmesi ve yaptığı inkılaplarının toplumda yerleşebilmesi için eğitime bu kadar önem vermiştir. Çünkü yapılan inkılapların devamı ve amacına ulaşması sadece eğitim ile mümkündür. Bundan ötürü yeni bir devlet ve rejim kuran ve tüm bunları milli kültür zeminine oturtmaya çalışan Atatürk, eğitim üzerinde fazlasıyla durmuş gerekli adımları gerçekleştirmeye önem vermiştir.

Afet İnan, Atatürk'ün eğitime verdiği önemi şu cümle ile açıklar: “*En çok uğraştığı konuların başında, milli bir eğitim ve milli bir kültür oluşturmak gelirdi. Hatta ‘Eğer Cumhuriyet reisi olmasaydım, Maarif Vekilliğini almak isterdim.’*” (Gök, 2011).

Cumhuriyet öncesi eğitimde birlik olmadığını açılan okullardan görüyoruz. Bir yanda medreseler devam ederken öbür yanda Batı tarzında eğitim veren modern okullar ve bunların yanında azınlıkların açmış olduğu okullar eğitim vermiştir.

Eğitim hayatında birlik olmaması o dönemin aydınlarının da dikkatini çekmiştir. Ama çözüm bulma konusunda onlar da yeterli olamamışlar dolayısıyla da bu mesele Cumhuriyet dönemine kadar devam etmiştir (Gök, 2011).

Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde uygulanan eğitim alanındaki yenilikler ve değişiklikler, günümüzdeki eğitimin temellerini oluşturmuştur. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim-öğretim birliğinin sağlanması, Arapça harflerden Yeni Türk Alfabesine geçilmesi, Millet Mekteplerinin açılması, Köy Enstitüleri ve Öğretmen Okullarının açılması gibi eğitim faaliyetleri; Türk Eğitim Tarihi için önem arz etmektedir. 1923'ten günümüze kadar ülkemizde eğitim alanında yapılmış olan reformlar hem Türkiye'nin çağdaş bir ülke olmasına hem de Türk Eğitim Tarihine katkıda bulunmasına sebep olmuştur (Akyüz, 2004).

Eğitimi toplumdan ayrı yani bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Nitekim, Atatürk devri de dahil, bu atılımlar ve gelişmeler içinde Türkiye'nin maddî ve manevî çehresi değiştikçe toplumumuzun eğitimimizden istekleri artmış, değişmiş, çeşitlenmiş ve millî eğitim sistemimiz de bu istekleri karşılayabilmek için yerine ve zamanına göre önemli değişikliklere uğramıştır (T.C. Resmi Gazete 1972).

Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar geçen zamandaki eğitim sürecini inceleme açısından; eğitimin her kademesindeki faaliyetler bütüncül bir bakış sağlamaktadır. Cumhuriyet Dönemi eğitim tarihine tanıklık eden Torbalı'daki eğitim faaliyetlerinin araştırılması, Türk Eğitim Tarihine ışık tutacaktır. Araştırmanın problemi; İzmir ili Torbalı ilçesinde Cumhuriyet'ten günümüze ilköğretim, ortaöğretim, Halk eğitimi, öğretmen yetiştirme ve yükseköğrenim alanındaki faaliyetlerin geçirdiği aşamalardan oluşmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, İzmir ili Torbalı ilçesinin, 1923 yılından günümüze kadar Türk Eğitim Tarihindeki yerini ve geçirdiği evreleri ortaya çıkarmaktır. Bu amaç için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İzmir ili Torbalı ilçesinde 1923'ten günümüze kadar ilköğretim alanında hangi faaliyetler yürütülmüştür?
2. İzmir ili Torbalı ilçesinde 1923'ten günümüze kadar ortaöğretim alanında hangi faaliyetler yürütülmüştür?
3. İzmir ili Torbalı ilçesinde 1923'ten günümüze kadar eğitimdeki değişiklikler neler olmuştur?

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma ile Torbalı'da eğitimin hangi kurumlarda başladığına ışık tutmak ve Torbalı'nın Eğitim Tarihi çalışmalarına katkı sunmak amaçlanmıştır. Türk eğitim sisteminin taşrada uygulamasının bir yansıması olarak Torbalı seçilmiştir. Bu araştırma genç Cumhuriyetin eğitim sisteminin taşrada uygulanması ve sonuçları açısından önem arz etmektedir.

Sınırlılıklar

1. Bu çalışma, Torbalı'daki eğitim ile ilgili yapılan araştırmada elde edilen veriler, ulaşılabilen dokümanlarla sınırlı kalmıştır.
2. Çalışmada, Torbalı'daki eğitimin tarihi gelişimi göz önünde bulundurulduğundan yazılı ve sözlü kaynaklarla sınırlıdır.
3. Bulgular, verilerin analiz edilmesi için seçilmiş olan analiz yöntemi ile sınırlıdır.
4. Bu çalışma Torbalı'dan örneklem seçilen örgün eğitim kurumları ile sınırlıdır. Yükseköğretim ve kültür faaliyetleri çalışmanın dışındadır.

1. BÖLÜM

1. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Coğrafi Konum Olarak Torbalı

Haziran 1926'da ilçe haline getirilen Torbalı, 1927 yılında belediye olmuştur. Merkeze uzaklığı 46 km olan ilçe, İzmir'in güneyinde yer almaktadır.

İlçenin batısında Menderes, doğusunda Tire ve Bayındır, kuzeyinde Kemalpaşa, güneyinde ise Selçuk ilçeleri bulunmaktadır.

1.2. Torbalı'nın Tarihçesi

Torbalı çevresinde ilk insan izleri Cilalı Taş Devri'ne kadar uzanmaktadır. O dönemden kalan taş aletler; Metropolis kalıntılarının bulunduğu alan ile Kuşçuburun ve Tepeköy'de insan yerleşimlerinin olduğunu göstermektedir.

1.2.1. Antik Yerleşmeler

a- Puranda: Günümüzde İzmir-Aydın otoyolunun Torbalı kavşağına çok yakın bir alanda, Kaplancık Köyü sınırları içerisinde yer alan Bademgediği Tepesi, antik Puranda kentinin yerleşim alanıdır. Puranda yerleşim alanının ticaret yolları üzerinde bulunduğu ve M.Ö. 2 bin yılına ait olduğu bilinmektedir. Myken ve Hitit Devletlerinin izlerini taşıyan Puranda antik kenti, Arzawa Krallığı'nın da önemli yerleşim merkezi olarak geçmektedir.

b- Metropolis: Eski Tunç ve Demir çağlarından itibaren yerleşimin başladığı Metropolis kenti yüzyıllar boyunca Torbalı coğrafyasında yerleşim merkezi olmuş, Bizans döneminin sonuna kadar canlılığını sürdürmüştür. Kentin büyüme süreci M.Ö. 1000 yıllarından itibaren başlar. Söz konusu yıllarda Yunanistan'dan Batı Anadolu'ya yapılan göçler Metropolis'e de yansımış, akropoldeki yerleşim M.Ö. 6. yy'a dek sürmüştür. O dönemde Metropolis Efes'e bağlıdır. Daha sonraki yüzyıllarda Metropolis'te Lidya ve Pers egemenlikleri görülür. İskender'in ölümünden sonra yaşanan siyasal gelişmelerle, Metropolis'te kentsel açıdan imar hamleleri gerçekleşir. Roma İmparatorluğu'nun Anadolu'ya egemen olmasıyla Bergama Krallığı'na bağlanan Metropolis'te kent planlaması,

mimari ve heykel alanlarında gelişmeler yaşanır. Metropolis, 6. yy'dan itibaren Bizans yönetimindedir ve bir piskoposluk merkezi haline gelmiştir. Çaka Beyliği ve Anadolu Selçukluları zamanında yöredeki Türk etkisi giderek arttığına, Bizans'ın gücü azalmıştır. XIV. yy'ın ilk çeyreğinde yörede Aydınöğulları egemenliği başlar. Metropolis çevresindeki manastırların yağmalanması, keşişlerin kaçması bu dönemde gerçekleşir. Moğol istilasından kaçan Yörük/Türkmen aşiretlerinin Torbalı ve çevresine gelmeleriyle de yörenin Türkleşme süreci başlamıştır.

1.2.2.Osmanlı Döneminde Torbalı

Yıldırım Bayezid döneminde İzmir ve dolayları Osmanlı egemenliğine girmiş olsa da Ankara Savaşından sonra bu egemenlik kesintiye uğramıştır. II. Murat zamanında Batı Anadolu kalıcı olarak Osmanlı egemenliğine girmiştir.

Osmanlı döneminde yöredeki yerleşmelerden biri Kızılhisar'dır. Bu adı Metropolis'te bulunan Bizans kalesinden aldığı tahmin edilmektedir. 1530 Tarihli Anadolu Vilayeti Muhasebe Defteri'ne göre Kızılhisar'da 71 hane, 9 mücerred (bekar) ve 1 imam kayıtlıdır. Kızılhisar 19. yy'ın son çeyreğine kadar idari bir isim olarak belgelerde geçmektedir. 19. yy ortalarından itibaren Kızılhisar adı Torbalı adıyla beraber kullanılmaya başlanmış, daha sonra tamamen kullanımdan kalkmıştır. Nitekim başka bir belgede; "Torbalı", "Kızılhisar kazasının köyü" şeklinde ifadeye yer verilmiştir. Yine bir belgede "Kızılhisar, nam-ı diğer Torbalı" ifadesine rastlanılır. Daha sonraki yıllarda da bu iki ismin birlikte kullanıldığına dair pek çok örnek vardır. 1868 yılında "Kızılhisar, nam-ı diğer Torbalı"nın idari taksimattaki yeri değişir. Yeni düzenlemeyle "kaza" statüsü sona erer.

Bir başka yerleşme olan Tiryanda 1530 tarihli muhasebe kayıtlarında Deryanda olarak geçer. Bu yer sipahilere tahsis edilmiş bir arazi konumundadır. Tiryanda; Urla, Ayasefid (Balçova), Birunabad (Bornova) ve Cumaabat (Cumaovası/Menderes) ile birlikte doğrudan İzmir'e bağlı beş kazadan biridir. 1260'ı Rum, 1248'i Müslüman ve 11'i Kıpti (Çingene) olmak üzere toplam 2519 erkek nüfusa sahiptir. 516'sı Müslümanlara, 402'si Rumlara ait olmak üzere toplam 918 hane vardır. Aynı nüfus sayımında Tiryanda'da Yörüklerin yaşadığına dair hiçbir bilgi yoktur. Bundan hareketle de Yörüklerin ovadaki Tiryanda yerine 1830'larda Kızılhisar olarak adlandırılan bölgede, tepelik alanlarda yaşadıkları anlaşılmaktadır. Tiryanda'da yaşayanlar ise ağırlıklı olarak Rumlardan ve Müslümanlardır.

Torbalı'nın kaderi, 1860 yılında açılan "İzmir-Aydın Demiryolu Hattı" ile değişmeye başlamış bu sayede ulaşımda avantajlı hale gelmiştir. Demiryolu, Torbalı istasyonunun çevresini yerleşmenin odak merkezi haline getirmiştir.

Torbalı'nın kentleşme sürecini etkileyen bir diğer unsur ise 1876 yılında tahta çıkan Osmanlı padişahı II. Abdülhamid'in yöreden 19 tane çiftlik satın almasıdır. "Çiftlikat-ı Hümayun" olarak adlandırılan bu çiftliklerin bir kısmı o yılların idari yapısında Torbalı Nahiyesi'ne bağlıyken bir kısmı da Tire kazasına bağlıydı. Bu çiftliklerden Torbalı'ya bağlı olanlar; Tepeköy, Ahmetli, Özbey (Hamidiye), Pamukyazı (Arapçı), Eğerci, Yeniköy, Sepetçiler (Çaybaşı'nın bir bölümü), Mecidiye (Çaybaşı'nın bir bölümü) ve Ertuğrul'dur. Salnâmelerde verilen bilgilerden anlaşıldığı kadarıyla bu çiftliklerin "*Çiftlik-i Hümayun*" kapsamına geçişi 1894-1908 yılları arasında gerçekleşmiş, böylece Sultan II. Abdülhamid, Torbalı'dan geçen demiryolu hattının her iki tarafını Tepeköy merkez olmak üzere kişisel mülkiyetine katmıştır. Aynı süreçte Tire'ye bağlı olan Meşhed [Şehitler], Subaşı, Kırbaş, Naime, Tulum, Bülbülderesi, Ayaklıkırı, Işıklar, Yeniçiftlik ve Mahmutlar da "*Çiftlikat-ı Hümayun*" kapsamına girmişlerdir.

Sultanın Torbalı ve çevresinde çiftlikler edinmesi yöredeki sosyal yaşantıda birtakım değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. 1890'larda çiftlikler dahilindeki tüm köylere birer cami ve mektep inşa edilmiş, bazı çiftliklerde ise su ihtiyacını karşılamak için su şebekesi ve çeşmeler yapılmıştır. Çiftlikât-ı Hümayûn ile çevre köylerdeki halkın ihtiyaçlarını karşılamak üzere 1896 yılından sonra Tepeköy'de her cuma günü pazar kurulmasının kararlaştırılması da yine bu çiftliklerle bağlantılıdır. Tepeköy'ün pazar yeri olarak belirlenmesinde, bu köyün *Çiftlikat-ı Hümayun*'un merkezi durumunda olması ve demiryolu yakınında yer alması etkilidir. Çiftlikat-ı Hümayun Merkezi'nin Tepeköy'de bulunması ve pazarın da bu köye kurulması; 200-300 nüfuslu Tepeköy'ü bir çekim merkezine dönüştürmüş, böylece Tepeköy'ün günümüzdeki "*Torbalı İlçesinin Merkezi*" konumunun önü açılmıştır.

Sultanın Torbalı ve çevresinde çiftlikler edinmesinin, yöre insanının gündelik hayatında birtakım değişikliklere yol açtığı görülmekle birlikte, çiftliklerle bağlantılı olan bazı etkinliklerin Torbalı dışında daha geniş kapsamlı değişiklikleri hedeflediği anlaşılmaktadır.

1894'ten itibaren at koşuları ile başlayan bu etkinlikler, 1900 yılından itibaren ziraat sergisi ve panayırarla sürmüş; *Tepeköy Çiftlik-i Hümayûnu* Aydın Vilâyeti çapında adı duyulan bir yere dönüşmüştür. Koşulara katılım sadece Torbalı ve çevresindeki halkla da sınırlı değildi. Koşu programları gazetelerde ilan ediliyor ve halk Tepeköy'deki koşulara katılmaya davet ediliyordu. Aydın Demiryolu Kumpanyası gazetelere verdiği ilanlarla koşu günlerinde Tepeköy'e düzenlenen özel tren seferlerinin saatlerini ve bilet fiyatlarını bildiriyor; İzmir, Tire, Ödemiş, Bayındır, Söke, Aydın ve Nazilli'den binlerce kişi özel tren seferleriyle *Tepeköy Çiftlik-i Hümayûnu*'na akın ediyordu.

Sultanın çiftliklerindeki örnek çalışmaların halka tanıtılmasına da katkı sağlayan bu etkinlikler, Tepeköy'ün adını çevre yerleşimlere duyurmuş ve köyün canlılığını artırmıştır. Günümüzde Torbalı kent merkezinin Tepeköy'e kaymış olmasında, sultan çiftliğinin burada yer alması ve pazarın burada kurulmuş olması kadar bu etkinliklerin de rolü vardır. Tabii cumhuriyet döneminde gerçekleşen 1928 depremi ile Atatürk'ün emriyle Cellat Gölü'nün kurutularak Tepeköy'ün daha yaşanılabilir hale getirilmesini de bu etkenlere eklemek gerekir.(Kayış, 2012)

1908 yılında yeniden ilan edilen meşrutiyet yönetimiyle, Sultan II. Abdülhamid siyasi açıdan gücünü kaybetti. Bir süre sonra da Torbalı çevresindeki çiftlik arazilerini devlete devretti. Meşrutiyet yönetiminin kurulmasıyla tüm ülkede başlayan siyasi canlılık Torbalıya da yansdı. Özellikle İttihat ve Terakki Partisi Torbalı'da aktif çalışmalar yürütüyordu. Tepeköy Belediyesi de II. Meşrutiyet Döneminde kuruldu.

Mayıs 1919'da başlayan Yunan mezalimi Batı Anadolu'nun tamamına yayılmış, katliamlar, tecavüzler, yakıp yıkmalar Yunan askeri için sıradan bir hal almıştı. Batı Anadolu'nun bütün köy ve kasabaları bu tür işkencelere maruz kalmıştı (Çakmak, 2009).

İşgalin hemen ardından Torbalı istasyonu civarında bir karargah kuran Yunanlılar daha sonra köylere yayıldı. Pek çok köye Yunan karakolu kuruldu. Kısa süre sonra da 2. Yunan tümeninin karargahı Torbalı'ya taşındı. Yunanlılar; Bayındır, Tire ve Ödemiş'teki birliklerini Torbalı'dan kontrol etmeye başladı.

Yunanlıların ekonomik hedefleri Batı Anadolu'nun tarımsal zenginliklerini işletmek ve Yunan ekonomisi için artı değer oluşturmaktı. Sultan Abdülhamid döneminden kalan Tepeköy çiftliğini yeniden canlandırma çabaları da bu beklentilerin yansımasıydı. (Kayış, Kızıl, Çetin, 2013)

Üç yıl, üç aydan fazla süre Torbalı'yı işgal altında tutan Yunanlılar, tüm Batı Anadolu'da yaptıkları gibi bu küçük kasabayı da yakıp yıkarak geri çekildiler. Aydın'dan çekilen düşman kuvvetleri, Torbalı'ya bağlı Çaybaşı, Ahmetli ve Kuşçuburun köylerinin tamamını, Yeniköy'ün ise yarısını yakmıştır. (Kayış, Kızıl, Çetin, 2013)

Torbalı o zamanlar 200 hânesi bulunan bir köy olup bunlardan 87 tanesi yakılıp kül olmuştur. Köy yağmalanmış, kadınlar da ırzına geçilip tecavüze uğramıştır.

Yunanlıların yapmış oldukları mezalimi tespit etmek amacıyla tutanaklar tutulmuş, raporlar yazılmıştır. Bu raporlardan en önemlisi ve bilineni Amiral Bristol Raporudur. Raporda Rumların, işgallerinde haksızlığı dünya kamuoyuna duyurulmuştur (Çakmak, 2009).

Üç yıl boyunca işgal altında kalan Torbalı nihayet 7 Eylül 1922 yılında Yunanlılardan temizlenmiş ve yaralarını halkıyla birlikte sarmaya başlamıştır.

1.2.3. Cumhuriyet Döneminde Torbalı

26 Haziran'da yürürlüğe giren "Teşkilat-ı Mülkiye Kanunu"yla Torbalı nahiyesi, ilçeye dönüştürüldü. Dağkızılca ve Değirmendere nahiyelerinin de bağlı olduğu Torbalı ilçesinin o yıldaki nüfusu 20.700, hane sayısı ise 3645'ti. Nüfusun büyük çoğunluğu köylerde yaşıyordu. Bugünkü ilçe merkezini oluşturan alanda ise (Torbalı ve Tepeköy) toplam 316 tane hane vardı.

1924 yılında imzalanan antlaşma ile giden Rumların yerine Yunanistan'dan Selanik mübadilleri yerleştirilmiştir. Nüfus esas defter kayıtlarına göre iskan edilen mübadillerin geldiği yer en çok Selanik Gelemerye bölgesidir. Gelen her hanedeki nüfus başına 8 dekar arazi ve bir ev verilmiştir. 1927 ile 1932 yılları arasında Torbalı mahallesine 108 hane ve 389 kişi gelmiştir.

Torbalı, 30/31 Mart 1928 gecesinde büyük bir depremle sarsıldı. 6,5 şiddetindeki deprem sadece Ege bölgesinde değil, civardaki illerde de hissedildi.

O dönemin iletişim ve ulaşım şartları sebebiyle dönemin basını ilk olarak depremin İzmir merkezindeki etkilerinden söz ettiler. Ancak, birkaç gün sonra depremin asıl vurucu etkisinin Torbalı'da olduğu basına yansdı.

Deprem, merkez üssü olduğu Torbalı'da 221 ve Torbalı'ya bağlı yerleşim birimleri olan Tepeköy'de 280, Ertuğrul'da 154, Hortuna'da 171, Arslanlar'da 110, Çapak'ta 230, Karakuyu'da 180, Kayas'ta 60, Sakallar'da 10, Dirmil'de 50, Çaybaşı'nda 100, Arabacı'da 50, Yeniköy'de 30, Eğrice'de 43, Üçpınar'da 15, Şehit'te 30 ve Hamidiye'de 20 evin yıkılmasına yol açmıştı. Torbalı ve Tepeköy'de barınacak bir tek ev dahi kalmamıştı (Tinal, 2009)

Deprem nedeniyle harap olan mekteplere yenileri eklenememiş var olanlar da birleştirilerek karma eğitime geçilmiştir.

Tepeköy ile şimdiki Sağlık Köyü arasında Cellat Gölü yer almaktaydı. Cellat gölü hem sivrisineklere yataklık ederek sıtma hastalığına sebep oluyor, hem de zaman zaman taşarak can ve mal kayıplarına neden oluyordu. Taşkınlar sırasında demiryolu sular altında kalıyor, trenler rayların üzerinde adeta yüzer gibi ilerliyorlardı.

Atatürk'ün bir yurt gezisi sırasında Torbalı'dan geçişi, hem bu köylerin hem de tüm yörenin kaderini değiştirdi. Eski Mentеше Mebusu Esat Bey'in Torbalılılar adına Gazi Paşa'ya durumu arz etmesi sonucunda Mustafa Kemal konuyla yakından ilgilendi. Cellat Gölü civarından geçerken çevreyi inceledi ve dönemin İzmir Valisi Kazım (Dirik) Paşa'ya kararını açıkladı: "Cellat Gölü, Sağlık Ovası Olacaktır!" İşte bu kararın ardından hummalı bir süreç başladı. Projeler hazırlandı. İhale açıldı. Amerika'dan özel kepçeler getirtildi. 1934'te o güne kadar Türkiye'nin giriştiği en büyük bataklık kurutma projesi için ilk kazma vuruldu. Amaç sadece Cellat'ı kurutmak değildi. Küçük Menderes Havzası'nın daha yukarı kısımlarından başlayan büyük bir kanal açıldı. Ovada eğim çok az olduğundan pek çok küçük kanalla suların denize alması sağlandı. Atatürk'ün yöreden geçişinden birkaç yıl sonra gerçekten de Cellat Gölü kurutulmuş, Sağlık Ovası olmuştu. Bu proje sonrasında yöredeki sıtma hastalığında ciddi bir gerileme yaşandı (Çetin, Şimşek, 2009).

1.3. Türk Eğitim Tarihine Genel Bir Bakış

Türk eğitim tarihinde amaç, milattan önceden günümüze kadar Türk milletinin üretmiş olduğu, geliştirdiği eğitim ve öğretimle ilgili düşünceleri, kurumları, uygulamaları ortaya koymak, nasıl bir insan tipi yetiştirilmeye çalışıldığını araştırmak, Türk toplumlarının mutluluğu ve mutsuzluğu ile eğitim ve öğretimlerinin ilişkisini araştırmak, bugünkü eğitim sorunlarımızı en iyi biçimde çözebilmek için geçmişten bir takım dersler çıkarılıp çıkarılamayacağını tartışmaktır.

Türk eğitim tarihi, genel Türk tarihi içinde yer alan, eğitim ile ilgili bir Tarih bilimidir. Türk eğitim tarihi, tarihi bilinen ilk Türk toplumları ile başlar.

Türklerin İslamiyeti benimsemelerinden önceki dönemlerde eğitimlerinin temel özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Türk milletinin eğitim anlayışını konar göçebe hayat tarzı, coğrafya etkilemiş, eğitimler canlı hedefler üzerinde gösterilmiştir.

2. Gencinden yaşlısına toplumsallaştırılıp eğitilmesinde törenin önemli bir rol bulunmaktadır. Törelere yazısız hukuk kuralları olarak herkesin uyması gereken normlar bütünüdür.

3. Bu dönemin edebî eserlerinde öğretici amaç bulunurdu. Bunlar, insanlara hayatta yol gösterebilecek ilkeler, ahlâkî esaslar, felsefe kıyıntıları taşırdı.

4. Eski Türklerdeki alp insan tipinin temel özelliklerinden biri de onun cesur olduğu kadar bilge bir kişi oluşudur. Bu da bilime verilen önemi göstermektedir.

5. Meslekî eğitimin de önemli bir yeri vardır. Savaşçı bir toplum olan Türkler, bu yaşantıya uygun olan araç-gereç yapımına ve ayrıca madencilğe de önem vermişlerdir.

6. Türklerin en eski yazılı belgeleri de İslamiyeti kabul etmeden önceki döneme aittir.

7. Eski Türklerde, genellikle cinsiyet farkı gözetmeden, büyük bir çocuk sevgisi vardır.

Türkler İslamiyet'i benimsedikten sonra eğitim kurumları ve faaliyetleri değişime uğramış ve bu da dolayısıyla eğitim tarihi bakımından önemli sonuçlar doğurmuştur.

1. Türk toplumlarında dini eğitim merkezli medreseler ortaya çıkmış ve bu kurumlar, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kuruluncaya kadar varlığını sürdürmüştür.

2. İslâm dünyasında Arap, İranlı vb. düşünür ve eğitimciler de eğitim öğretim konularında (öğretmen ve öğrencinin davranışları vs.) düşünüp eserler yazmışlar ve bu düşünürlerden Türk bilim insanları yararlanmışlardır.

3. Türk toplumlarının ahlâk anlayışı, dünyaya bakışı, toplumun değer verdiği insan tipi, İslamiyet'in etkisi ile yeni şekiller almaya başlamış, başka deyişle, eski değerleri ve töresi değişme yoluna girmiştir.

4. Türk toplumlarının İslamiyet ve İslamiyetin gerekleri ile tanışması, gazi ve veli insan tiplerini ortaya çıkarmıştır.

5. Türkler İslamiyet dininde de bilimin önem arz ettiğini görmüşler, bu da kendilerindeki bilim sevgilerini sürdürmelerini kolaylaştırmıştır (Akyüz, 2007).

Osmanlı Devleti'nin gerilemesinin en önemli nedenlerinden birisi de eğitimin yetersizliği ve yüzyıllar boyu ihmal edilmiş olmasıdır. Geçmiş yıllardaki üstünlüğünün de etkisiyle Batı'dan gelen yeniliklere mesafeli durmuş, her yeniliği, çağdaşlaşmayı, gelişmeyi kabul etmeyen hatta küçümseyen bir düşünceyle kendisini her türlü yenilik hareketlerinin dışında tutmuştur.

Osmanlı Devleti'nin eğitim sistemi, Selçuklulardan devralınan geleneksel İslami eğitim anlayışına dayanmaktadır. Bir din devleti olan Osmanlılarda dini kurumlar eğitim sistemini düzenlemekle yükümlü olmuş ve eğitim hiçbir zaman toplumun tamamına ulaşamamış, hatta kalabalık büyük şehirlerde bile halkın çoğu eğitimden yoksun kalmıştır (Aybars, 2017).

Osmanlı Devleti'nde XVIII. Yüzyıldan itibaren çağdaş devletler karşısında askeri ve siyasal yetersizlik ve kurumlardaki gelişmenin durması, eğitim alanında da yeni arayışları beraberinde getirdi. Eğitim alanındaki ilk değişim faaliyetleri de geriliğin en bariz olarak görülebildiği ordudan başladı. Ancak askeri öğretim alanındaki bu ilk faaliyetler, İstanbul ile sınırlı kaldı.

XIX. yy'ın ortalarından itibaren (Tanzimat sonrası dönem) Osmanlı Devleti'nde Eğitim-Öğretim Kurumlarının birkaç elden ve değişik kaynaklardan farklı özelliklerde yürütüldüğünü görmekteyiz. Eğitim kurumları, vakıf okulları, özel okullar, azınlık okulları ve yabancı okullar şeklinde teşekkül etti. Bunun temel sebepleri ise ıslahat hareketlerinin istenilen sonuçlara tam olarak ulaşamaması, Türk toplumunun dini ve örfi yapısı ve dış baskılar olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin tamamen dine dayanan eğitimi yerine Tanzimat'tan başlayarak modern eğitim kurumları oluşturmak, ıslahat devrinin ana meselesi olmuştur. Askeri okullar

hareketi şeklinde başlayan yenilik adımları, sanat okullarıyla küçük bir gelişim göstermiş, yeni sivil okullar da eski sistem okullarla yan yana yürümüştür. Eğitim sisteminde yenileşme arayışları, 1908'den sonra hızlanmış, ancak Cumhuriyet dönemine kadar somut sonuçlar elde edilememiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti döneminde Osmanlı Devleti'nden devralınan eğitim sistemi aynen sürdürülmüş, Kurtuluş Savaşı'nın devam etmesi nedeniyle Milli Eğitim'de geniş ölçüde düzenleme ve gelişme hareketlerine girişilememiştir. Milli Eğitim alanında köklü ve süratli gelişmeler, Cumhuriyet'ten sonra görülmüştür (İzmir Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü, İzmir İli'nde Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Dönemi Eğitimi, 1999.)

1.3.1. Osmanlı Eğitim Kurumları

Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyıl ortalarına dek, Medreseler, Sıbyan Mektepleri ve Enderun Mektebi bulunmaktaydı.

1.3.1.1. Sıbyan Mektepleri

Sıbyan Okullarında çocuklar okula 4-6 yaşlarında başlıyor ve kız-erkek karma olarak okuyorlardı. Sıbyan Okullarını özel kişiler kuruyorlar veya elbirliğiyle halk yaptırıyordu. Sıbyan Okullarında eğitim ve öğretim parasızdı. Derslerde din eğitimi ağırlıklı idi. Öğrenciler Kur'an okuyor, namaz öğreniyor bunlarla birlikte biraz da yazı dersi alıyorlardı.

Eğitim ve öğretim ezbere dayalıydı. Öğretmenin verdiği dersi öğrenciler yüksek sesle, tekrar ede ede, ezberlerler ve sıraları gelince öğretmenin önüne diz çökerek öğrendiklerini söylerlerdi. (Başgöz, 1995)

Sıbyan okulları hiçbir zaman dini eğitimin dışına çıkamamış, dünyadaki bilimsel gelişmelere sırt çevirmiş ve bu durumunu cumhuriyetin ilanına kadar sürdürmüştür. Tevhidi Tedrisat Kanunu (3 Mart 1924) ile dini eğitimden, milli eğitime geçilmiştir. (Öztürk, 1999)

1.3.1.2. Medreseler

Medreseler Müslümanlığın eğitim kurumlarıdır. Osmanlılara medreseler Selçuklular yolu ile geçmiştir. İznik ve Bursa'da kurulan ilk Osmanlı medreseleri, binaları ve öğretim-eğitim yöntemleri bakımından Selçuk medreselerinin devamından başka bir şey değildir.

II. Mehmet (Sahnı Seman Medreseleri) ve I. Süleyman (Süleymaniye Medreseleri) döneminde açılan medreseler gelişmelerinin en yüksek noktasına ulaşarak Osmanlı Devletinde ön planda olmuşlardır (Başgöz,1995)

Yüksek dereceli medreselere (Sahn ve Süleymaniye medreseleri) girebilmek için: “İptida-i Hariç” ve “İptida-i Dahil” gibi basamakları başarı ile bitirmek gerekliydi. Medreseler parasız ve yatılı okullardı. Burada öğrencilerin, yiyecek ve giyecek gibi gereksinimlerinin yanı sıra, cep harçlıkları da veriliyordu.

Medreselerde ilim dili Arapça idi. Ana dil olan Türkçe ise sözlü açıklamaların dışında pek kullanılmıyordu. Medreselerde okutulan derslerin çoğu İslami bilgilere dayanıyordu. Müspet bilimler, İslami bilimlerin yanında hep ikinci planda kalmıştır.

XVI. yüzyıldan itibaren bozulmaya başlayan medreseler, XVII. Yüzyıldan itibaren iyice bozulmaya başlamıştır. Varlıklarını 1925 yılına kadar sürdüren medreseler, bu tarihten sonra kapatılmışlardır (Öztürk, 1999).

1.3.1.3. Saray Okulları (Mekteb-i Enderun)

Saray okulları olan Enderun Mektebi yüksek dereceli asker-sivil kadroyu yetiştirirdi. İlk Enderun Okulunu, Fatih Sultan Mehmet sarayının işlerini kolaylaştırmak amacıyla kurmuştur.

Enderun Okulu Hristiyan Osmanlı tebaasının çocuklarını ve harp esirlerini imparatorluk hizmetleri için eğitmek ve okutmak esasına göre kurulmuştu.

Okullarda Türkçe, Arapça, Farsça, Türk ve İran edebiyat, Kur'an, şerh, İslam teolojisi, Türk tarihi, müzik, aritmetik ve geometri dersleri okutuluyordu.

Bu okullar 18. yüzyıldan itibaren özelliklerini kaybetmiş; zengin ve etkili kimselerin çocuklarını ve yeniçerilerin koruduğu oğlanları kabul etmeye başlamışlardır. Bu yüzden okullarda eski disiplin kalmamış, eski eğitim ve öğretimi yürütmek mümkün olmamıştır. 1908 meşrutiyet devriminden sonra Enderun Okulu kapatılmıştır (Başgöz,1995).

1.3.1.4. Askeri Okullar

18.yüzyılın ortalarından sonra orduyu kuvvetlendirmek isteği askerlikte yeni öğretim ve eğitim metotlarının kabul edilmesini zorunlu kılar. Avrupa milletlerine sık sık yenilen

Osmanlı ordusunu Batının yeni savaş tekniği ile donatmak ve onların usullerine göre eğitmek pratik bir zorunluluk olur. Bunun için ilk Batılı uzmanlar orduya davet edilir.

Askeri okullar orta derecenin üstünde öğretim veren kurumlardır. Asker okullarında yeni silah tekniğini ve onun dayandığı bilgileri öğrenmek zorunluluğu, her şeyden önce, Osmanlı eğitim sistemindeki “anlamadan metinleri ezberleme” geleneğini yıkmıştır. Avrupa’dan gelmiş olan, ya da Avrupa dillerini iyi bilen uzmanlar bu okullarda görev almıştır (Başgöz, 1995).

1.3.2. Türk Milli Eğitim Sistemindeki Gelişmeler

1.3.2.1. Milli Mücadele Yıllarında Eğitim

Osmanlı İmparatorluğunu diriltme, yaşatma ve hatta büyütme hayalleriyle 1914 yılında İttifak Devletlerinin yanında girilen savaş, 1918 yılında İttifak Devletlerinin ve Osmanlı Devleti’nin yenilgisiyle sona ermişti. İtilaf Devletleri, I. Dünya Savaşı içerisinde kendi aralarında yaptıkları gizli antlaşmaları uygulamaya koyarak, Osmanlı İmparatorluğunu kendi çıkar alanlarına göre paylaşacaklardı (Öztürk, 1999).

Mondros Antlaşması gereğince İstanbul müttefikler tarafından işgal edilir. “Meclis-i Mebusan” dağıtılır. Ankara, Erzurum, Sivas gibi önemli yol kavşaklarına İngiliz birlikleri yerleşir. 29 Nisan 1919’da İtalyanlar Antalya’ya çıkar. Fransızlar Torosların güneyinde kalan bölgeyi idareleri altına alırlar. Urfa ve Maraş İngilizler tarafından işgal edilir. Bütün bunlardan başka 15 Mayıs 1919’da Yunan ordusu İngilizlerin silah ve savaş gereçleri desteği ile İzmir’e çıkar; Batı Anadolu’nun verimli vadileri boyunca içerlere ilerlemeye başlar. Barış antlaşması memleket düşman işgali altında iken Sevr’de imzalanır. Sevr Antlaşması Anadolu’yu Ermenilere, Kürtlere ve Yunanlılara bölerek parçalamakta; Marmara ve Çanakkale Boğazlarını “Müttefiklerin” egemenliği altına koymak yoluyla, Türkiye’yi bağımsız bir devlet olarak haritadan silmekteydi (Başgöz, 1995).

Tam bağımsız yeni Türk devletinin topyekûn bir savaşla kurtulabileceğine inanan tek kişi Mustafa Kemal’dir. Mustafa Kemal Paşa dışında kurtuluş arayanlar, itilaf devletlerine karşı düşmanlık etmeden ve Padişah-Halifeye canla başla bağlı kalmak şartıyla kurtuluş düşünüyorlardı. Oysa, kurtuluşun başarılabilmesi için bu iki gücün de yenilmesi gerekiyordu. İtilaf devletlerinin alt edilmesiyle ‘Milli Bağımsızlık’, Padişah-Halifenin alt edilmesiyle de ‘Milli Egemenlik’ kazanılacaktı. Ulusu bu inanç etrafında toplamak ve yeni

bir savaşa hazırlamak gerekiyordu. Ancak, bu sırada ülkenin kurtulması için üç tür kurtuluş düşüncesi ortaya çıkmıştı. Bunlardan birincisi; İngiliz himayesini öngörüyor, ikincisi; Amerikan güdümünü istiyor, üçüncüsü; bölgesel kurtuluş yolları arıyordu.

Durum karşısında Mustafa Kemal Nutuk'ta bu kararların hiçbirini mantıklı ve doğru bulmadığını belirtir. Ona göre alınması gereken tek karar tam bağımsızlığa ve ulus egemenliğine dayanan yeni bir devlet kurmaktır. Bunun için de Samsun'a çıkar çıkmaz tam bağımsız bir devlet için gerekli adımları atmaya başlamıştır. Kurtuluş Savaşı'nın parolasının "Ya istiklal, ya ölüm" olduğunu vurgulamıştır (Öztürk, 1999).

Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'da padişah ve çevresini İtilaf Devletlerine karşı harekete geçirme planlarının gerçekleşmemesi üzerine, Anadolu'ya geçme kararı aldı. 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkar çıkmaz, ulusal direnci örgütleyebilmek amacıyla hemen ordu ve devlet memurlarıyla ilişkiye girdi. Samsun'dan Havza'ya geçen Mustafa Kemal, burada halka yaptığı konuşmalarda; halkın üzerindeki ümitsizliği kırmaya çalışarak, vatandaşları işgallere karşı yayın yolu ile protesto etmeye çağırdı.

Havza'dan sonra Amasya'ya geçen Mustafa Kemal, burada en yakın arkadaşları; Ali Fuat (Cebesoy) Paşa, Rauf (Orbay) Bey, Refet (Bele) Bey ile 21-22 Haziran 1919'da, Ulusal Kurtuluş Savaşının amacını, yöntemini ve gerekçesini açıklayan bir ihtilal bildirisi niteliği taşıyan, Amasya Genelgesini yayınladı. Böylece Amasya Genelgesiyle hareket örgütlenmeye başlamıştı.

Başlangıçta hareket bir askeri ayaklanma biçiminde görüldü. Ancak Mustafa Kemal Paşa'nın meşruluk anlayışı ve ulusa olan inancı sayesinde hareket ulusallaşma, Erzurum ve Sivas Kongresi ile de Ulusal Kurtuluş Savaşının örgütlenmesinin büyük bir kısmı tamamlanmış, tüm asker ve sivil güçler bir otorite altına alınmıştır.

Milli Mücadelenin örgütlenmesi Nisan 1920'de meclisin açılması ile büyük oranda tamamlanmış, egemenliğin kaynağı da değişerek ulusa geçmişti.

Nitekim, I. ve II. İnönü, Sakarya Savaşları ve Büyük Taarruzla emperyalist devletler ülkemizden atılmış, Lozan Antlaşmasıyla da ulusal bağımsızlığımız gerçekleşmesine rağmen, ülke içinde ulusal egemenlik savaşı sürüyordu. Bu uğurda ilk adım, Amasya Genelgesiyle atılmış, Meclisin açılması ve 1921 tarihli Teşkilatı Esasiye Kanunu ile egemenliğin kaynağı değişerek tanrısal olmaktan çıkmış, insan hakları esasına dayanmıştı.

1 Kasım 1922’de Saltanatın kaldırılması, 3 Mart 1924’te Halifeliğin kaldırılması, 29 Ekim 1923’te Cumhuriyet’in ilan edilmesi ile ulusal devlet ilkesine dayanan devletin rejimi belirlenmişti (Öztürk, 1999).

Osmanlı Devleti’nde eğitim ve kültürde birlik yoktu bununla beraber okuma yazma oranı da oldukça düşüktü. Yabancı okullar kendi başlarına buyruk faaliyet gösteriyorlardı. Eğitim alanında yeni kurulan Türk devletinin, Osmanlı’dan olumsuz bir miras devraldığı ortadadır.

Kurtuluş Savaşı’nın en bunalımlı günlerinde, düşman kuvvetlerinin kesin sonuca ulaşmak hayaliyle baskılarını arttırdıkları ve ordunun Sakarya’ya kadar çekilmesine yol açan Kütahya-Eskişehir yöresindeki Yunan saldırısının tehlikeli şekilde geliştiği günlerde, 16 Temmuz 1921’de Ankara’da Maarif Kongresi toplanmıştır. Mustafa Kemal Paşa, son derece güç şartlarda toplanan bu kongrenin ertelenmesine razı olmamış ve kongrenin açış konuşmasında, milli ve çağdaş bir eğitimin temellerinin atılmasını isteyerek şu tespitte bulunmuştur: “Şimdiye kadar izlenen öğretim ve eğitim yöntemlerinin, milletimizin gerileme tarihinde, en önemli etken olduğu kanısındayım...” Mustafa Kemal Paşa, konuşmasında bazı genel ilkelere değinerek, eski devrin hurafelerinden, boş inançlarından, Doğu ve Batı’dan gelebilecek zararlı etkilerden uzak, Türk milli karakterine ve tarihine uygun bir kültüre ihtiyaç duyulduğunu vurgulamış ve gelecekteki kurtuluşun büyük önderleri olarak öğretmenlere duyduğu derin saygıyı ifade etmiştir (Aybars, 2017).

Yurdun her tarafından gelen erkek ve kadın öğretmeni bir araya getiren kongreyi, Mustafa Kemal Paşa cepheden gelerek açmış ve milli bir eğitimin tesisi için neler yapılması gerektiğini, öğretmenlerden ve yeni nesilden beklentilerini ve istediklerini şöyle belirtmiştir: “...Bugün Ankara, Milli Türkiye’nin ‘milli eğitimini’ kuracak öğretmenler kongresinin toplanmasına sahne olmak üstünlüğü ile övünmektedir. Asırların yükü olduğu derin bir yönetim ihmalinin devlet yapısında meydana getirdiği yaraları tedaviye sarfedecek çabaların en büyüğünü hiç şüphesiz irfan yolunda bol bol harcamamız gerekir” (Okur, 2010).

Mustafa Kemal, yabancı kültürün etkisini hiçbir koşulda kabul etmediğini ve kurtuluşun ancak milli bir eğitim programı ile gerçekleşeceğini savunmuştur. Ayrıca silahlı mücadeleyi başaran ulusunun eğitim konusunda da başarı sağlayacağına inandığını belirtmiştir (Okur, 2010).

İlkokulların öğretim programları ile öğretim süreleri, ortaöğretim basamağındaki okulların programları ve dersleri Maarif Kongresi'nin çalışma konularını kapsıyordu. Kongre, tam bir sonuca varamadan sona erse dahi savaş sırasında toplandığı için Türk eğitim tarihi açısından önem teşkil etmektedir (Okur, 2010).

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı; Kurtuluş Savaşı sırasında, Türkiye Büyük Meclisi'nde 2.5.1920 tarih ve 3 sayılı kanunla oluşturulan "İcra Vekilleri Heyeti"nin on bir Vekaletinden (Bakanlık) birisi olarak kurulmuştur. (İzmir Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü, İzmir ilinde Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Dönemi Eğitimi, 1999.)

4 Mayıs 1920 tarihinde ikişer üçer kişilik kadrolarla kurulan Maarif Vekaleti;

1. Program Heyeti,
2. İlk Tedrisat Dairesi,
3. Orta Tedrisat Müdürlüğü,
4. Hars (Kültür) Müdürlüğü,
5. Sicil ve İstatistik Müdürlüğü,

olmak üzere beş birimden oluşmuştur. Bu yapılanmaya bakılınca; danışma birimi(program heyeti), asıl hizmet birimleri (Tedrisat Daireleri ve Hars Müdürlüğü), ve tek yardımcı hizmet birimi olarak Sicil ve İstatistik Müdürlüğü (personel işleri)görülmektedir.

Tablo 1.1. Birinci Dönem TBMM' inde (1920–1923) Görev Yapan Maarif Vekilleri

Maarif Vekilinin İsmi	Göreve Geldiği Tarih	Memleketi
Rıza Nur Bey	4 Mayıs 1920	Sinop
Hamdullah Suphi Bey	16 Aralık 1920	Antalya
Hamdullah Suphi Bey	19 Mayıs 1921 (İkinci kez)	Antalya
Vehbi Bey	12 Temmuz 1922	Karesi
İsmail Safa Rey	6 Kasım 1922	Mersin
İsmail Safa Rey	14 Ağustos 1923 (İkinci kez)	Adana
İsmail Safa Rey	30 Ekim 1923 (Üçüncü kez)	

Kaynak: TBMM ZC:Devre:I, Cilt:I, Ankara 1940-1960, s. 202-203

Tablo 1.2. İstanbul Hükümeti'ne Bağlı Kurtuluş Savaşı Dönemi Maarif Nazırları

Ali Kemal	1919 Mart-Mayıs
Sait	1919 Mayıs-1920 Mart
Abdurrahman Şeref	1920 Mart-Nisan
Rumbeyoğlu Fahrettin	1920 Nisan-Temmuz
Hadi Paşa	1920 Temmuz-Ekim
Sait	1921 Ağustos-1922 Ekim

Kaynak: Akyüz, 2009, s.320

1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılmasıyla maarif nezareti tarihe karışmıştır.1923 yılında İstanbul'da bulunan Maarif Nezareti kapanmasıyla, İ. Safa Bey'in başkanlığı sırasında Maarif Vekâleti Merkez örgütü genişletilip, geliştirilmiştir. Bu örgütlenmede Fransa ve İspanya merkezî eğitim örgütü esas alınarak ilmî ve idarî bölümlere yer veriliyordu. Maarif Vekâleti örgütü genişletilerek on bir birim olarak yeniden düzenlenmiştir. Merkez örgütü bu geliştirmeyle şu birimlere kavuşmuştur: Müsteşarlık, Yüksek Öğretim Dairesi, Teftiş Heyeti, Telif ve Tercüme Dairesi, Özel Kalem ve Evrak Dairesi. Böylece danışma asıl hizmet ve yardımcı birimlerin oluştuğu görülmektedir (Kaplunan, 2012).

Savaş yıllarında Eğitim Bakanlığı'nın ayrı bir bütçesi yoktu. Eğitim giderleri genel bütçeden alınan avanslarla karşılanmaya çalışılıyordu. Savaş yıllarında eğitime ayrılan para, genel bütçe giderlerinin % 6'sı kadardır (Öztürk, 1999).

Nitekim zorluklarla toplanan istatistiklere göre Ankara Hükümeti'ne bağlı 38 il ve sancakta 2345 ilkokul vardır. Bu okullardan 581 tanesi kapalıdır. İlkokulların öğretmen sayısı 2384'ü erkek, 677'si kız olmak üzere 3061'dir. Ortaöğretimde 28 sultani 50-60 kadar idadi ve 18 kadar öğretmen okulu vardır. Bu rakamların neyi ifade ettiğini anlamak için ancak 1927 nüfus sayımı sonuçlarına dayanarak bir çözümleme yapılabilir. 1927 istatistiklerine göre memlekette 46 bin köy vardır. Ortalama olarak alırsak, her vilayette 1179 köy var sayabiliriz. Demek ki bu köylerin 1137'sinde okul yoktur. İlkokulların şehirlerde ve kasabalarda toplandığını da hesaba katarsak, savaş yıllarında Anadolu köylerinden % 98'inin okulsuz olduğu ortaya çıkmaktadır (Başgöz, 1995).

Birinci Dünya Savaşında genç öğretmenler, hatta lise öğrencileri bile silâh altına alınmış ve bu sebeple birçok okul kapanmış, çok sayıda öğretmen kaybı olmuştu. Bu savaş hemen akabinde başlayan bağımsızlık savaşı, bu olumsuz durumun devam etmesine sebep olmuşsa da eğitimin milli kurtuluş hareketine katkısı çok olumlu olmuştur. Anadolu'da okullar Milli Mücadele için en etkili propagandalar yapıldığı yerler olurken, Kongre kararları okullarda tartışılmış, basılmış ve halka ulaştırılmıştır.

Öğretmenler ise Kurtuluş Savaşı'nın propaganda, örgütlenme, vuruşmalara katılma güç ve kadroları olarak bazen cephe gerisinde, bazen de fiili olarak savaş cephelerinde gönüllü çalışmışlardır. Bütün ülkede özellikle kırsal bölgelerde kurulan ve savaşı fiilen yöneten Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri'nin kuruluşlarında, güçlenmelerinde öğretmenlerin ayrıcalıklı rolü olmuştur. Yine öğretmenler, Milli Mücadele Hareketini destekleyen konferanslar, mitingler, temsiller düzenlemiştir. Özellikle İzmir'in işgalini izleyen günlerde Fatih, Üsküdar, Kadıköy, Sultanahmet, Darülfünun mitinglerinin düzenleyicileri ve konuşmacıları arasında başta öğretmenler görülmektedir. Bu mitinglerden biri olan ve 21 Mayıs'ta düzenlenen Darülfünun Mitingi, bir “öğretmen mitingi” şeklinde kendini göstermiştir. Bir öğretmen konuşmacı: *“Biz muallimler, bu davada haklı olduğumuzu ispat ve bu davanın doğru olduğunu anlatmak için İzmir'in arkasında göğüslerimizle çarpışacağız, nesl-i atiyi (gelecek kuşakları)'de ona göre hazırlayacağız.”* demiştir (Kaplunan, 2012).

Kurtuluş Savaşı süresince, İstanbul Maarif Nezareti'nin gücü ve etkisi İstanbul Hükümeti'nin sözünün geçebildiği iki merkezde hissedilmiştir: İstanbul ve İzmir. Bu dönem içerisinde İstanbul öğretmenleri üzerinde Maarif Nezareti, özellikle öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla düzenlenen Mayıs 1919 mitinglerinden sonra baskılarını daha da artırmıştır.

Bu dönemde işgal altında bulunan İzmir'de de okul ve öğretmenlerin, durumu çok sıkıntılıydı. Yunan Fevkalade Komiserliği'nin İzmir ve yöresinde Türk ilkokullarının yönetimi ile ilgili olarak çıkardığı kararnamenin 14. maddesi, ilkokul öğretmenlerinin atamaları ve yer değiştirmeleri ile ilgiliydi. Bu maddeye göre fevkalade komiserlik istemedikçe hiçbir öğretmenin ataması yapılmayacak, yeri değiştirilmeyecekti. Yine İzmir'de kurulan Mahalli Yunan idaresi, öğretmen aylıklarının önceden olduğu gibi mahalli idare tarafından verilmeyeceği kararını alması üzerine Türk okulları ve öğretmenler parasızlıktan çok zor duruma düşmüşlerdi. Okulların bir kısmına Yunanlılar tarafından el konulup kendi işleri için kullanılırken, bir çok okulda Yunanlılar tarafından sebepsiz yere kapatılmıştı.

Bütün bu baskılara rağmen, İstanbul öğretmenlerinin büyük çoğunluğu Anadolu Hareketine bağlı kalmış ve hareketi desteklemiştir. Ege Bölgesinde ise İşgal Kuvvetlerinin Türk eğitimini ortadan kaldırmak için her yola başvurmasına rağmen işgallere

karşı bölgede direnme başlatacak olan örgüt (Reddi İlhak) bir okulda öğretmenlerin çabaları sonucunda kurulmuştur (Kaplukan, 2012).

Okullar, Kurtuluş Savaşı boyunca bağış toplayarak, Milli Mücadeleye katkıda bulunmuşlardır. Milli Mücadele yıllarında okullar; savaşın örgütlenme, bilinçlendirme, propaganda, moral destek, bakım, giyim, barınma, hastane vb. maddi-manevi kaynak sağlanan yerler olmuş ve bunda kuşkusuz en büyük pay öğretmenlerin ve onların örgütledikleri öğrencilerin olmuştur (Öztürk, 1999).

Savaş yıllarının en zor eğitim sorunlarından biri, ilkokul öğretmenlerine maaş verebilmek olmuştur. Maaşlarını İl Özel İdarelerinden alan ilkokul, liva idadileri ve öğretmen okulu öğretmenleri bir türlü maaşlarını düzgün alamamışlardır. Bazen 8-10 ay, bazen bir yıldan fazla maaş yüzü görmeyen öğretmenler olmuştur. Bu maaş güçlüğü yalnız savaş yıllarının değil, daha sonraları, Türkiye Cumhuriyeti'nin de bir numaralı eğitim sorunu olmakta devam edecektir. Geçici ilköğretim kanununun 15. Maddesinden çıkan bu güçlüğü asıl nedeni memleketin ekonomik durumunun bozukluğudur.

Yokluklar içinde ve işgal altında yürütülen bu eğitim çalışmaları halkın inancını canlı tutmuş, Ankara'da büyük bir idealizmin yer etmesine yardım etmiştir (Başgöz, 1995).

Bu dönemin genel eğitim politikasının ilke ve amaçlarını 9 Mayıs 1920'de Mecliste okunan İcra Vekilleri Heyetinin programında görmekteyiz. Bu programa göre: *“Eğitim işlerindeki amacımız, çocuklarımıza verilecek eğitimi her alanıyla dini ve milli hale koymak ve onları hayat savaşında başarılı kılacak dayanaklarını kendi benliklerinde bulunduracak girişim gücü ve benliğine güven gibi, karakter verecek, fikir ve bilinç üretimi uyandıracak esaslarla sağlık kuralları içinde, yeniden düzenlemektir. Okul programlarını iyileştirmek yoluyla, milli karakterimize, coğrafya koşullarımıza, tarihi geleneklerimize, sosyal durumumuza uygun ilmi ders kitapları meydana getirmektir...”* (Öztürk, 1999).

Ancak ülkenin içinde bulunduğu durum, belirtilen bu işleri yapmaya olanak verecek durumda değildir. Hatta, mevcut olan durumu koruyacak olanaklar yoktur. Hamdullah Suphi, memleketin eğitim sorunlarına çözüm bulmak için, eğitimcilerin görüşlerinden faydalanarak, eğitim politikasının ilkelerini belirlemek amacıyla 15 Temmuz 1921'de Ankara'da ilk eğitim kongresini toplamıştır. 180 kişinin katıldığı kongrenin açılış konuşmasını, Mustafa Kemal Paşa yapmıştır. Mustafa Kemal Paşa, kongreden: *“Türkiye'nin Milli Eğitimini kurmasını”* ister.

Kongrede gündemde bulunan: 1- İlkokulların Programları ve öğretim ilkeleri, 2- Orta öğretim kurumlarının programları ve dersleri ile ilgili konular tartışıldı. Mustafa Kemal Paşa 1 Mart 1922'de TBMM'nin üçüncü toplantı yılını açarken yaptığı konuşmada; "Ülkenin asli sahibi ve toplumun esas unsuru olan köylülerimizin bugüne kadar eğitimden mahrum bırakıldığını anlattıktan sonra, takip edilecek politikanın temelini ilk önce mevcut olan cehaleti yok etmek için, bütün köylülere okuma yazma ve dört işlemi öğretmenin, ayrıca vatanını, milletini, dinini, dünyasını tanıtacak kadar coğrafi, tarihi" bilgiler vermek "milli eğitim programımızın ilk hedefi" olması gerektiğini vurguluyor.

Mustafa Kemal Paşa tarafından belirlenen Türk milli eğitim politikası bu sıralarda tam olarak uygulanamamıştır. Ancak, bu dönem yeni ilkelerin benimsenmesi ve hayata geçirilmesi için bir hazırlık dönemi olmuştur (Öztürk, 1999).

1.3.2.2. Cumhuriyet Döneminde Eğitim

1892 Yunan Savaşı, 1911 Trablus Savaşı, 1912 Balkan Savaşı, 1914- 1918 Büyük Harp, 1920-1922 Kurtuluş Savaşı memleketin gelir kaynaklarını kurutmuş, ekonomisini harap etmiş; sapından tutacak el olmadığı için saban tarlada, koşulacak öküz bulunamadığı için kağnı evin önünde atıl kalmıştır. Kocaları savaşta kaybolan gelinler yas içindedir. Bu savaşa yakılan bir ağıt der ki: "Sabahaca yatılmıyor, gelinlerin zarıyanan." İdealist insan kadrosu Allahüekber Dağlarında soğuktan, Yemen çöllerinde sıcaktan ve tifüsten kırılmıştır. Yalnız Arabistan çöllerinde kaybedilen askerin sayısı 90.000'dir.

1923 yılında kurulan yeni Cumhuriyet memlekette kaç okul olduğunu bile bilmiyor. Nüfusumuzun kaç olduğunu, ancak 1926 nüfus sayımında öğrenilmişiz. Halkın %6'sı okur-yazar. Bunlar da Batı Anadolu'da toplanmış. Memleketteki 46.000 köyün % 98'i okulsuzdur. 70.000 öğretmene ihtiyaç vardır.

Cumhuriyet eğitimcileri bu koşullar içinde dağ gibi yığılmış sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Her şey yıkılacak ve yeniden kurulacaktır. Okullar yapılacak, öğretmen yetiştirilecek, köye öğretmen gönderebilmek için kışın kapanan yollar açılacak, okul kitaplarını satmak için her ilde hiç olmazsa bir kitapçı dükkanı açılacak, üniversitedeki taklitçi medrese zihniyeti, çağdaş eğitim anlayışı ile değiştirilecek. Kızlar okutulacaktır. Türkiye Cumhuriyeti ilk on yıl içinde bu sorunlara çözüm getirirler umudu ile yabancı uzmanlardan faydalanmak istemiştir.

Yabancı uzman raporları içinde gerçekten değerli öneriler vardır. Ancak bunların hiçbiri Türkiye'nin bünyesine uygun, mali yükünü Türkiye Cumhuriyetinin kaldırabileceği bir reform planı sunamamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, bu nedenle, kendi göbeğini kendi elleriyle kesmek zorunda kalmıştır. İlk on yılı içinde Cumhuriyet, eğitim alanında küçümsenemeyecek başarılar sağlamıştır. Bunlar okuryazar sayısındaki ciddi artış, karma eğitim, 2 yılda bir buçuk milyon yetişkine okuma yazma öğreten Millet Mektepleri hareketi, her dereceden okullarda parasız eğitim, alfabe değişimi, laik eğitim gibi hareketlerdir. Türkiye Cumhuriyetinin, ilkokuldan üniversiteye kadar bütün okulları parasız yapması, bugün bile Batı'da bulunmayan demokratik, ama pahalı bir eğitim sistemidir (Parlak, 2010).

Kurtuluş Savaşı sonrasında Milli Eğitim Bakanlığı, yeni eğitim sisteminin amaçlarını, temellerini ve geleceğini oluşturacak şu hedeflere odaklanmıştır; *milli kültür birliğini sağlamak, vatandaşlık eğitimini ve ilköğretimi yaygınlaştırmak, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu eğitilmiş insan gücünü yetiştirmektir* (Budak, 2003).

Atatürk bu hedefler çerçevesinde eğitim üzerine amaçları gerçekleştirebilmek için bir yurdun bireylerinin en önemli etken olduğunu düşünmüştür. Bir toplumun ancak tek vücut ve tek yürek olduğunda eğitimde istenen noktaya varılacağını her daim ifade etmiştir. Bu konuyla alakalı Atatürk'ün şu sözleri önemlidir (Adem, 2003);

“Bir yurdun en değerli varlığı yurttaşlar arasında ulusal birlik, iyi geçinme ve çalışkanlık duygu ve kabiliyetinin olgunluğudur. Ulus varlığı ve yurt erginliğini korumak için, bütün yurttaşların canını ve her şeyini derhal ortaya koymaya karar vermiş olmak, bir ulusun en yenilmez silahı ve koruma vasıtasıdır. Bu sebeple Türk ulusunun idaresinde ve korumasında ulusal birlik, ulusal duygu ve ulusal kültür en yüksekte göz diktiğimiz ideallerdir.”

Eğitim, yeni nesillerin toplum yaşamında yerlerini almaları için gerekli olan bilgi, beceri ve anlayışları edinme işidir. Toplumların geleceğine yön veren bireyleri hayata hazırlamak eğitimin en temel amacıdır. Eğitim sayesinde ülkeler sürekli kalkınma sağlayarak çağdaş ve modern olma yolunda ilerlemektedir. Mustafa Kemal Atatürk, ileri görüşlü bir önder olarak, Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemini ulusal, çağdaş, demokratik ve laik temellere dayandırarak uygulamaya koymuştur (Kazan, 2009).

Cumhuriyetin ilanından birkaç gün sonra, Milli Eğitim Bakanı İsmail Safa Bey “Maarif Misakı” adıyla Milli Eğitimin amaçlarını bir genelge ile açıklamıştır. Genelgede Milli Eğitimin amaç ve ilkeleri şu şekilde belirtilmiştir.

- 1) Milliyetçi, halkçı, devrimci, laik, cumhuriyetçi vatandaşlar yetiştirmek.
- 2) İlköğretimi yaygınlaştırmak ve herkese okuma yazma öğretmek.
- 3) Yeni kuşakların ekonomik hayatta başarılı olacakları bilgilerle donanmasını sağlamak,
- 4) Toplum yaşamında dünya ve ahiret cezaları korkusundan doğan ahlak yerine, hürriyet ve barış içindeki gerçek ahlak ve erdemleri hakim kılmak.
- 5) Milli eğitimimizin genel amacı, Türk ulusunu uygarlıkta en ileriye götürmek ve yeni kuşakları Türk olmak onurunun getirdiği aşk, irade ve güçte yetiştirmek.

Atatürk’e göre; Çağdaş Türkiye’nin oluşturulmasında ve sağlıklı olarak yaşatılmasının yanı sıra, Türk milli eğitiminin amaçlarına ulaşabilmesi için, eğitim ve öğretimde şu ilkeler göz önünde tutulmalıdır:

- Milli bir eğitim olmalıdır.
- Eğitim laik olmalıdır.
- Çağdaş ve bilimsel olmalıdır.
- Genel ve eşitlikçi olmalıdır.
- Eğitimin işlevi olmalıdır (Öztürk, 1999).

29 Ekim 1923'te ilân edilen Cumhuriyetin üzerinden daha altı ay geçmeden, eskilerin düşünüp de adını söyleyemedikleri medrese-mektep ikiliğinin kaldırılması, millî, halkçı, çağdaş ve laik eğitime geçilmesi konusunda korkusuzca tartışmaya açıldı. Eğitimde kız-erkek eşitliği, köy ve köylü eğitiminin önemi,(daha uzun zaman lafta kalacak olmasına rağmen)demokratik eğitim kavramları da yasal düzenleme öncesinde Meclis'te ve Meclis dışında çokça irdelendi. Meziyet ve zekâya bağlı olarak “eleyici öğretim” sisteminin, parasız eğitimin, ortaokul-lise aşamalarının programları ve süreleri üzerinde de duruldu.

Cumhuriyetin ilân edildiği sıradaki okuryazar nüfus ve bunun genel nüfusa oranı konusunda ise veriler yoktur. Ancak 1927'ilk Genel Nüfus Sayımındaki yüzde 10,6'lık okuryazar oranının, 1923'te de aşağı yukarı aynı düzeylerde bulunduğunu kabul etmek gerekiyor. Sonuç şudur: Saltanattan Cumhuriyete geçişte, kadınların ve kızların yüzde 98'i ümmî olmak üzere 12 milyon nüfusun ancak 1 milyonu “okuryazarım” diyebiliyor, 355 bin çocuk ve genç de imkânları, şartları birbirinden çok farklı ama ortak adları “mektep” olan eğitim kurumlarına devam edebiliyordu. Görevdeki 12 bin öğretmenin ise en iyimser tahminlerle ancak 3-4 bini Muallim Mektebi, Sultanî, İdadî çıkışlı, diğerleri ise medreseden yetişme veya ilkokul öğrenimliydi.

Tablo 1.3. 1923-1983 Yılları Arasında Türk Eğitim Sisteminin Durumunun Karşılaştırılması

Okul Türü	1923 Yılı			1983 Yılı			Artış Yüzdesi		
	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
İlköğretim	4984	10238	341941	46549	210584	6042768	834	1957	1667
Ortaöğretim	159	1892	13693	7337	130010	2377073	4515	6772	17260
Yükseköğretim	10	316	2957	361	19656	276946	3510	6120	9266
Genel Toplam	5153	12446	358591	54247	360250	8696787	953	2794	2325

Kaynak: dergipark.gov.tr/download/article-file/231615

Öğretim birliği (Tevhid-i tedrisat, vahdet-i tedris) mutlaka sağlanmalıydı. Bu amaçla 3 Mart 1924'te 430 sayılı *Tevhid-i Tedrisat Kanunu* çıkarılmıştır. “Öğretimlerin birleştirilmesi” anlamına gelen bu kanunla şu düzenlemeler getirilmiştir:

Md. 1. Ülkedeki tüm bilim ve öğretim kurumları Maarif Vekâletine bağlanmıştır.

Md. 2. Şer'iyeye ve Evkaf Vekâleti ya da özel vakıflarınca idare edilen tüm medrese ve mektepler Maarif Vekâletine bağlanmıştır.

Md. 3. Şer'iyeye ve Evkaf Vekâleti bütçesinde mekteplere ve medreselere ayrılan para, Maarif bütçesine geçirilecektir.

Md. 4. Maarif Vekâleti yüksek din uzmanları yetiştirmek için Darülfünûnda bir İlahiyat Fakültesi, imam ve hatip yetiştirmek için de ayrı mektepler açacaktır.

Bu maddelerden anlaşılacağı gibi, Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile ya da onun sonuçları olarak eğitime aşağıdaki yenilikler ve değişiklikler getirilmiş olmaktadır:

- Tüm eğitim ve öğretim kurumları Eğitim Bakanlığına bağlanmakla, eğitim işlerinin tek elden yürütülmesi mümkün olmuştur (Askerî okullar 1925'te tekrar Millî Savunma Bakanlığına bağlanmıştır).
- Türk eğitim tarihinde en uzun süre yaşamış öğretim kurumları olan *medreseler* kapatılmıştır. Bu kapatma Eğitim Bakanı Vasıf Çınar'ın 11 Mart 1924 tarihli bir genelgesi ile gerçekleşmiştir. O sırada mevcut 16 bin kadar medrese öğrencisi, buldukları yerlerin ilk, ortaokul, lise ve öğretmen okullarına aktarılmış, hocalarının da isterlerse okullarda din dersi öğretmenliklerine atanabilecekleri belirtilmiştir.
- *İmam ve Hatip Mektepleri* de 6 yıl sonra kapanmıştır.
- Eğitimde laiklik ilkesine doğru önemli bir adım atılmıştır. Fakat, laiklik Anayasaya 1937'de girecektir. Yine 3 Mart 1924 tarihinde, Tevhid-i Tedrisat Kanunundan önce kabul edilen 429 sayılı kanunla Şer'iye ve Evkaf Vekâleti kaldırılmış, yine aynı gün 431 sayılı kanunla da Hilâfet (Halifelik) kaldırılarak Osmanlı hanedanı mensupları yurt dışına çıkarılmıştır. 4 30 Kasım 1925 tarihli ve 677 sayılı bir kanunla da tekkeler, türbeler kapatılmış, tarikatlar kaldırılmıştır (Akyüz, 2007).

Geleneksel eğitimin yerine çağdaş bir eğitimin getirilmesi, hiç kuşkusuz sadece okulların düzenlenmesi ile olası değildi. Laik ve çağdaş olmanın yanı sıra bütünleştirici ve halkçı bir özellik de taşıyan Cumhuriyet eğitimi, okul dışındaki nüfusu da yetiştirme çabası içindeydi. Önce herkese okuma yazma öğretmeyi hedefleyen bir seferberliğin başlatılması uygun bulundu. Türkiye köyü ve şehri ile bir bütün olarak bu çabanın içerisine sokulmalı idi. Bu nedenle harf devrimi, Türk diline uygun bir alfabeyle duyulan ihtiyacın yanında, eğitimi yaygınlaştırmak ve okuma yazmayı kolaylaştırmak için gerekli bulundu.1 Kasım 1928'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin toplanma yılını açarken, Türk Milletine kolay bir okuma yazma anahtarı olarak yeni Türk harflerini kazandırmanın yararlarını anlatmıştır. Okuma yazma bilmeyen erkek kadın her vatandaşın, bunları öğrenmek için canla başla çalışmasını isteyen Atatürk, çok uzun bir zamandan beri çözülemeyen bu sorunun çözülmesini “*Gözleri kamaştırarak bir başarı*” olarak anlatır. Konuşmasında ayrıca: “*Hiçbir zaferle benzetme kabul etmeyen bir başarının heyecanı içindeyiz. Vatandaşlarımızı cehaletten kurtaracak bir sade öğretmenliğin vicdani mutluluğu bütün varlığımızı sarmıştır*” ifadesi ile eğitim konusunda yapılan her atılımda Devletin kurucusu olarak duyduğu büyük hazzı ifade etmiştir.

Yeni Türk harflerinin kabul edilmesinden sonra, bu harflerin bütün bir halk tarafından kolay ve çabuk okunmasını sağlamak amacıyla “Millet Mektepleri” açıldı. Hiç yazı bilmeyenler, eski yazı bilenler olarak iki ayrı gruba yönelik olan bu mekteplerde, yeni alfabeyi öğretmenin yanı sıra hayata dair bilgiler de verilmiştir.³⁷ Harf Devriminin arkasından onu tamamlayan dil devrimi, sözlük çalışmaları başlatılmış ve 1932 yılında bütün bu çalışmaların toplanacağı Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurulmuştur (Parlak, 2010).

Atatürk, Ulus’un özgürlüğüne dayalı olarak yürütülen “Milli Mücadele” sonunda hem askeri hem de siyasi başarı elde edildiğini duyurmuştur. Bu başarıların tam olarak yerine getirilmesi için Türk toplumunda sosyal ve kültürel atılımların gerçekleştirilmesi gerekiyordu. Bu atılımlar ancak Atatürk ilke ve inkılâplarının yaygınlaştırılması ile hayata geçirilecekti. Bu da ancak eğitim yoluyla sağlanabilirdi. Bu amaçla, o zamana kadar önemli siyasal ve kültürel hizmetler yapmış ve artık tarihî görevlerini tamamlamış olan Türk Ocakları kaldırılmış ve Cumhuriyet Halk Partisi Hükümeti tarafından 14 Şubat 1932’de Halkevlerini açmaya karar verilmiştir. Halkevleri, Atatürk’ün “halkçılık” ilkesinin bir anlamda eğitime uygulanması şeklinde tanımlanabilir (Dinçsoy, 1995).

Birçok ülkenin halk eğitimi çalışmaları incelenerek hazırlanan Halkevleri yönetmeliği, taklitçi değil, ülkenin içinde bulunduğu koşullar göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti’nde Halkevine kaydolmak, çalışmalarında bulunmak gibi faaliyetlerde gönüllülük esasına dayanmakta idi. İç çalışmalarında ise demokratik esasları benimseyen Halkevleri, birimlerinde çalışacak üyeleri serbest seçimle belirlemiş, hiçbir makama, gruba, kişiye ayrıcalık tanımamıştır. İktidar partisince mali destek sağlanmasına karşın Halkevlerinin siyaset ocağı haline getirilmemesine özen gösterilmiştir. Rejimin kültür ve siyasi mesleklerdeki görüşleri ile çatışan fikirlerin Halkevleri içinde yer almamasına daima dikkat edilmiştir (Başgöz, 2016).

1.3.3. Cumhuriyet Dönemi Örgün Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler

1.3.3.1. İlköğretim

Milli Mücadele döneminde ilköğretim politikasının esası var olan ilkokulların kapanmasını önlemek, kapanmış olanları da yeniden açmak olmuştur. Bunda olanakların elverdiği ölçüde başarı sağlanmış, 1920’de 3495 olan ilkokul sayısı 1923 yılında 4894’e yükselmiştir. İlköğretim kuruluş sisteminde, esas değişim 1924 yılında altı yıllık ilkokulların beş yıla indirilmesi ile olmuştur. Bu okulların yanı sıra köylerde üç yıllık ikinci

tip kısa süreli ilköğretim kurumları da yer almıştır. İlköğretime yön veren yasalar 1924-1926 yılları arasında çıkarılmıştır. Bu yasalarla; milli, laik, modern ve demokratik bir okul yaratılması hedeflenmiştir.

Köy okul problemini çözmek için; 1924 yılında köy okullarının yapımına vatandaş destek sağlamıştır. Nitekim 1924 yılında eğitim ve öğretimle ilgili çalışmalar sürerken, Milli Eğitim Bakanlığının çağrısı üzerine, Amerikalı eğitimci Prof. Dr. John Dewey ülkemize gelmiş, incelemeler yapmış ve gözlemlerini iki rapor halinde bakanlığa sunmuştur. Dewey'in önerilerinden yalnızca gerçekleşen; ilkokul ile ortaokulun birleştirilerek, ilköğretimin bir bütün olarak kabul edilip sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitime geçilmesi geçte olsa gerçekleşmiştir (Öztürk, 1999).

1.3.3.2. Ortaöğretim

Ortaöğretim genel, mesleki ve teknik öğretmen kurumlarını kapsamaktadır. Cumhuriyetin ilan edildiği yıllarda, ortaöğretim kurumu olarak 23 sultani, 72 idadi bulunuyordu. Diğer yandan, Kurtuluş Savaşı sırasında ortaöğretim müfredat programlarında köklü değişiklik yapılmamıştır. Bu dönemde okulların büyük kısmı hastane, depo buna benzer hizmetler için kullanılmış, bazı okullar öğrenci azlığı nedeniyle kapanmıştır.

Atatürk döneminde ortaöğretim politikasının esaslarını Chp'nin üçüncü büyük kongresinde ortaya koymuş ve parti tarafından da kabul edilmiştir. Buna göre: *“Her vilayet merkezlerinde ortaöğretim kurumları açılarak halkın ortaokul ihtiyacı giderilmeye çalışılacaktır.”*

Bu komisyonda; “Sultani”lerin ismi “Lise” olarak değiştirilmesine, tam devreli olan bu okulların, 4+4+3=11 sistemine göre düzenlenmesine, lise son sınıfta ise Fen ve Edebiyat Kollarının lise son sınıfta ayrılmasına karar verilmiştir.

Liselerin I. devresinde yer alan din dersleri 1927 yılında kaldırılmıştır. 1928 yılında Latin alfabesinin kabul edilmesiyle eğitimde laikleşme yolunda önemli bir adım daha atılmıştır. Okul programlarını yeniden düzenlemek için, 1935-1936'da çoğunluğunu Alman profesörlerinin oluşturduğu, İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinden kurulan bir program komisyonu toplanmıştır.

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte devlet, mesleki ve teknik eğitimle ilgilenmeye başlamıştır. Gerek Birinci Dünya Savaşı, gerekse Milli Mücadele sırasında teknik eleman

eksikliği büyük sorunlara yol açmıştır. Örneğin; Büyük Taarruzu sırasında Fransızlardan 100 kamyon temin edilmiş ise de bunları çalıştırabilecek 20 şoför anca bulunabilmiştir.

Cumhuriyet döneminde sayıları çok az olan mesleki ve teknik öğretim okullarının durumu ve bunların ne şekilde düzenleneceği üzerinde önemle durulmuştur. Bunun için çeşitli uzman ve öğretmenler ülkemize çağırılmıştır. 1927 yılından 1938 yılına kadar 65 uzman öğretmen getirilmiştir. Diğer yandan teknik öğretim için öğretmen yetiştirmek amacıyla yabancı ülkelere 103 öğrenci gönderildi.

2006 tarihindeki 17. Milli Eğitim Şurası'nda ağırlıklı ortaöğretim başarı puanının kaldırılması ve 4+4+4 eğitim sistemi ve değerleri belirleme yönündeki çalışmalar şura kararları arasındaydı (MEB, 2006:17). 2010 Kasımında gerçekleştirilen 18. Milli Eğitim Şurası'nın en çok konuşulan kararı, zorunlu eğitimin 13 yıla çıkarılması yönündeki tavsiye kararıdır. 1 yıl okul öncesi eğitim, 4 yıl temel eğitim, 4 yıl yönlendirme ve ortaöğretime hazırlık eğitimi, 4 yıl ortaöğretim olmak üzere farklı ortamlarda eğitim almaya fırsat verecek şekilde düzenlenmiştir. (MEB, 2010:18)

Tablo 1.4. Cumhuriyet Döneminde Eğitimde Sağlanan Gelişmeler

EĞİTİM KADEMESİ	Okul Sayısı			Öğrenci Sayısı			Okullaşma Oranı (1998) (%)	Öğretmen Sayısı		
	1923 1924	1998 1999	Artış (Kat)	1923 1924	1998 1999	Artış (Kat)		1923 1924	1998 1999	Artış (Kat)
OKUL ÖNCESİ	80	7976	99	5880	207319	34	8.9	136	11825	86
İLKÖĞRETİM	5010	44525	8	351835	9512044	27	88.9	11292	316991	27
İLKOKUL	4894	-	-	341941	-	-	-	10238	-	-
ORTAOKUL	116	-	-	9894	-	-	-	1054	-	-
ORTAÖĞRETİM	43	5708	132	3799	2013152	259	54.7	838	139664	166
GENEL LİSE	23	2611	113	1241	1094610	881	30.8	513	70936	137
MESLEKİ VE TEK. LİSE	20	3097	154	2558	918542	358	23.9	325	68728	210
ÖRGÜN EĞİT. TOP.	5133	58209	10	361514	11732515	31	71.8	12226	468488	37
YAYGIN EĞİTİM	-	6280	-	-	2935929	-	-	-	44042	-
GENEL TOPLAM	5133	64489	12	361514	14668444	40	-	12226	512520	41
YÜKSEKÖĞRENİM	9	1135	126	2914	1409627	483	26.7	307	63225	206

Tablo 1.4'te görüldüğü gibi, Cumhuriyet döneminde, okul öncesi eğitimde okul sayısı 99 kat, öğretmen sayısı 86 kat, ilköğretimde okul sayısı 8 kat, ilköğretim okullarında da görevli öğretmen sayısı 27 kat, öğrenci sayısı ise 26 kat artmıştır. Bu değerler ortaokullar için sırasıyla 54 kat, 38 kat ve 164 kattır. Aynı dönemde, genel lise sayısı 113 kat, meslek lisesi sayısı 154 kat, fakülte ve yüksek okul sayısı 71 kat artmıştır. Bu gelişmeler sonucunda, okullaşma oranları ilkokul düzeyinde %88.9'a, ortaokul düzeyinde %65,12'ye, liseler düzeyinde %54,7'ye, yüksek öğrenim düzeyinde ise %26,7'ye yükselmiştir.

1.3.4. İzmir’de Eğitim

1.3.4.1. İlköğretim

Türkiye’nin her yerinde olduğu gibi İzmir’de de Türklerin yerleşmesinden itibaren okuma yazma eğitimi ve temel bilgiler camilerde veya genellikle camilerin yakınında kurulan Sıbyan Mekteplerinde verilmekteydi.

İzmir’de XIX. yy’da ilköğretim hizmeti veren Sıbyan Mekteplerinin sayısı kesin olarak tespit edilememektedir. Ancak 1879 yılına ait Aydın Vilayeti salnamesinde Sıbyan Mekteplerinde 800 Türk talebesinin olduğu belirtilmektedir. Yeni usulde eğitim yapan İptidai mekteplerinin İzmir’deki ilk örneği olarak 1874’te Tilkilikte Teslimiye Mektebi açılmıştır.

Tablo 1.5. 19.Yüzyılda İzmir’de Açılan İptidai Mektepleri

İptidai Mektebin Adı	Bulunduğu Yer	Açılış Tarihi
Teslimiye	Tilkilik	1874
Mecidiye Namazgah İnas (Kız)	Namazgah	1875
Katırzade		1879
Sahiliye	Karataş Civarı	1880
Namazgah		1881
Teslihiye	Tilkilik	1882
Memduhiye	Yavan Çeşme Civarı	1883
Selaniklizade		1886
Selaniklizade Şubesi		1887
Terakki İnas (Kız)	Hacı İshak Sokağı	1888

Kaynak: İzmir Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü, 1999.

Cumhuriyetin ilan edildiği yılda, temel eğitim veren mekteplerin en kısa zamanda ıslah edilmesine ve sıkı teftiştten geçirilmeye muhtaç olmasına mukabil, sadece bir müfettiş bulunmaktadır. İzmir’de ortalama 500 ila 1000 kuruş maaş alan muallimlerden maarif idaresi memurları daha fazla maaş almışlardır. Adana Maarif Müdürü olan Ali Rıza Bey 1923 yılı ekim ayında müfettiş olarak İzmir’e tayini çıkmıştır. Böylece İzmir’de müfettiş

sayısı ikiye yükselmiştir. Lozan Antlaşması'nın imzalanmasından sonra Ankara Hükûmeti yabancı okulların programlarını ile çok yakından takibe almıştır. İzmir Maarif Müdürlüğü de hükûmet izlemiş olduğu siyaset doğrultusunda Türk okullarında olduğu gibi yabancı okullarda teftişlerini sıklaştırmıştır. Maarif İdaresi yabancı okullara, Türkçe ders vermek üzere görevlendirdiği muallimler kapıdan geri çevrilmişlerdir. Yabancı okullara Türkçe muallimleri sokulmak istenmediği gibi, talebelere dini zorlamalarda bulunulmuştur. Maarif Vekaleti, mekteplerin teftişini sadece yabancı okullarla sınırlı tutmamış, devlet okullarının da sıkı bir teftiştten geçirmiştir. Bu bağlamda diğer vilayetlerde olduğu gibi İzmir vilayetinde de sıkı teftişlerin olduğu bilinmektedir.

Osmanlı Devleti'nden miras alınan maarifin ülke genelinde büyük sıkıntıları vardı. İzmir maarif idaresinin mektep binalarının tamiri, yeni binaların inşa edilmesi, mektep ihtiyaçlarının karşılanması, muallim maaşlarının ödenmesi için 1923 yılı bütçesi oldukça yetersizdi. Bu bütçenin 27.070.287 kuruş olması hasebiyle vilayet fevkalade bütçesinden 1.404.500 kuruş ilave edilmiştir. 1925 yılında maarif bütçesinin 540.000 liraya çıkarılmıştır.

Tablo 1.6.Cumhuriyetten sonra İzmir'de okulaşmaya ağırlık verilmiştir. Cumhuriyetten sonra 1933 yılına kadar İzmir şehrinde kurulan ilkokullar

İlkokulun Adı	Açıldığı Yıl	Bulunduğu Yer
Alsancak	1922	Alsancak
Ankara	1922	Karşıyaka
Buca Birinci (Çakabey)	1922	Buca
Buca Üçüncü (Umurbey)	1927	Buca
Cumhuriyet	1924	Karşıyaka
Dokuz Eylül	1922	Bornova
Duatepe	1923	Karata
Dumlupınar	1923	Arapfirını
Fevzi Paşa	1933	Karşıyaka
Gazi	1933	Gündoğdu
Güzelyalı	1933	Güzelyalı
Hakimiyeti Milliye	1924	Göztepe Tramvay Cad.
Halit Bey	1927	Değirmendağı Bayramyeri
Hilal	1922	Bornova
İnkılap	1933	Topaltı
İnönü (Namık Kemal)	1922	Karantina
İsmet Paşa	1923	Dilekbaşı
İstiklal	1922	Keçeciler
Kahramanlar	1925	Kahramanlar
Şehit Fazıl Bey	1923	Tepecik
Tınaztepe	1923	Eşrefpaşa
Vali Kazım Paşa	1933	Kocakapı

Kaynak: İzmir Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü, 1999

İzmir'in işgalden kurtuluşundan sonra maarif müdürlüğüne tayin edilen Vasıf (Çınar) Bey ilkönce temel eğitim veren mekteplerin ıslahı çalışmalarına öncelik vermiştir. İlk ders yılında İzmir'de 42 mektepte dersler başlamıştır. Yeni açılan mekteplerin isimleri, genelde Millî Mücadele yıllarına ait bulunmaktadır. Bu ders yılında İzmir Maarif Müdürlüğünün acele olarak bulduğu binalarda tedrisata geçilmiştir. Bu ders yılında İzmir'de 13210 erkek, 3.082 kız talebe ders başı yapmıştır. Bu nedenle mektep binaları arasında sağlam yapılı ihtiyaca cevap verecek kayda değer bir bina maalesef bulunmamakta idi.

İlk mektep talebeleri, İzmir'de evden bozma kötü binalarda ders görmeye devam etmek zorunda kalmışlar, bazı talebeler gidecek mektep bulamadıkları için açıkta kalmışlardır. Eğitimin daha iyi şartlarda yürütülebilmesi için mektep binalarının tamiri için çaba sarf edilmiştir. 1925 yılına kadar tamire muhtaç olan harap 20 mektebin 16'sı tamir edilmiş, 4'ü tamirine devam edilmekte idi. Fakat bütün çabalara rağmen 1925-1926 yılı ders yılı başında kayıtların başlaması ile mektepler yetersiz kalmıştır.

1928-1929 ders yılında muallimsizlik yüzünden 14 mektep kapanmıştır.

Tablo 1.7.1927-1928 Ders Yılında İzmir Vilayeti Talebe Ve Mektep Durumu

KAZALAR	MEKTEPLER	ERKEK ÖĞRENCİ	KIZ ÖĞRENCİ	TOPLAM
Bayındır	17 (Muhtelit)	685	254	939
Bergama	23 (Gündüz) 1 (Yatılı)	1307	667	1939
Çeşme	10 (Muhtelit)	472	372	844
Dikili	-	-	-	-
Foça	8 (Muhtelit)	318	215	533
İzmir	53	-	-	12307
Karaburun	13	302	233	535
Kemalpaşa	5 (Muhtelit)	481	312	793
Kuşadası	1 (Muhtelit)	565	218	273
Menemen	15 (Muhtelit)	-	-	960
Ödemiş	23 (Gündüz) 1 (Yatılı)	-	-	-
Seferihisar	9 (Muhtelit)	45	265	610
Tire	19	73	389	1262
Torbali	8 (Muhtelit)	364	228	592
Urla	Urla (Muhtelit)	537	232	769
Toplam	237	7947	4009	24713

Kaynak: İzmir Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü, 1999

Tablo 1.7.'ye bakıldığında; İzmir vilayetinin merkez kazadaki mekteplerde öğrenci yoğunluğunun fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bergama Kazasında 24 mektepte 1.974 talebe öğrenim görürken, İzmir'de 53 mektepte 12.307 talebe tedrisata devam etmektedir. Çeşme'de mektep başına 84,4 Bergama'da mektep başına 82,25 ortalama talebe düşerken, İzmir'de mektep başına 232,207 talebe düşmektedir. İzmir kazasında mektep binalarının kapasitelerinin yükseltmek için tadilat ya da ek bina yapıldığını düşünülse bile, yine de sınıflarda talebe kesafeti diğer ilçelere göre fazladır. 1927-1927 ders yılı öncesinde İzmir kazasında yeni mektep binası inşaatının tamamlanması ülke şartlarından dolayı azdır. İzmir vilayetinin diğer kazaları mektep başına talebe kesafeti açısından Torbalı (74), Urla (69,90), Seferihisar (67,77), Foça (66,62), Tire (66,42), Menemen(64), Bayındır (55, 23), Karaburun (53,5), Kemalpaşa (52,86), Kuşadası (24,81) olarak sıralanmaktadır.

Tablo 1.8.İzmir Vilayeti Kazalarında Muallim Mevcudu

Kazalar	1922-1923	1922-1923	1922-1923	1925-1926	1925-1926	1925-1926	1932-1933	1932-1933	1932-1933
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Bayındır	16	6	22	21	4	25	21	2	23
Bergama	32	7	39	45	17	62	42	19	61
Çeşme	1	2	3	16	7	23	25	5	30
Dikili	-	-	-	-	-	-	9	3	12
Foça	12	2	14	12	2	14	13	5	18
İzmir	121	78	199	231	18	249	130	79	219
Karaburun	10	-	10	3	4	7	24	2	26
Kemalpaşa	17	5	22	26	14	40	20	12	32
Kuşadası	13	5	18	16	6	22	15	6	21
Menemen	13	7	20	23	7	30	29	6	35
Ödemiş	42	12	54	49	13	62	67	23	90
Seferihisar	11	3	14	13	2	15	11	4	15
Tire	21	7	28	24	9	33	25	12	37
Torbalı	-	-	-	-	-	-	13	3	16
Urla	15	7	22	17	6	23	20	9	36

Tablo 1.8.'e bakıldığında Cumhuriyetin ilk yıllarında öğretmen durumuna bakıldığında düzenli bir artışın olduğu gözlenmektedir. (1922-1923 Ders Yılında ilçelerdeki toplam muallim sayısı 465, 1925-1926 Ders Yılında bu rakam 605, 1932-1933 Ders Yılında 654) Yıllar itibariyle büyük düşüş ve artışlara rastlanmamaktadır. Cumhuriyet döneminde eski binaların tamir edilmesi ve yeni binaların inşası ile daha elverişli olarak kullanılmaya çalışılan mektep binalarında talebe dağılımına göre muallimler ihtiyaca en iyi cevap verecek şekilde görev yerleri tespit edilmiştir (Parlak, 2015).

1936-1937'de Karataş Ortaokulunda başlayan ikili öğretimin 1962-1963 öğretim yılından itibaren İzmir'de ağırlık kazanmaya başladığı görülmektedir.

1966-1967 öğrenim yılı itibariyle, İzmir ilinde 786 ilkokul vardır. Bunun 779'u resmi, 7'si özel ilkokullardır. İlkokulların % 22'si şehirlerde, %78'i köylerde. 1962-1963 ders yılında ilkokulların %81'inde normal öğretim yapılırken, 1966-1967 öğrenim yılında ilkokulların %76'sında normal öğretim yapılabildiği görülmüştür. Normal öğretim yapan okul sayılarındaki oranın düşmesi, ikili öğretimin daha çok yapıldığı şehir okulları sayısının artmasındandır. Gerçekten köylerdeki okulların % 90'ı normal öğretim, % 10'u ikili öğretim yapmaktadır. Şehirlerde ise, normal öğretim yapan okullar % 27, ikili öğretim yapan okullar % 73 oranındadır (1967 İzmir İl Yıllığı).

Milli Eğitim Temel Kanunu gereğince 8 yıllık eğitim veren ilköğretim okulları uygulamasının 1982-1983 öğretim yılında Türkiye genelinde 18 okulda, ilimizde ise 1982-1983 öğretim yılında iki okulda başlamıştır.

Cumhuriyetten sonra rüştiyelerin yerini ortamektepler (ortaokullar) almış, yine ilkokul mezunlarına üç yıl eğitim ve öğretim veren, öğrencileri daha sonraki öğretim kurumlarına hazırlayan birer eğitim kurumu olarak devam etmişlerdir.

Tablo 1.9.Cumhuriyetin İlanından Sonra İzmir İlinde Açılmış Olan Ortaokullar

Okulun Adı	Açıldığı Yıl	Öğrencisi
İzmir Ortaokulu (Karataş Ortaokulu)	1927-1928	Karma
Buca Ortaokulu	1930-1931	Karma-Yatılı
Bornova Ortaokulu	1932	Karma
Karşıyaka Ortaokulu	1932-1933	Erkek
Ödemiş Ortaokulu	1932-1933-1934	Karma
Bergama Ortaokulu	1933	Karma
Tire Ortaokulu	1937-1938	Karma

Kaynak: İzmir Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü, 1999

1966-1967 öğretim yılında İzmir ilindeki ortaokul sayısı 77'dir. Bunun 35'i bağımsız (lise bünyesi içinde olmayan), 10'u bağlı (lise bünyesi içinde), 2'si akşam ortaokulu, 13'ü kolej, 17'si özel ortaokuldur.

Tablo 1.10. 1966-1967 Ders Yılında İzmir İli-İlçeler İtibariyle Ortaokul Sayısı

İlçenin adı	Bağımsız Ortaokullar	Bağlı Ortaokullar	Akşam Ortaokulları	Kolej	Toplam	Bağımsız Ortaokullar	Bağlı Ortaokullar	Toplam	Genel Toplam
Merkez İlçe	20	4	2	7	33	2	9	11	44
Karşıyaka	2	2	-	5	9	1	5	6	15
Bayındır	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Bergama	-	1	-	-	1	-	-	-	1
Çeşme	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Bornova	-	1	-	1	2	-	-	-	2
Dikili	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Foça	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Karaburun	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Kemalpaşa	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Kınık	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Kiraz	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Menemen	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Ödemiş	-	1	-	-	1	-	-	-	1
Seferihisar	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Selçuk	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Tire	-	1	-	-	1	-	-	-	1
Torbalı	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Urla	1	-	-	-	1	-	-	-	1
İl Toplam	35	10	2	13	60	3	14	17	77

Kaynak:1967 İzmir İl Yıllığı

1.3.4.2. Ortaöğretim

Cumhuriyetten sonra Orta Mesleki Teknik Öğretim okullarında devamlı geliştiğini görüyoruz. 1927 yılında 5 olan Mesleki Teknik okul sayısı, 1973'te 53'ü bulmuştur. 1927-1928'de İzmir'de 1 erkek, 1 kız Öğretmen Mektebi, 1 Ticaret Mektebi, Ziraat, 1 Sanat, 1 Bilgi, 1 Sepet ve Çiçek Orta Mektebi bulunmaktaydı.

Tablo 1.11. İzmir İli 1966-1967 Ders Yılındaki Lise Sayısı

İlçenin adı	Resmi Liseler	Resmi Kolejler	Akşam Liseleri	Toplam	Özel Liseler	Genel Toplam
Merkez İlçe	4	-	1	5	8	13
Karşıyaka	2	-	-	2	5	7
Bayındır	-	-	-	-	-	-
Bergama	1	-	-	1	-	1
Çeşme	-	-	-	-	-	-
Bornova	1	1	-	2	1	3
Dikili	-	-	-	-	-	-
Foça	-	-	-	-	-	-
Karaburun	-	-	-	-	-	-
Kemalpaşa	-	-	-	-	-	-
Kınık	-	-	-	-	-	-
Kiraz	-	-	-	-	-	-
Menemen	-	-	-	-	-	-
Ödemiş	1	-	-	1	-	1
Seferihisar	-	-	-	-	-	-
Selçuk	-	-	-	-	-	-
Tire	1	-	-	1	-	1
Torbalı	-	-	-	-	-	-
Urla	-	-	-	-	-	-
İl Toplam	10	1	1	12	14	26

Kaynak:1967 İzmir İl Yıllığı

Torbalı'da ortaokul olmadığı yıllardaki gibi, Torbalı Lisesi açılmadan önce de, lise öğrenimi görmek isteyen öğrenciler İzmir ve çevre ilçelere gününbirlik gidip gelmektedir. En çok tercih edilen okulların başında Alsancak'taki Atatürk ve Namık Kemal Liseleri ile Kemer'deki Motor Sanat Lisesi gelmekte idi (Kayış, 2012).

Tablo 1.12. 1973 Yılı İzmir İli Okullarının Genel Görünümü

İlçeler	İlköğretim	Ortaokul	Lise
Merkez İlçe	145	25	9
Bayındır	46	1	1
Bergama	114	4	1
Bornova	33	1	2
Çeşme	11	2	-
Dikili	28	2	-
Foça	11	2	-
Karaburun	16	1	-
Karşıyaka	43	5	3
Kemalpaşa	37	2	1
Toplam	484	45	17
İlçeler	İlköğretim	Ortaokul	Lise
Kiraz	59	1	-
Kınık	30	2	-
Menemen	54	1	1
Ödemiş	111	5	1
Seferihisar	13	1	-
Selçuk	10	1	-
Tire	74	2	1
Torbalı	43	1	1
Urla	27	-	1
Toplam	421	14	5

Kaynak: 1973 İzmir İl Yıllığı

2015-2016 yılı Milli Eğitim istatistiklerine göre, okul öncesi (5 yaş), ilköğretim, ortaöğretim ve mesleki ve teknik ortaöğretim net okullaşma oranları itibarıyla İzmir'in Türkiye ortalamasının üzerinde bir okullaşma oranına sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, İzmir'in eğitim düzeyinin Türkiye ortalaması ve diğer illere kıyasla oldukça iyi bir seviyede olduğunu göstermektedir. Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri (2015-16 Eğitim Yılı)

İlkokulda öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 2013/'14 öğretim döneminde Türkiye'de 19 iken, İzmir'de 16 'dır. Yine aynı öğrenim dönemi için genel ortaöğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı İzmir için 14, Türkiye için 16'dır (Seçilmiş Göstergelerle İzmir, 2013).

2. BÖLÜM

2.YÖNTEM

Bu çalışma, İzmir ili Torbalı ilçesinde, Cumhuriyet döneminde ilköğretim ve ortaöğretim alanındaki faaliyetleri belirleyebilmek amacıyla tarama modelinde yapılmış bir çalışmadır. Geçmişte ya da o anda var olan bir durumu o anki şekliyle betimlemeyen, tanımlamayı amaçlayan araştırmadır. Araştırmaya konu olan her neyse onları değiştirme ve etkileme çabası yoktur bu modelde. Bilinmek istenen şey ne ise odur ve meydandadır. Amaç o şeyi doğru bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmektir. Asıl amaç değiştirmeye kalkmadan gözlemektir. (Karasar,1984) Tarama modelinde bilimin gözleme kaydetme, olaylar arasındaki ilişkileri tespit etme, kontrol edilen değişmez ilişkiler üzerinde genellemelere varma vardır. Yani bilimin tasvir fonksiyonu ön plandadır (Yıldırım,1966) Bu nedenle, ilçe okullarındaki arşivler taranmıştır. Daha önce ilçe eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiştir. Kişiler ile görüşme yapıp kayda geçirilmiştir. Okulların geçirdiği dönüşümler araştırılmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu verileri, Milli Kütüphane ve diğer kütüphane kayıtlarında da ilçedeki okullar hakkında bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Örneklem seçilen okulların arşivlerindeki kütük, imtihan, sınıf geçme ve diploma defterleri incelenmiş, tablo ve şekiller oluşturulmuştur.

2.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini Cumhuriyet Döneminde Torbalı'da Eğitim faaliyetleri oluşturmaktadır. İlçe merkezinden 4 ilkokul, 1 ortaokul, 2 lise; köyden ise 1 okul araştırmaya örneklem seçilmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya ilişkin verilerin toplanması amacıyla "Belgesel Tarama" tekniğinden yararlanılmıştır. Belgesel tarama sürecinde olay ve olguları yansıtan resim, film, ses ve resim kayıtlı bantlar, araç-gereç, bina ile bu olgularla ilgili olarak sonradan oluşturulmuş her türlü mektup, rapor, kitap, ansiklopedi, resmi ve özel istatistikler, tutanak, anı, belgelerden yararlanılmaya özen gösterilmiştir.

Belgesel tarama, hemen her araştırma için kaçınılmaz olan bir veri toplama tekniğidir. Tekniğin en güçlü yanı, ekonomik ve güvenilir olmasıdır. Kaynak olarak

kullanılacak olan belgelerin yıllar içinde bir değişime uğramaması sayesinde, güvenilirliği çok yüksektir (Karasar, 2014).

Araştırmada bu amaçla;

- Örgün eğitim kurumlarının arşivleri.
- Süreli yayın yapan gazetelerin İlçe eğitimi hakkındaki yayınları.
- İlçedeki resmi kurumlar
- Birinci el, ikinci el kaynaklar

• Tezler

• Makaleler

• Kişilere ait hatıralar, görüşmeler

• Milli Kütüphane ve diğer kütüphaneler

• Torbalı İlçe Kütüphanesi'ndeki yayınlar taranarak kayda geçirilmiştir. Verilerin analizi için, elde edilenlerin tamamı incelendikten sonra, araştırmanın konusuna bağlı olarak başlıklar oluşturulmuştur. Bu başlık konuları ile ilgili olarak elde edilen verilerden doğrudan ve dolaylı olarak alınan notlar yardımıyla kaydedilmiş ve kullanılan her kaynak sıralanmıştır.

3. BÖLÜM

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Torbalı'da Eğitim

Torbalı'da eğitim kurumlarıyla ilgili ilk bilgiler 1891 tarihli Aydın Vilâyeti Salnamesi'nde yer almakta olup buna göre söz konusu yılda; medresenin bulunmadığı ve 32'si Müslümanlara, 4'ü de Rumlara ait olmak üzere toplam 36 mektep bulunduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bunlardan iki tanesi merkezde bulunuyordu ve biri Müslümanlara biri de Rumlara aitti. Geriye kalan 34 mektep ise köylerde yer almaktaydı. Ancak bu mekteplerin hangi köylerde yer aldığı, özellikleri ve kimlerin ders verdiği ile ilgili herhangi bir kayıt bilgisine ulaşılamamıştır.

Torbalı nahiyesindeki eğitim kurumları ile ilgili daha ayrıntılı bilgilere 1893-1908 tarihli Aydın Vilayeti Salnâmelerinde ulaşmak mümkündür. Bunun da başlıca sebebi Sultan II. Abdülhamid'in bizzat kendi hazinesinden Torbalı ve çevresinde mektep yaptırmasıdır. Bu mekteplerin fiziki özellikleri, öğrenci sayıları, muallimlerinin isimleri 1893'ten sonra yayınlanan salnamelerde tek tek verilmiştir.

Valilik emrine bağlı olarak Torbalı'daki ilk "*Maarif Komisyonu*" 1894'te kuruldu. Daha sonraki yıllarda üyelerinin isimleri ve sayıları değişmekle birlikte bu komisyonlar naiblerin başkanlığında varlıklarını sürdürdüler. Üyeleri arasında ise hiçbir zaman gayrimüslimlerden bir kişi yer almadı (Kayış, 2012).

3.1.1. Çiftlikat-ı Hümayûn'da Sultan II. Abdülhamid'in Yaptırdığı Mektepler

1876'da tahta çıkan Osmanlı Sultanı II. Abdülhamit 1881 yılında yöreden 19 tane çiftlik satın almıştır. Sultan II. Abdülhamit'ten önce Torbalı Ovası'ndan Tire'ye uzanan toprakların büyük bölümü, Meclis-i Maliye üyelerinden Baltacızade Arisditi Bey'e aitti. Toplamda yirmi köyü ve yaklaşık 30.000 dönüm tarım arazisini kapsayan bu araziler Arisditi Bey'in zimmetinden/borcundan dolayı, Maliye Nezareti tarafından haczedilmiş ve daha sonra Sultan II. Abdülhamit'in kişisel hazinesi olan Hazine-i Hassa'ya devredilmiştir.

"Çiftlikat-ı Hümayun" olarak adlandırılan bu çiftliklerin bir kısmı o yılların idari yapısında Torbalı Nahiyesi'ne bağlıken bir kısmı da Tire kazasına bağlıydı.

Sultan yörede çiftlikler edinmesinin ardından pek çok hayır eseri yaptırdı. Pek çok köye birer cami ve mektep inşa edilirken; Özbek, Yeniköy ve Ahmetli’de ayrıca su şebekesi ile birlikte birer çeşme ve birer havuz inşa edildi.

Torbali ve köylerinin modern eğitim süreciyle tanışması oldukça eskidir. Sultan II. Abdülhamit’in çiftlikleri kapsamındaki köylere birer caminin yanı sıra birer de mektep yaptırması bu tanışıklığın başlangıcıdır. Mekteplerin tamamı iki katlıdır. Tepeköy mektebi dışındakiler iki derslik ve bir öğretmen odasından oluşurken, Tepeköy mektebinde fazladan bir sınıf ve bir de müfettiş odası bulunmaktadır. 1890’larda tamamında karma eğitim verilirken, 1900’lerin başlarında Ertuğrul’da bir cami ve mektep inşa edilince; Tepeköy mektebi erkek, Ertuğrul mektebi de kızlara mahsus hale getirilmiştir. Diğer mekteplerde ise karma eğitim devam etmiştir.

Mekteplerde, sıra, tahta, yerküre gibi yeni sayılabilecek eğitim araçları kullanılıyordu. Yine Osmanlı eğitim sistemine yeni giren müfredat programları, sadece okumaya değil yazmaya da önem veren eğitim anlayışı 1890’lardan itibaren bu okullarda uygulanıyordu. Çoğu zaman öğretmen yetersizliği sebebiyle cami imamlarının derslere girdiği bu mekteplerde, hiç olmazsa öğretmenlik konusunda kursa alınan imamlar görevlendirilmeye çalışılıyordu (Kayış, Kızıl, Çetin, 2016).

Bu mekteplerde verilen eğitimin içeriğiyle ilgili olarak 1906 tarihli bir şهادetnâme [diploma] önemli ipuçları vermektedir. Tepeköy İbtidâi Mektebi’nde öğrenim gören Halil Ağa kızı Adile adına düzenlenmiş olan bu şهادetnâmeye göre dört yıl süren eğitim süresince verilen dersler; *Kur’an-ı Kerim, Tecvid, İlm-i Hal, Kavaid-i Osmaniye, Kıraat-ı Türki, Hesab, Coğrafya, İmla, Hüsn-ü Hat, Hüsn-ü Ahlakve El Hüneri, Kıraat-ı Ziraat*’tan oluşmakta ve on puan üzerinden değerlendirilmektedir. Mezuniyet aşamasına gelen öğrenci, dini ve dünyevi bilgileri içeren bu derslerden bir komisyon önünde sınava tabi tutulmakta ve başarılı olduğu takdirde diploma almaya hak kazanmaktadır. Öğrencinin diploma bilgileri ayrıca Aydın Emlak-ı Hümayun Merkezi’ndeki deftere işlenmektedir (Kayış, 2012).

Ne var ki Sultan II. Abdülhamit’in temellerini açtığı mektepler sadece çiftlikler kapsamındaki köylerle sınırlı kaldı. Bu mekteplerin de büyük çoğunluğu savaş yıllarında ilgisiz ve bakımsız kaldı(Kayış, Kızıl, Çetin, 2016).

3.2. Cumhuriyet Dönemi Torbalı'da Eğitim

Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı, Yunan işgali ve ardından gelen Kurtuluş Savaşı yılları tüm Anadolu'yu olduğu gibi Torbalı'yı da harabeye çevirmişti. Kurtuluşun ardından, 1923'te Torbalı merkezinde durum yine de fena değildi. Torbalı köyünde biri kız birisi erkek mektebi olmak üzere iki ilkokul vardı. Ayrıca Tepeköy'de bir erkek mektebi, Ertuğrul'da da bir kız mektebi bulunuyordu. Köylerin durumu ise oldukça vahimdi. Sadece dört köyde bir mektep vardı.

Mustafa Kemal Paşa ve çalışma arkadaşları eğitimsiz bir toplumun ilerleyemeyeceğini biliyorlardı. Eğitim konusu hem nitelik hem de nicelik olarak sorunlar yumağıydı. Önce yapılan inkılaplarla genel sorunların düzeltilmesine çalışıldı. Maarif Vekili (Milli Eğitim Bakanı) Mustafa Necati bir yandan genel sorunlarla uğraşırken bir yandan da memleketin her köşesindeki eğitim sorunlarıyla ilgilenmeye çalışıyordu. İşte Türkiye böyle bir süreci yaşarken İzmir'de başlayan eğitim seferberliğinin de Torbalı'ya yansımaları oldu (Kayış, Kızıl, Çetin, 2016).

Bugün Torbalı merkezinde yer alan Torbalı, Tepeköy ve Ertuğrul mahallelerindeki mektepler 1923'te kız ve erkek öğrencilere farklı eğitim verirken, Çaybaşı haricindeki köylerde açık bulunan mektepler karma eğitim vermektedir. Toplam 17 derslikte yürütülen eğitim hizmetinden kaç öğrencinin yararlandığı ve kaç öğretmenin bu mekteplerde görev yaptığı ise henüz belirlenmemiştir (Kayış, 2012).

Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim veren ve Torbalı mahallesinde yer alan Erkek ve Kız İptidai mektepleri iki ayrı okuldu. 1928 yılında Torbalı'da yaşanan deprem sonucunda bu iki mektep de zarar görmüş yeni mektepler de yapılamamıştı. Bunun üzerine "Tepeköy Kız Mektebi" ve "Tepeköy Erkek Mektebi" olarak ayrı ayrı eğitim hizmeti veren okullar birleştirilerek karma eğitime geçilmişti. Öncelikle Tepeköy ile Ertuğrul'daki mektepler birleştirilerek karma eğitim verilen "Tepeköy Merkez Mektebi" oluşturuldu. Aynı süreçte Torbalı köyündeki mektepler de birleştirilerek karma eğitime geçildi.

Tablo 3.1. 1923'te Torbalı'da Eğitim Kurumları

	Mektebin Adı	Hali	Derslik	Sınıf	Yapı	Kat	Bahçe	
1.	Torbalı Erkek İptidai Mektebi	Açık	Köhne Uygun Değil	2	2	Kargir	2	Yok
2.	Torbalı Kız İptidai Mektebi	Açık	Yeni Uygun Değil	3	1	Kargir	1	Yok
3.	Tepeköy Erkek İptidai Mektebi	Açık	Yeni Uygun Değil	3	5	Kargir	1	Yok
4.	Ertuğrul Kız İptidai Mektebi	Açık	Köhne Uygun Değil	2	2	Kargir	1	Yok
5.	Çaybaşı Mecidiye Erkek İptidai Mektebi	Açık	Uygun Değil	2	4	Ahşap	2	½Dönüm
6.	Hamidiye (Özbe) Muhtelit (Karma) İptidai Mektep	Açık	Köhne Uygun Değil	1	1	Kargir	1	Var
7.	Arapçı (Pamukyazı) Muhtelit (Karma) İptidai Mektep	Açık	Köhne Uygun Değil	2	2	Kargir	2	Var
8.	Eğerci Köy Muhtelit (Karma) İptidai Mektebi	Açık	Köhne Uygun	1	2	Kargir	2	Yok

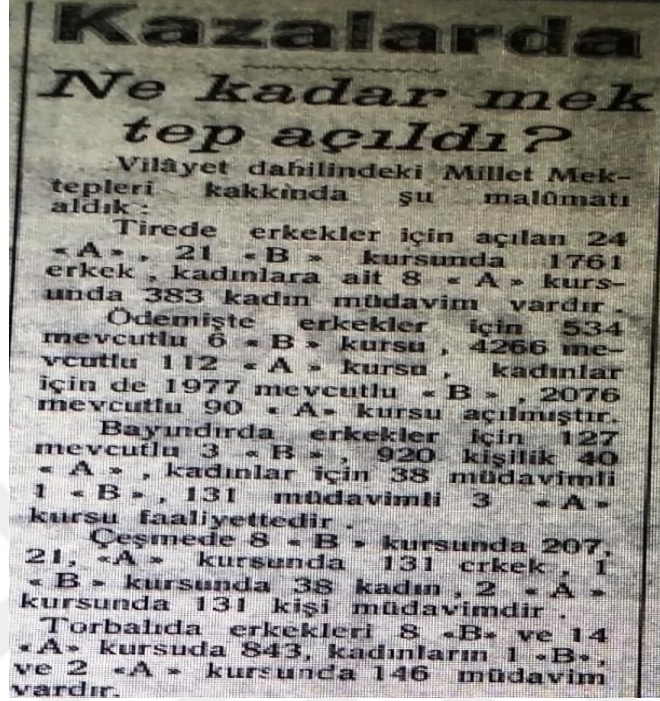
Tablo 3.2. 1923'te Tire'ye Bağlı İken 1947'de Torbalı'ya Bağlanan Köylerdeki Okullar

1.	Meşhet (Şehitler) Muhtelit (Karma) İptidai Mektep	Açık	Köhne Uygun	-	-	Kargir	1	Yok
2.	Kırbaş Muhtelit (Karma) İptidai Mektep	Açık	Köhne Uygun	-	-	Kargir	2	Var
3.	Subaşı Muhtelit (Karma) İptidai Mektep	Açık	Köhne UygunDeğil	-	-	Ahşap	2	Yok
1923'te İzmir'e Bağlı İken Daha Sonra Yeniden Torbalı'ya Bağlanan Dağkızılca Nahiyesi								
1.	Dağkızılca Muhtelit (Karma) İptidai Mektebi	Açık	-	1	1	-	-	-

Kaynak: Kayış, Yasin (2012)

Torbalı'nın 1923'teki idari sınırları içerisinde toplam sekiz mektebin açık olduğu bilinse de bu mekteplerden sadece iki tanesinin kayıtları günümüze kadar ulaşılabilmiştir. Günümüzde Kazımpaşa İlköğretim Okulu'nun arşivinde saklanmakta olan bu kayıtlar 1924-1926 yıllarını kapsamaktadır. Tepeköy Erkek Mektebi, Tepeköy Kız Mektebi ve Tepeköy Merkez Mektebi adının geçtiği bu defterler cumhuriyetin ilk yıllarında Torbalı'daki eğitim hakkında çok önemli ip uçları içermektedir.

Yeni Türk Harflerinin kabul edilmesiyle 1929 yılından itibaren “Millet Mektepleri” faaliyete göstermeye başladı. Burada görev yapan öğretmenler gündüz çocuklara, akşam da büyüklere dersler verirlerdi (Kayış, Kızıl, Çetin, 2016).

Hizmet 14 İkinci Kanun 1929

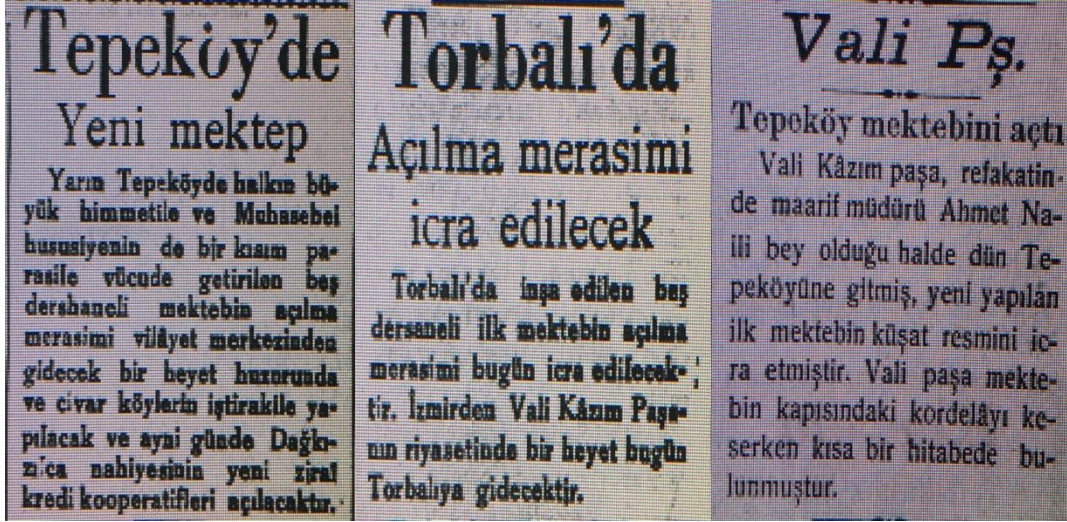
Şekil 3.1. Kazalarda Açılan Mekteplerin Gazete Haberi

3.2.1. İlçe Merkezindeki Okullar

3.2.1.1. Kazımpaşa İlkokulu / Merkez İlk Mektebi

Kazımpaşa İlkokulu, 1 Kasım 1926'da Torbalı Kazası İlk Erkek Mektebi adıyla eğitim ve öğretime açıldı. 1928 yılında yaşanan Torbalı depreminde okul binası yıkıldı. Tadilatından geçirilerek öğretime devam edilmesi sağlandı.

İzmir valisi Kazım Dirik Paşa, eski okulun çürük ve ihtiyaca cevap verememesinden dolayı yeni bir binanın yapılmasına karar verdi. Malzemeleri valilikten, işçilik halktan sağlanarak özveri ile okul binası 1931'de bitirilmiş ve 1931-1932 Öğretim Yılında İzmir Valisi Kazım Dirik Paşa tarafından Kazımpaşa İlkokulu adıyla açılmıştır. Okul, ilk mezunlarını 1931 yılında vermiştir.

Yeni Asır Gazetesi 15 Nisan 1931 Anadolu 16 Nisan 1931 Hizmet 17 Nisan 1931

Şekil 3.2. Kazım Paşa İlkokulunun Açılmasıyla İlgili Gazete Haberleri

Yeni Asır, Anadolu ve Hizmet gazetelerinin 1931 yılı, nisan ayı haberlerinde Kazım Paşa İlkokulunun açılış haberleri yer alırken, dönemin İzmir Valisi Kazım Paşanın da okulu açtığı haberine değinilmiştir.

Okulun bahçesi 3005 m², tüm arsası 5966 m² olup toplam olarak 8971 m²'dir. Tarihi bina 526m², İlçe Milli Eğitim Hizmet binası 486 m², Halk Eğitim Merkezi Hizmet binası 180 m²'dir. Eski binanın oturma alanı 526 m² olup bahçe 8445 m²'dir ve toplam 8971 m²'lik bir yüzölçümüne sahiptir.

1958'de okul bahçesinde çok amaçlı salon inşa edildi. Bu salonda uzun yıllar çeşitli sosyo-kültürel organizasyonlar gerçekleştirildi. 1988'de beri binadan İlçe Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü faydalanmaktadır.

1988'de bahçeye işlik planıyla üç katlı bir bina yapılmıştır. Bina Torbalı'nın hayırsever vatandaşlarının on milyon liralık Okul Koruma Derneğine yaptıkları maddi katkı ile tamamlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı 15.07.1992 tarihli onayıyla okul bu tarihten itibaren Kazım Paşa İlköğretim Okulu oldu ve 1992-1993 Öğretim Yılında ilk olarak dört adet orta birinci sınıfla (6.sınıf) öğretime eski binada başladı. Öğrenci mevcudunun önemli boyutlarda artış göstermesi nedeniyle, okul binasının ihtiyaca cevap vermemesi yüzünden 1992'de dokuz derslikli bir ek binanın inşaatına başlandı. Dokuz derslikli ek bina 1993'te

tamamlanarak, 1993-1994 Öğretim Yılından itibaren yeni binadan yararlanılmaya başlandı. 1993 Temmuz ayında bahçede bulunan eski tuvalet iptal edilerek okul bahçesine yeni ve modern bir tuvalet yaptırıldı. Yine 1993 Temmuz ayında okula modern bir kantin inşa edildi.

Zamanla harap olan okul 2011’de Özel İdare ve Torbalı Belediyesi işbirliğinde bina aslına uygun olarak restore edilmiştir.

Nail Şen(Görüşme, 9 Haziran 2018, Torbalı) ile gerçekleştirilen görüşmede, “3 Haziran 1955’te Yunanistan İskeçe’den Türkiye’ye göç ettik. Ben ilkokulu (3 yıl) oradaki Türk ilkokulunda okudum. Torbalı’ya geldiğimizde Kazımpaşa İlkokulunda beni sınava tabi tuttular ve 4. Sınıfı aldılar. 4. Ve 5. Sınıfı Kazımpaşa İlkokulunda okudum. Öğretmenimin ismi Refiye Kınacı idi.” diyerek Torbalı Kazımpaşa İlkokulunun o yıllarda dışarıdan kayıt yaptıran öğrencilerini sınav yaptığı bilgisine ulaşıyoruz.

Tablo 3.3. 1927-1928 Ders Yılı Tepeköy Mektebi Cinsiyete Göre Öğrenci Dağılımı

Sınıf	Kız	Erkek	Sınıf mevcudu Toplamı
1. Sınıf	18	17	35
2. Sınıf	5	29	34
3. Sınıf	9	12	21
4. Sınıf	3	18	21
5. Sınıf	2	3	5
Toplam	37	79	

Kaynak: Torbalı Kazası Tepeköy Mektebi Sınav Sonu Defteri (1927-1928), Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

Kazımpaşa İlköğretim okulu arşivinde “Sınıf Geçme Defterleri” incelenmiş olup, 1927’li yıllardan itibaren bu defterde yer alan diğer yılların umumi imtihan cetvelleri taranmış ve tablo buradan oluşturulmuştur.

1927-1928 yılı Umumi İmtihan Cetveli defterinde öğrencilerin numaraları, yaşları, dersleri ve puanları, notlarının toplamı (yekun), terfi veya ipkamu (sınıfta bırakma), sınıfı kaçınıcı olarak geçtiği yazmaktadır.

Tablo 3.4. 1927-1928 Ders Yılı Öğrencilerin Yaş Dağılımı

Sınıf	7 Yaş	8 Yaş	9 Yaş	10 Yaş	11 Yaş	12 Yaş	13 Yaş	14 Yaş	15 Yaş	16 Yaş	17 Yaş
1. Sınıf	7	15	6	3	1	2	-	-	1	-	-
2. Sınıf	-	-	7	3	5	3	9	4	1	2	-
3. Sınıf	-	-	-	3	1	3	4	8	-	2	-
4. Sınıf	-	-	-	-	3	1	6	7	2	-	2
5. Sınıf	-	-	-	-	-	1	2	1	-	1	-

Kaynak: Torbalı Kazası Tepeköy Mektebi Sınav Sonu Defteri (1927-1928), Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

Öğrencilerin yaşları 7 ile 17 arasında değişim göstermektedir. Sınıflara devam eden öğrencilerin çoğu 13 yaşında olup, 17 yaşında olan sadece iki öğrenci vardır.

İmtihan defterine göre öğrencilerin sınıflara göre aldıkları dersler ise şu şekildedir:

Tablo 3.5. 1927-1928 Ders Yılında Tepeköy Mektebi'nde Okutulan Dersler

Sınıf	Din Dersleri	Türkçeler	Hayat Bilgisi	Yurt Bilgisi	Tarih	Coğrafya	Tabiat Tetkiki	Eşya Dersleri	Hesap ve Hendese	Resim, Eişleri, Dikiş	Ev İdaresi	Beden Terbiyesi	Musiki	Halü Hareket
1. Sınıf		x	X						X	x		X	X	X
2. Sınıf		x	X						X	x		X	X	X
3. Sınıf	x	x	X						X	x		X	X	X
4. Sınıf	x	x		X	X	X	x		X	x	X	X	X	X
5. Sınıf	x	x		X	X	X	x	X	X	x		X	X	X

Kaynak: Torbalı Kazası Tepeköy Mektebi Sınav Sonu Defteri (1927-1928), Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

Okutulan derslerin yanında öğrencilerin sınıflarını kaçınıcılıkla geçtikleri de belirtilmiştir. Beden Terbiyesi, Musiki ve Halü Hareket dersleri, Yekün'den sonra yazılmış olup toplama (yeküne) alınmamıştır.

Tablo 3.6. 1928-1929 Ders Yılı Tepeköy Mektebi Cinsiyete Göre Öğrenci Dağılımı

Sınıf	Kız	Erkek	Sınıf Mevcudu Toplamı
1. Sınıf	14	15	29
2. Sınıf	7	12	19
3. Sınıf	1	14	15
4. Sınıf	7	13	20
5. Sınıf	1	14	15
Toplam	30	68	

Kaynak: Torbalı Kazası Tepeköy Mektebi Sınav Sonu Defteri (1928-1929), Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

Bu defterde öğrencilerin yaşları ile ilgili bilgi yoktur. Numaraları, gördükleri dersler ve puanlar, terfi veya ipkamı, sınıfı kaçınıcılıkla geçtikleri ve mülahazatları yazmaktadır.

Tablo 3.7. 1928-1929 Ders Yılı Tepeköy Mektebi Öğrencilerin Terfi, İpkam ve Mülahazat Durumları

Sınıf	Terfi	İpkam	Mülahazat
1. Sınıf	13	12	13
2. Sınıf	9	10	4
3. Sınıf	7	7	4
4. Sınıf	5	15	6
5. Sınıf	13	2	2

Kaynak: Torbalı Kazası Tepeköy Mektebi Sınav Sonu Defteri (1928-1929), Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

1928-1929 Ders Yılında 5. sınıf öğrencileri dışındaki sınıflarda başarı oranının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 3.8. 1929-1930 Ders Yılı Tepeköy Mektebi Cinsiyete Göre Dağılım

Sınıf	Kız	Erkek	Sınıf mevcudu Toplamı
1. Sınıf	12	19	31
2. Sınıf	8	15	23
3. Sınıf	6	12	20
4. Sınıf	9	12	21
5. Sınıf	5	7	12
Toplam	40	65	

Kaynak: Torbalı Kazası Tepeköy Mektebi Sınav Sonu Defteri (1929-1930), Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

Belirtilen ders yılında kız öğrenciler erkek öğrencilerden azdır. 1. Sınıftan 5. sınıfa sınıf mevcudu ise gittikçe azalma göstermiştir.

Tablo 3.9. 1929-1930 Ders Yılı Tepeköy Mektebi Öğrencilerin Terfi, İpkam ve Mülahazat Durumları

Sınıf	Terfi	İpkam	Mülahazat
1. Sınıf	16	15	4
2. Sınıf	8	15	4
3. Sınıf	7	11	8
4. Sınıf	4	16	13
5. Sınıf	8	4	1

Kaynak: Torbalı Kazası Tepeköy Mektebi Sınav Sonu Defteri (1929-1930), Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

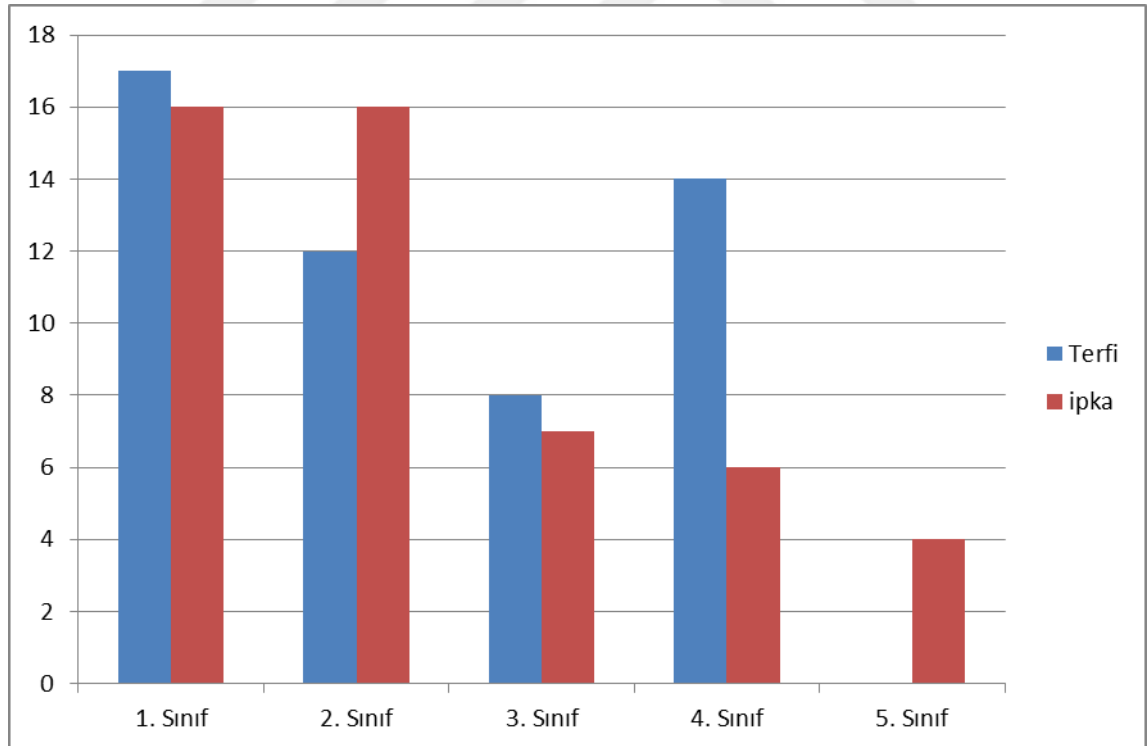
1930-31 Ders Yılı İmtihan Defteri'ndeki mühüre göre okulun adı söz konusu yılda "Merkez İlk Mektebi"dir. 1931-32 Ders Yılı İmtihan Defteri'nde ise okulun adı "Kazımpaşa Mektebi"olarak geçmekle birlikte mühürde hâla "Merkez İlk Mektebi" adı kullanılmaktadır. Okulun ilk defterlerinde ise tespit edilebilen ilk personel Başmuallim M. Sadık Bey ile beşinci sınıf muallimi Nefise Hanım'dır (Kayış, 2012).

Tablo 3.10. 1930-1931 Ders Yılı Tepeköy Kazımpaşa Mektebi Cinsiyete Göre Dağılım

Sınıf	Kız	Erkek	Sınıf Mevcudu Toplamı
1. Sınıf	26	33	59
2. Sınıf	12	16	28
3. Sınıf	7	8	15
4. Sınıf	9	17	26
5. Sınıf	0	4	4
Toplam	54	78	

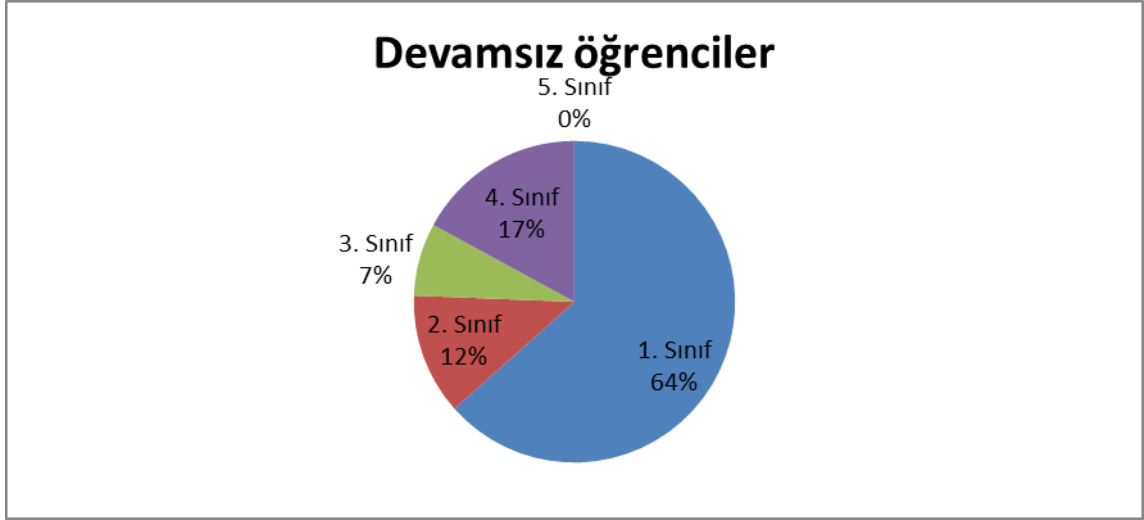
Kaynak: Torbalı Kazası Tepeköy Kazımpaşa Mektebi Umumi İmtihan Cetveli (1930-1931), Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

Tabloda 1930-1931 ders yılında öğrenim gören kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha azdır.

Şekil 3.3. Torbalı Kazası Merkez NahiyasıKazımpaşa Mektebinde 1930-1931 Yılları Arası Öğrenci Sınıf Geçme Durumları

Grafikte öğrencilerin 1. 3. ve 4. sınıfta geçtiğini fakat 5. sınıfta kaldığını görüyoruz.

Şekil 3.4. Tepeköy Kazımpaşa Mektebi 1930-1931 Ders Yılı Devamsız Öğrencileri

Bu bölümde öğrencilerin numaraları, dersleri ve derslere göre aldıkları derece (pekiyi, iyi, orta, zayıf), derslerin vasatisine göre terfi derecesi yazılmıştır. Öğrencilerin derslerinin yanında, Hal ve Gidiş, Temizlik, Dişlere İtina ve İntizam durumları da işlenmiştir. Ayrıca terfi, ipka ve mülahazatları da yazılmıştır.

Beşinci SINIF

Öğrencinin Adı ve künyesi	Yaşı	Trükaçe	Hıyat bilgisi	Tarih	Coğrafya yurii bilgisi	Tabiat tekkiği esya dersleri	Hesap Hendese	Resim, çizgi, dilki	Ev idaresi	Cimnastik	Musiki	Derstlerin vsatisine göre terfi derecesi	Hal ve gölüş	Temizlik	Diğlere itina	İhtizam	Sınıfta		Mütâhazat	
																	Terfi	İpka		
Harun ef.																				
Semir "																				
Mehmet "																				
Sadık "																				

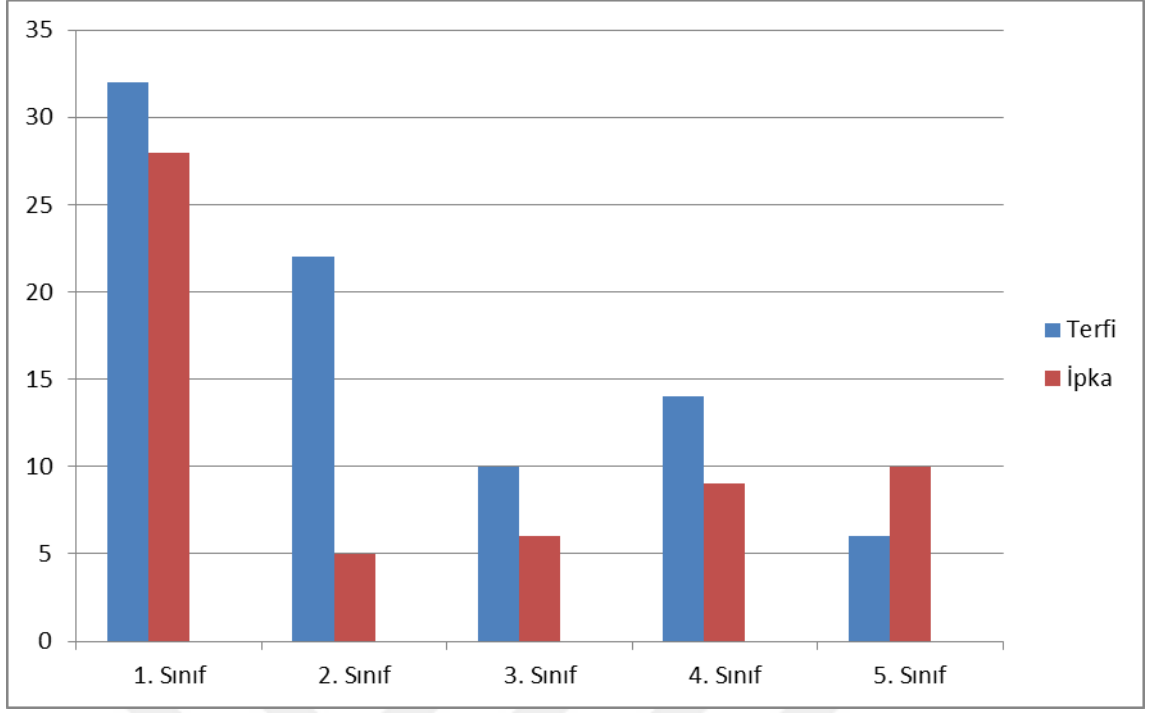
Asma sığundur
10-11-31

Cardak alımız
24.11.31

M. K. K.

Şekil 3.5. Tepeköy Mektebi 1930-1931 Ders Yılı Umumi İmtihan Defterinde Beşinci Sınıf Öğrencileri

Şekil 3.6. Torbalı Kazası Merkez Nahiyası Kazımpaşa Mektebinde 1931-1932 Ders Yılı Öğrenci Sınıf Geçme Durumları

Tablo 3.11.Kazımpaşa Mektebi 1930-1940 Yılları arası Sınıflara Göre Cinsiyet Dağılımı

Sınıf	1930-1931		1931-1932		1932-1933		1933-1934		1934-1935		1935-1936		1936-1937		1938-1939		1939-1940	
	Kız	Erk.	Kız	Erk.	Kız	Erk.	Kız	Erk.	Kız	Erk.	Kız	Erk.	Kız	Erk.	Kız	Erk.	Kız	Erk.
1. Sınıf	26	33	27	33	37	52	35	55	47	55	34	46	35	46	34	41	43	44
2. Sınıf	12	16	7	20	15	19	25	30	39	36	43	38	39	44	32	40	29	35
3. Sınıf	7	8	10	6	9	17	6	20	21	21	27	23	30	30	36	37	23	22
4. Sınıf	9	17	10	13	12	9	9	30	10	34	14	30	22	46	26	62	32	81
5. Sınıf	0	4	6	10	9	17	6	10	6	16	5	24	7	15	15	33	8	33
Toplam	54	78	60	82	82	114	81	145	123	162	123	161	133	181	143	213	135	215

Kaynak: Torbalı Kazası Tepeköy Kazımpaşa Mektebi Umumi İmtihan Cetveli, Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

Tablodan da anlaşıldığı gibi, 1930-1931 Öğretim Yılında ilkokulların birinci sınıfında birlikte okuyan öğrenciler 59 kişi iken, 1931-1932 Öğretim Yılında yani ikinci sınıfta öğrenci sayısı 27'ye düşüyor, 1932-1933 Öğretim Yılında bu rakam 26 oluyor fakat 1933-1934 Öğretim Yılında dördüncü sınıfta öğrenci sayısında artış gözlemleniyor. Bu da bize Torbalı'nın göç almış olabileceğini veya belirtilen tarihlerde Torbalı'da 5 yıl eğitim veren başka bir okul olmadığından öğrencilerin okulu bitirmek amacıyla Kazımpaşa İlkokuluna kayıt yaptırmış olabileceğini gösteriyor.

Kazımpaşa İlkokulu'dan 1941-42 ders yılında mezun olan İsmet Akagündüz'ün verdiği bilgiye göre; o yıllarda Torbalı'da 5 yıl eğitim veren tek ilkokul Kazımpaşa İlkokulu'dur. Torbalı Mahallesi dahil diğer ilkokullar 3.sınıfa kadar eğitim vermektedir. 4. ve 5. sınıfa devam etmek isteyenler mecburen Kazımpaşa İlkokulu'na devam etmektedir. (Kayış, 2012)

Kazımpaşa okulu arşiv belgelerine göre; 1945-1946 yıllarına kadar, Kazımpaşa Mektebinde 1.sınıftan 5. sınıfa kadar öğrencilerin sınıflarının şubeleri belirtilmemiştir. Ulaşılan Sınıf Geçme defterleri incelendiğinde 1946 yılından itibaren sınıflar şubelere ayrılmaya başlanmıştır. Tabloda göze çarpan bir başka husus kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha az olmasıdır.

Nail Şen (Görüşme, 9 Haziran 2018, Torbalı) *“Bizim zamanımızda ilkokul, ortaokul ve lisede bitirme sınavları yapılırdı. İlkokulda bir hafta, ortaokul ve lisede bir ay sürerdi. Haziran ayı boyunca sınav yapılırdı. İki kanaat notunun ortalamasıyla sınavda aldığın zayıf olmayan notun ortalaması diploma notu olarak geçerdi. İlkokulda sınıfta kalma vardı.”* demiştir.

Nail Şen (Görüşme, 9 Haziran 2018, Torbalı) ile yapılan görüşmede okuldaki kılık ve kıyafet hakkında şu bilgileri vermiştir; *“ilkokullarda siyah önlük ve beyaz yaka idi. Bununla ilgili bir anım var: 10 Kasım 1955'te sabah okula geldim. Bütün öğrenciler yakalarını çıkarmış, ağlıyorlardı. Ne oluyor dedim? O gün Mustafa Kemal Atatürk'ün ölüm yıldönümü olduğundan yakalarını çıkarmışlar ve öğrendim ki her 10 Kasım'da öğrenciler yakalarını çıkarırmış.”*

Günümüzde İlköğretim ve Eğitimi Kanunu'nun hükümleri ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği gereği 06-14 yaş arası zorunlu eğitim çağında bulunan çocukların e-okul üzerinden kayıtları otomatik olarak alınmakta ve 6 şubeye dengeli bir dağılım yapılarak

eğitim-öğretimin ilk basamağını teşkil eden 1.sınıflar titizlikle oluşturulmaktadır. İlkokulda 30 şube, 30 öğretmen görev yapmaktadır. (2015-2019 stratejik plan)

3.2.1.2. Torbalı (Mahallesi) İlkokulu

Kazaya adını veren Torbalı Mahallesi'nde biri kız diğer de erkek çocuklara eğitim veren iki tane mektebin var olduğu 1923 yılı istatistiklerinde geçmektedir. 1920'lerin sonlarında ise bu mektepler tek çatı altında toplanmış ve "Torbalı Mektebi" adıyla karma eğitime geçilmiştir. Torbalı Mahallesi'nde hizmet vermekte olan mektebin kayıtları günümüze ulaşmamıştır. İl merkezinde 1964 yılına kadar yalnızca iki ilkokulla eğitim verilmeye devam edildi. Bunlardan biri Tepeköy Mahallesi'ndeki Kazımpaşa İlkokulu, diğer ise Torbalı Mahallesi'ndeki Torbalı İlkokulu'ydu. Daha önceleri sadece 3 yıl eğitim veren Torbalı İlkmektebi 1940'ların sonlarından itibaren 5 yıl eğitime geçmiş, böylece Kazımpaşa İlkokulu'yla olan farkı ortadan kalkmıştı. (Kayış, 2012)

3.2.1.3. Gazi İlkokulu

Cumhuriyet dönemi öncesinde Torbalı İlkokulu adıyla eğitim öğretime başlayan okul 1956 yılında İl Özel İdare tarafından yaptırılan binasına taşınmıştır.

Daha önceleri sadece 3 yıl eğitim veren Torbalı İlkmektebi 1940'ların sonlarından itibaren 5 yıl eğitime geçmiş, böylece Kazımpaşa İlkokulu'yla olan farkı ortadan kalkmıştı. 1951'de Torbalı Mahallesi'nde yeni okul binası için temel atılmış, 1956'da tamamlanan binaya geçişle birlikte Torbalı İlkokulu'nun adı Gazi İlkokulu'na dönüştürölmüştü.(Kayış,2012)

Gazi İlköğretim Okulu, 1956-1957 Öğretim Yılından itibaren Gazi İlkokulu adıyla eğitim ve öğretimini sürdürmüştür. 1976-1977 Öğretim Yılına kadar normal eğitim yapılan binada 1976 yılında Torbalı Ortaokulunda açılması ile ikili öğretime geçilmiştir.

1990-1991 öğretim yılında Gazi İlkokulu ile Torbalı Ortaokulu birleştirilerek Torbalı Gazi İlköğretim Okulu adını almıştır.

Nail şen (Görüşme, 9 Haziran 2018, Torbalı) ile yapılan görüşmede: "Torbalı İlkokulu, 1956-1957 yılında Gazi İlkokulu olarak eğitime devam etti.1976 yılına kadar ilkokul, 1976 yılında aynı binada Torbalı Ortaokulu açıldı. Sabah ortaokul, öğleden sonra

ilkokul idi. Ben 1981 yılında Torbalı Ortaokulu müdürü oldum. 1991-1992 yılında okulu Gazi ilköğretim okulu yaptılar.” demiştir.

Şekil 3.7. Torbalı Gazi İlkokulu'nun Yıkımdan Önceki Binası

Kaynak:Gazi İlkokulu Arşivi

Tablo3.12. Geçmiş Yıllarda Görev Yapan Okul Müdürleri

Geçmiş Yıllarda Görev Yapan Okul Müdürleri	Adı – Soyadı	Görev Yılları
1	İbrahim TALU	1963-1981
2	Nail ŞEN	1981-1995
3	Cemil ERKAN	1995-2010
4.	Hüseyin ERASLAN	2010-

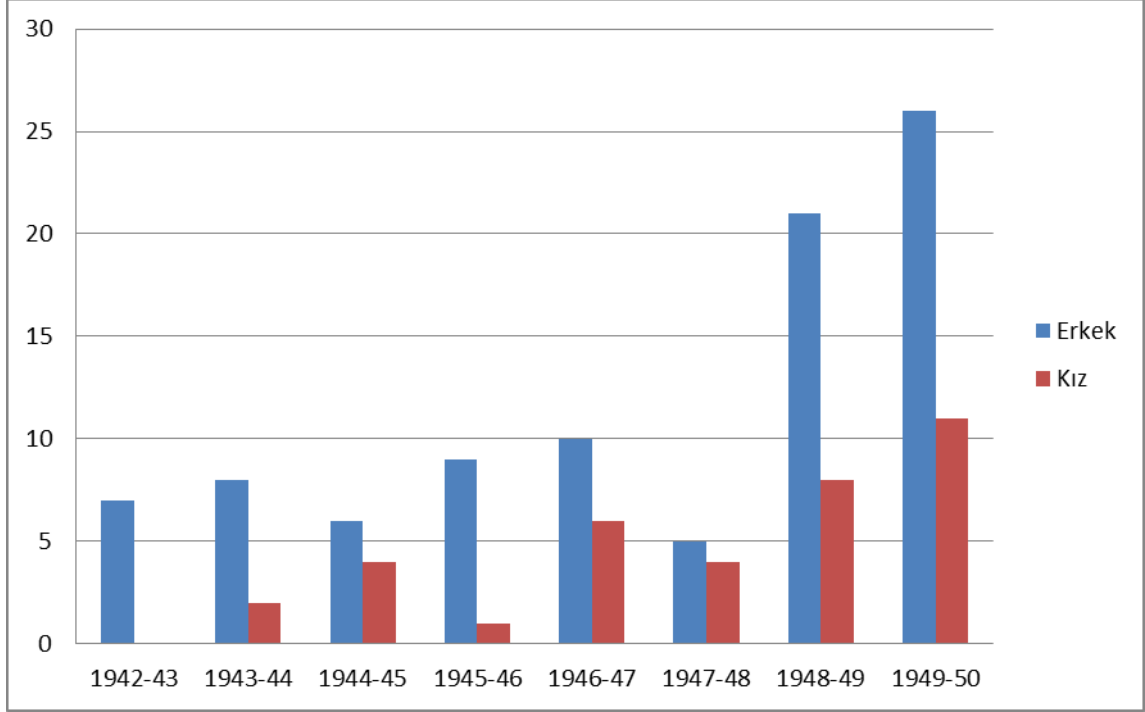
Tablo 3.13. Torbalı Gazi İlkokulu'na 1940-1943 Yılları Arası Kayıt Yaptıran Öğrenciler(I.Kademe Diploma Defteri)

Adı-Soyadı	Doğum Yeri/Tarihi	Okula Kayıt Tarihi	Okulu Bitiriş Tarihi
Hüseyin Koyuncu	Torbalı/1928	1940	1943
Süleyman Uygun	Torbalı/1927	1939	1943
Kenan Gürer	Torbalı/1928	1940	1943
Şükrü Eden	Torbalı/1930	1940	1943
Hüseyin Gülle	Torbalı/1930	1941	1943
Hasan Karabacak	Torbalı/1928	1942	1943
Sezai Bahçecioğlu	Selçuk/1926	1942	1943

Tablo 3.14. Torbalı Gazi İlkokulunda 1942-1943 Yıllarında Okutulan Dersler ve Başarı Durumları

Adı-Soyadı	Türkçe	Yazı	Tarih- Coğrafya-Yurt Bilgisi	Tabiat	Matematik	Aile Birliği	Resim-İş	Jimnastik	Müzik
Hüseyin Koyuncu	İyi	İyi	İyi	İyi	Orta	İyi	Orta	Orta	Orta
Süleyman Uygun	İyi	Pekiyi	İyi	İyi	Orta	İyi	Orta	Orta	Orta
Kenan Gürer	İyi	Orta	Orta	Orta	İyi	İyi	Orta	Orta	Orta
Şükrü Eden	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi	İyi	Orta	İyi	İyi	İyi	İyi
Hüseyin Gülle	İyi	Orta	Orta	Orta	Orta	İyi	İyi	Orta	Orta
Hasan Karabacak	İyi	Orta	Orta	İyi	Orta	İyi	Orta	Orta	Orta
Sezai Bahçecioğlu	İyi	İyi	Orta	İyi	Orta	İyi	Orta	Orta	Orta

Tabloya bakıldığında öğrencilerin derslerinin orta düzeyde olduğu görülmekte olup pekiyi olan tek bir öğrenci vardır. Ayrıca okula giden de öğrenci sayısının azlığı da göze çarpmaktadır.

Şekil 3.8. Torbalı Gazi İlkokulu 1942-1950 Yılları 1.Kademe Diploma Defteri Cinsiyet Dağılımı

Kaynak: Torbalı Gazi İlkokulu Arşivinden oluşturulmuştur.

Şekil incelendiğinde 1942 ve 1950 Eğitim-Öğretim yılları arasında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre okula gitme oranı çok fazladır.

İl Özel İdare tarafından okulda 18 derslikli ek bina yapılmıştır. Ek bina 2007-2008 öğretim yılından itibaren 3-4 yıllığına bina sıkıntısı çeken Ticaret lisesine tahsis edilmiştir. Ne yazık ki okul 2011-2012 Eğitim öğretim yılı 1. döneminde Deprem riski nedeniyle yıkım kararı alınmıştır. Bu nedenle 2.kanaat döneminde yakın çevrede bulunan 25 derslikli Çetineller Ortaokulu binasına taşınmıştır. Okul dönüşümü nedeni ile 2013-2014 eğitim öğretim yılında İlkokul olmuştur. Ortaokuldaki öğrenciler, aynı binada eğitim veren Ortaokula dönüşen Çetineller Ortaokuluna nakil olurken, Çetineller İlkokulu öğrencileri ise Gazi ilkokuluna nakil olmuştur. Şu an eğitim-öğretim faaliyetlerine halen Çetineller Ortaokulu binasında devam etmektedir.

Tablo 3.15. Gazi İlkokulu 2011-2014 Öğrenci, öğretmen, derslik, şube ders, şube ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı

Öğretim Yılı	Öğrenci Sayısı (5-8. Sınıflar)			Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı	Şube Sayısı	Der. Baş. Öğr. Say.	Şube Baş. Öğr. Say.	Öğret. Baş. Öğr. Say.
	Erkek	Kız	Toplam						
2011-2012	241	197	438	23	16	16	27	27	19
2012-2013	220	191	411	23	16	16	25	25	17
2013-2014	310	296	606	25	25	25	24	24	24

3.2.1.4. Cengiz Topel İlkokulu

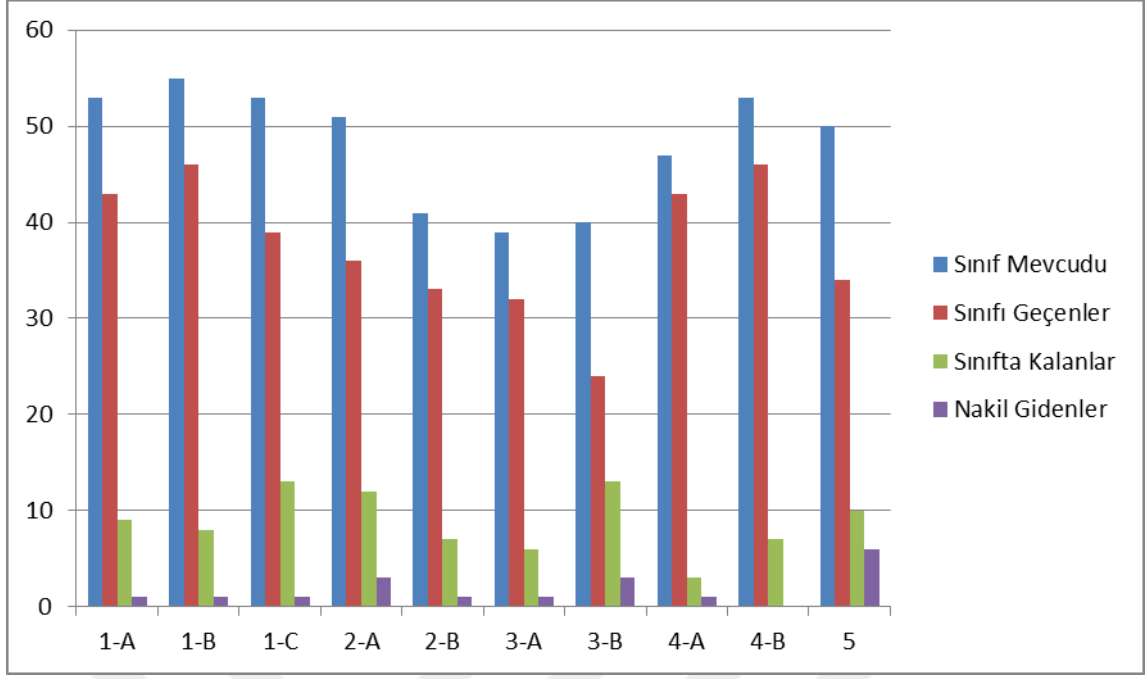
Cengiz Topel İlkokulu 1964 yılında 6 derslikli olarak eğitim ve öğretime başlamıştır. Öğrenci sayısının artması üzerine 1993 yılında sekiz derslikli ek binanın yapımına başlandı ve Şubat 1994 yılında ek binanın yapımı tamamlandı. Geçici olarak Kazımpaşa İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören altıncı sınıf öğrencileri 1994 Şubat ayından itibaren yapımı tamamlanan ek binada öğrenimlerine devam ettiler.

2004 yılında on sekiz derslikli modern bir bina daha yapıldı. 1964 yılında yapılan altı derslikli ilkokul binası 2005 yılında yıkılarak okul eğitim öğretime yirmi sekiz derslikten oluşan iki binada sürdürdü.

2012 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın 4+4+4 sistemi ile ilkokul ve ortaokul olarak ayrılması nedeniyle ilkokulun kullanacağı üç katlı on sekiz derslikli yeni bir okul binası 26/06/2012 tarihinde yapılarak hizmete açıldı. 780 öğrenci 32 öğretmen ile eğitim öğretime başlandı.

Tablo 3.16. Geçmiş Yıllarda Görev Yapan Okul Müdürleri

Geçmiş Yıllarda Görev Yapan Okul Müdürleri	Adı – Soyadı	Görev Yılları
1	Fahri ALPARSLAN	1964-1973
2	Arif SÖZNER	1973-1981
3	Kazım Çetin BEKMEZCİ	1981-1993
4.	Recep DOĞAN	1993-2010
5.	Mehmet AKYILDIZ	2010-

Şekil 3.9. Cengiz Topel Ortaokulu 1964-1965 Yılları Sınıf ve Şubelere Göre Sınıf Geçme Durumu
Kaynak: Cengiz Topel Ortaokulu Karne Defteri

1964-1965 öğretim yılında her kademedeki sınıfı geçenler çoğunluktadır.

1964-1965 öğretim yılında Cengiz Topel İlkokulu diploma defterinde yer alan dersler şunlardı; Türkçe, tarih-coğrafya-yurttaşlık bilgisi, tabiat bilgisi, matematik, aile bilgisi, yazı, resim-iş, tarım-iş, din bilgisi, müzik, beden eğitimi, hal ve gidiş.

İLKOKUL DİPLOMA DEFTERİ

Okulun Adı : Cengiz Topel
Öğretim Yılı : 1964 / 1965

Sayfa No. : 2

Türkiye	Tarih - Coğrafya Yurttaşlık bilgisi	Tabiiat bilgisi	Matematik	Alfa bilgisi	Yazı	Resim - İş	Terim - İş	Din bilgisi	Müzik	Beden eğitimi	Höl ve gidiz	Toplam	DİPLOMANIN			DİPLOMATI ALANIN İMZASI	FOTOĞRAF
													Derecesi	Numarası	Terihi		
Okul No. : <u>8</u>	Babasının adı : <u>Ramadan</u>												<u>H. Akar</u>	?			
Adı ve soyadı : <u>Habış Akar</u>																	
Doğduğu yer ve yıl : <u>İstip - 1953</u>																	
<u>İyi</u>	<u>Orta</u>	<u>Orta</u>	<u>Orta</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>İyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Orta</u>	<u>İyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>29</u>	<u>= İYİ =</u>	<u>6/6</u>	<u>28.6.1965</u>	<u>A. Bağbek</u>	?	
Okul No. : <u>9</u>	Babasının adı : <u>Osman Nuri</u>																
Adı ve soyadı : <u>Ayten Bağbek</u>																	
Doğduğu yer ve yıl : <u>Ertuğrul - 1-11-1953</u>																	
<u>Pekiyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Orta</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>38</u>	<u>PEKİYİ</u>	<u>7/7</u>	<u>12.6.1965</u>	<u>A. Bağbek</u>	?
Okul No. : <u>10</u>	Babasının adı : <u>Kadir</u>																
Adı ve soyadı : <u>Melek Seyilli</u>																	
Doğduğu yer ve yıl : <u>Tepeköy - 21-3-1953</u>																	
<u>İyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Orta</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Orta</u>	<u>Orta</u>	<u>İyi</u>	<u>Orta</u>	<u>İyi</u>	<u>İyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>30</u>	<u>= İYİ =</u>	<u>8/8</u>	<u>12.6.1965</u>	<u>M. Akkus</u>	?
Okul No. : <u>11</u>	Babasının adı : <u>Hasan Hüseyin</u>																
Adı ve soyadı : <u>Mehmet Akkus</u>																	
Doğduğu yer ve yıl : <u>Torbaklı - 9-3-1953</u>																	
<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>İyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Orta</u>	<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>35</u>	<u>= İYİ =</u>	<u>9/9</u>	<u>12.6.1965</u>	<u>M. Akkus</u>	?
Okul No. : <u>12</u>	Babasının adı : <u>Ali</u>																
Adı ve soyadı : <u>Kazım Çelimli</u>																	
Doğduğu yer ve yıl : <u>Tavas - 15-3-1950</u>																	
<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>Orta</u>	<u>Orta</u>	<u>Orta</u>	<u>Orta</u>	<u>İyi</u>	<u>İyi</u>	<u>İyi</u>	<u>Pekiyi</u>	<u>32</u>	<u>= İYİ =</u>	<u>10/10</u>	<u>12.6.1965</u>	<u>M. Akkus</u>	?

Kültür Mat. Tif. 22975 İz.

Şekil 3.10. Cengiz Topel İlkokulu Diploma Defteri

Kaynak: Cengiz Topel İlkokulu Arşivi

3.2.1.5. Torbalı Ortaokulu (Torbalı Lisesi-Atatürk Anadolu Lisesi)

1950'lerin başında köyleriyle birlikte 30.000 nüfusa ulaşan Torbalı'da hâlâ bir ortaöğretim kurumu yoktu. İlkokuldan mezun olup ortaokul öğrenimi sürdürmek isteyen öğrenciler otoraylarla İzmir, Bayındır, Tire gibi çevre kentlere gününbirlik gidip geliyorlardı. Her ne kadar Torbalı'nın demiryollarının kavşak noktasında yer alması kolaylıklar sağlıyor olsa da, Torbalı'da bir ortaokulun bulunmayışı hem zaman açısından hem de maddi açıdan öğrenci ve velilere külfet getiriyordu.

Demokrat Parti, Türk Milli Eğitiminde var olan ortaöğretim kurumlarını yetersiz görmekte ve bu kurumları her bakımdan değiştireceğini parti programında dile getirmiş bulunmaktadır. Bu dönemde ortaöğretimde izlenen politikanın esası; her ilçede bir ortaokul, her ilde ise bir lise açmak olmuştur. 1951 yılı bütçesiyle, il ve ilçe merkezlerinde halk tarafından yaptırılan okul binaları için, 69 ilçenin her birine 3000 lira sağlanmıştır. 1950-1951 Öğretim Yılında 23 ortaokul açılmıştır. (Öztürk, 1999)

Yerel tarihçi Necat Çetin'e göre; Torbalı'da ortaokul yapımını hızlandıran olay bir tren kazasıdır. 1950'lerin başında yaşanan bir tren kazasında, öğrencilerin ölmesi ve yaralanması Torbalı halkını endişelendirmiş ve ilçeye bir ortaokul yapılmasını gündemin üst sıralarına taşımıştır. 12 Ekim 1952 tarihli Milliyet gazetesi, Necat Çetin'in ulaştığı sözlü anlatımları doğrular niteliktedir. Gazetenin söz konusu sayısında "*İzmir-Torbalı arasında feci bir otoray kazası*" olduğu bildirilmekte ve 6 kişinin öldüğü 26 kişinin ağır yaralandığı haber verilmektedir. Gazetenin haberine göre ağır yaralıların büyük kısmı öğrencilerden oluşmaktadır. Temel atma töreninden bir gün sonra çıkan Yeni Asır gazetesi de, törenden söz ederken, Tepeköy'de Ortaokul Yaptırma Derneği'nin kurulmasını bir yıl önce ekim ayında gerçekleşen otoray kazasına bağlar. Gazetenin ifadesine göre, otoray kazasında 6 öğrencinin feci şekilde can vermesi, Tepeköy'de bir dernek kurulmasına vesile olmuştur.

Torbali'da Ortaokulun temeli törenle atıldı

Dün yapılan merasimde yeni okulun ilk harcını vali Muzaffer Göksenin koydu

Vali Muzaffer Göksenin beraberinde Milli Eğitim müdürü Adnan Tolon olduğu halde dün sabah Torbalıya giderek tetkiklerde bulunmuştur. Her gittiği yerde halkın sevgi tezahürleri ile karşılaşan vali, Tepeköye geçerek Torbalı orta okul yaptırma derneği tarafından inşa ettirilen orta okulun temel atma merasiminde hazır bulunmuştur. Kalabalık bir halk topluluğunun huzurunda yapılan törende, Muzaffer Göksenin hayırlı ve uğurlu olması temennisiyle yeni okulun ilk harcını koymuştur.

Geçen sene Ekimde vukua gelen bir otaray kazasında 6 talebenin feci bir surette ölmeleri, Tepeköyde böyle bir dernek kurulmasına vesile olmuştu.

Bu mektebin yapılmasında önyak olanların başında kazanın genç, çalışkan kaymakamı ile Ziraat bankası eski müdürü Nacil Cıvaoglu, satış kooperatifi müdürü Hüseyin Özden, Dr. Osman Balcı ve Milli Eğitim memuru ile beraber bütün Tepeköylüler kudretleri nisbetinde az çok faydeli olmuştur.

Dün yapılan merasimde temel konacak şişenin içine Atatürk'ün

«Hayatta en hakiki mürşit ilimdir» vecizesi müzayedeye konulmuş ve kısa bir zamanda 801 liraya çıkmıştır.

Derneğin çalışmalarına hükümetin de yardımları **inzimam** edecek olursa mektebin 1954 - 955 ders senesinde tedrisata açılacağı ümit edilmektedir.

Temel atma merasiminden sonra Tepeköyde eski halkevi binasının bir tarafında hazırlanan kütüphanenin açılışı yapılmış ve kurdele vali tarafından kesilmiştir.

Bundan sonra Tepeköylüler, İzmir Milli Eğitim müdürü Adnan Tolon'dan Eski halkevi binasında açılmış olan biçki ve dikiş kursunun akşam kız sanat okulu halinde ifrağına delâletlerini rica etmişlerdir.

Tepeköy ile asfalt caddeye çıkan ve Torbalıdan geçen yolun çok bozuk olmasından birçok otobüslerin Tepeköye uğramaksızın asfalt caddeyi takiben geçtikleri İzmir Valisine anlatılmıştır. Vali Göksenin bu yolun da asfalt yapılması şartıyla şimdilik mümkün mertebe tamir edilmesi cihetine gidileceğini vaat etmiştir.

Davetliler dikiş kursundaki çay da izaz edildikten sonra ayrılmışlardır.

Şekil 3.11. Torbalı Ortaokulu Temel Atma Töreni Gazete Haberi

Kaynak: Yeni Asır 24 Ocak 1954

Hızlandırıcı etkenler ne olursa olsun, 1954 yılında ilçede bir ortaokul ihtiyacı net olarak hissedilmektedir. Hem öğrencileri hem de velileri sıkıntılardan kurtarmak amacıyla 1953'te harekete geçilmiştir. İlçenin aydınları bir araya gelerek "Torbali Ortaokul Yaptırma Derneği"ni kurmuşlardır. Dernek başkanlığına da ilçenin kaymakamı Necati Kınacı getirilmiştir. Bu süreçte kaymakamın yanı sıra Ziraat Bankası Eski Müdürü Nacil Cıvaoglu, Satış Kooperatifi Müdürü Hüseyin Özden, Dr. İsmail Balcı ve Milli Eğitim Memuru önyak olmuşlardır. Torbalı Ortaokulu'nun temel atma töreni İzmir Valisi Muzaffer Göksenin, Milli Eğitim Müdürü Adnan Tolon ve kalabalık bir halk topluluğunun hazır bulunduğu bir törenle 23.Ocak.1954'te gerçekleştirilmiştir. Okulunu temeline ilk harç Vali Göksenin tarafından konulmuştur. Ayrıca binanın temeline yerleştirilecek olan şişenin içine, Atatürk'ün "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" sözleri yazılarak konulmuş; açık artırmaya çıkarılan şişe

kısa sürede 801 liraya satılmış, böylece Ortaokul Yaptırma Derneği'ne gelir sağlanmıştır. Bu somut adımdan sonra, okulun 1954-55 ders yılına yetiştirilmesi planlanmıştır.

Temel atma töreninden sonra Milli Eğitim Vekaleti tarafından “*Torbalı Orta Okul Yaptırma Müttesebbis Derneği*”ne 5.000 lira yardım yapılmış, bina Ekim 1954'te eğitime hazır hale gelmiş ve bakanlıktan derslere başlanması için emir verilmişti. Artık Torbalı Ortaokulu yapılacak olan açılış törenine hazırdı. Torbalı Ortaokulu'nun açılış töreni 15 Kasım 1954'te yapılmıştır.

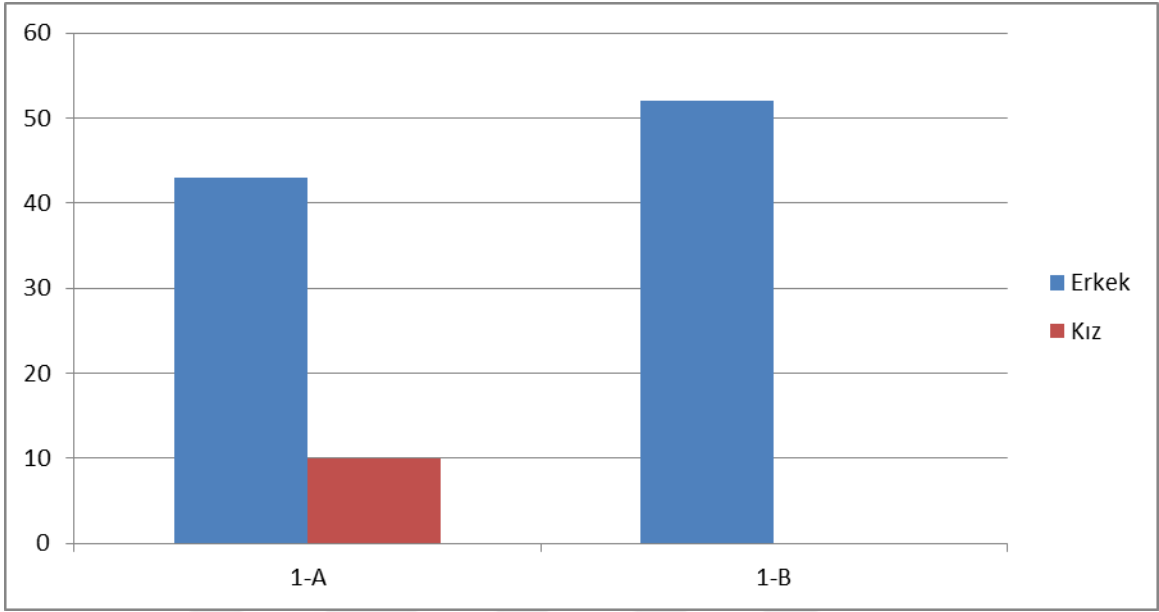

Şekil 3.12. 1954'te Açılan Torbalı Ortaokulu'nun Doğu Cephesinden Görünümü
Kaynak: (Kayış, 2012)

Tepeköy Mahallesi'nde kütüphanenin hemen arkasında yapılan Torbalı Ortaokulu, tek katlı olarak inşa edilmişti. Bina 1969 yılına kadar Torbalı Ortaokulu olarak hizmet verecek, 1969'da Torbalı Lisesi'ne dönüştürülecek; 1972 yılında Torbalı Lisesi'ne yeni bina yapılırken, ortaokulu da bünyesinde barındıran Torbalı Lisesi yeni binasına taşınacaktır. Önce Torbalı Ortaokulu, sonra Torbalı Lisesi olarak hizmet veren tek katlı bina ise 1970'lerin ikinci yarısından itibaren yaklaşık otuz yıl Torbalı Kız Meslek Lisesi'ne ev sahipliği yapacaktı. 2000'li yılların başlarında ise yılında depreme dayanıksız olduğu için boşaltılacaktı. (Kayış, 2012)

Nail Şen (Görüşme, 9 Haziran 2018, Torbalı) Torbalı Ortaokulu ile ilgili olarak; “*Torbalı Ortaokulu 1954 yılında açıldı. Açılmadan önce öğrenciler, İzmir'in başka ilçelerine okula gidiyorlardı. 1951 veya 1952 yılında Torbalı istasyonunun orada bir oturay kazası oluyor birkaç öğrenci ölüyor. Dönemin tarih müdürü ve kaymakamı ekip oluşturuyor,*

pamuk üreticilerinden destek sağlayarak bu ortaokulu yapıyorlar. Okulun ilk müdürü Fahri Onur, ikinci müdürü Alaaddin Başbakkal idi.” bilgilerini vermiştir.

Şekil 3.13. Torbalı Ortaokulu 1954-1955 Ders Yılı Cinsiyet Dağılımı
Kaynak: Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi’nde bulunan Torbalı Ortaokulu’nun ilk kütük defterinde yazılan bilgilerden anlaşılıyor ki okul eğitim öğretime 1954 yılında başlamış ve ilk ders yılında 10’u kız 95’i erkek toplam 105 öğrenci öğrenim görmüştür. 1. Sınıf için yalnız iki şube açılmıştır. Öğrencilerin 80’i sınıfı geçmiş, 25’i ise sınıfta kalmıştır. Bu yıllarda öğrenim gören öğrenciler 1937 ile 1943 doğumludur.

Tablo 3.17. Geçmiş Yıllarda Görev Yapan Okul Müdürleri

Sıra	Adı- Soyadı	Görev Yılları
1	Fahri Onur	1954-1959
2	Alaaddin Başbakkal	1959-1967
3	Mustafa Tufan	1969-1979
4	Mehmet Akdeniz	1979-1980
5	Mehmet Öztürk	1980-1980
6	Halil Özkan	1981-1981
7	Sami Turan	1981-2002
8	Reşit Alpay Karataş	2004-2010
9	Hüseyin Şimşek	2010-2012
10	İrfan Uzar	2012-...

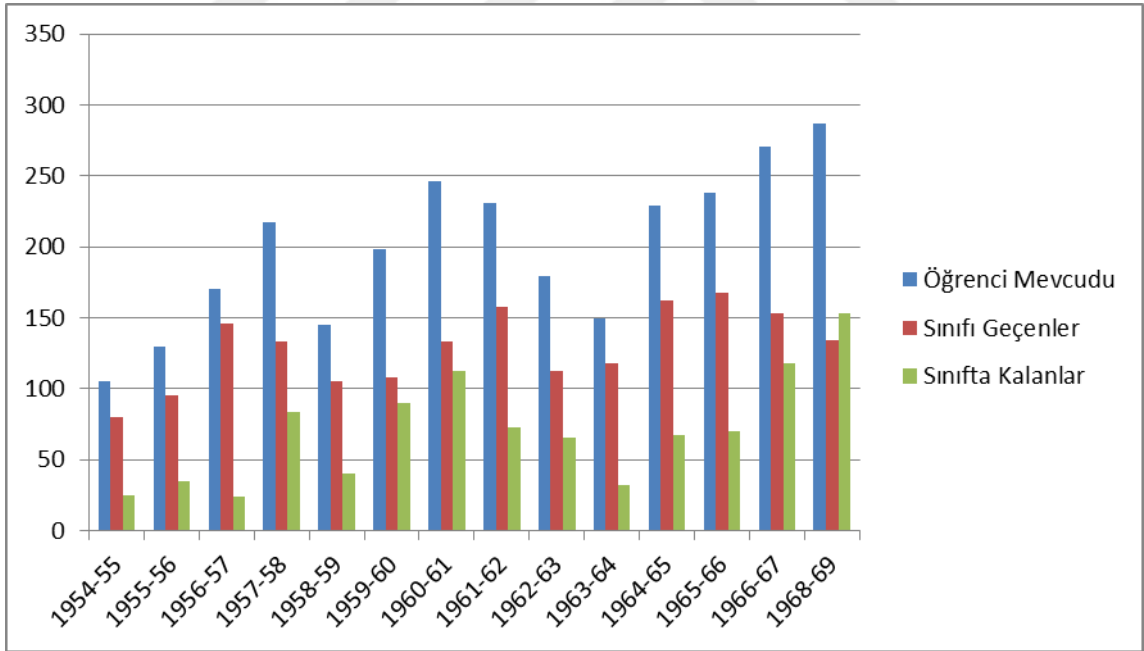
Kaynak: Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Tablo 3.18.Torbali Ortaokulu Sınıflara Göre Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

Ders Yılı	1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
1955-56	16	114	15	65	-	-
1956-57	29	141	13	89	12	44
1957-58	44	173	19	119	-	-
1958-59	33	112	33	103	15	59
1959-60	23	175	31	94	26	96
1960-61	35	211	26	96	22	74
1961-62	41	190	30	143	16	60
1962-63	38	141	36	161	21	80
1963-64	43	107	30	126	21	104
1964-65	59	170	38	98	25	76
1965-66	37	201	50	110	34	88
1966-67	82	189	37	163	45	75
1968-69	75	212	52	156	-	-

Kaynak: Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Tablodan da anlaşıldığı üzere, Torbalı Ortaokulu'na, Torbalı Lisesi'ne dönüşüncüye kadar kaydolan ve bir üst sınıfa geçen erkek öğrenciler kız öğrencilerden fazladır. Ayrıca söz konusu yıllarda 2. ve 3. Sınıfa devam eden öğrenci sayılarında epey azalma göze çarpmaktadır.

Şekil 3.14. Torbalı Ortaokulu 1954-1965 Eğitim Yılları Arası 1. Sınıfta Okuyan Öğrencilerin Ders Başarı Durumu

Kaynak: Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Okulun ilk üç yılında Orta-1 ve Orta-2 sınıflarındaki başarı durumu belirlenebilmekle birlikte Orta-3 sınıflarına ait notlar “bitirme imtihanları” sebebiyle sınıf

geçme defterlerinde yer almamıştır. Çünkü bu öğrencilerin sınıf geçip geçmedikleri, mezun olup olmadıkları ancak sonrasında belli olacaktır.

Torbali ORTA OKULU Sınıfı: **3**

DEVLET ORTA OKUL İMTHANI DİPLOMASI DEFTERİ

Dokresi: **Yaz** Öğretim yılı: **56-1957**

Türkiye	Tarih	Coğrafya	Yurt bilgisi	Matematik	Fizik	Kimya	Tabiat bilgisi ve sağlık bilgisi	Yabancı dil (Almanca)	Resim	Beden eğitimi	Müzik	Avantik işbilgisi	Çocuk hukuku	Yekün	Hareket	Derecesi	Numerası	Tarihi	Kaç yıl parasız yatılı okuduğu	Diplomayı alanın imzası	Fotoğraf
6	9	8	6	6	9	8	9	-	7	9	8	9		94	09 10	=iyi =	11	21.6.1957	-		
AH1	Dolu2	Seli2	AH1	AH1	Dolu2	Seli2	Dolu2	-	Yedi	Dolu2	Seli2	Dolu2									
Okul numarası: 73 Ad ve soyadı: Reis Balatoglu																					
Baba adı: Mehmet Doğum yeri ve yılı: Köşkence 1944																					
7	9	8	7	8	9	9	8	-	7	9	8	9		98	09 10	=iyi =	12	21.6.1957	-		
Yedi	Dolu2	Seli2	Yedi	Seli2	Dolu2	Dolu2	Seli2	-	Yedi	Dolu2	Seli2	Dolu2									
Okul numarası: 79 Ad ve soyadı: Güren Yazıcı																					
Baba adı: Süleyman Doğum yeri ve yılı: Felçuk 1942																					
7	8	7	5	6	9	8	9	-	7	9	7	9		91	09 10	=iyi =	13	21.6.1957	-		
Yedi	Seli2	Yedi	Ref	AH1	Dolu2	Seli2	Dolu2	-	Yedi	Dolu2	Yedi	Dolu2									
Okul numarası: 80 Ad ve soyadı: İsmail Umur																					
Baba adı: Mehmet Doğum yeri ve yılı: Ertuğrul 1939																					
6	6	7	6	5	8	8	8	-	6	9	7	9		85	09 10	=iyi =	14	21.6.1957	-		
AH1	AH1	Yedi	AH1	Doz	Seli2	Seli2	Seli2	-	AH1	Dolu2	Yedi	Dolu2									
Okul numarası: 82 Ad ve soyadı: Hüsem Yılmaz																					
Baba adı: Hüseyin Doğum yeri ve yılı: Torbali 1944																					
7	8	8	7	5	8	9	8	-	10	10	8	9		97	09 09	=iyi =	15	21.6.1957	-		
Yedi	Seli2	Seli2	Yedi	Ref	Seli2	Dolu2	Seli2	-	on	on	Seli2	Dolu2									
Okul numarası: 172 Ad ve soyadı: Mehmet Saım Bozkır																					
Baba adı: Süleyman Doğum yeri ve yılı: Selçuk 1940																					

(Stok No. 67)

Şekil 3.15. Torbalı Ortaokulu 1956-1957 Yılı Yaz Dönemi Devlet Ortaokul İmthanı Diploması Defteri

Kaynak: Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Torbali ORTA OKULU

Sahife: 13

DEVLET ORTA OKUL İMTİHANI DIPLOMASI DEFTERİ

Devresi: 2. Dönem

Öğretim yılı: 19.57-19.58

Türkçe	Tarih	Coğrafya	Yurt bilgisi	Matematik	Fizik	Kimya	Tabiat bilgisi ve sağlık bilgisi	Yabancı dil	Resim	Beden eğitimi	Müzik	Asbeslik	Çocuk bakımı	Yekün	Hareket	Derecesi	Numarası	Tarihi	Kas. yıl parasız yatılı okuduğu	Diplomayı alanın imzası	Fotoğraf
5	6	7	5	5	6	6	6	8	6	8	5	7		80		=Orta =	68	21.9.1958			
Reg	Altı	Yedi	Reg	Reg	Altı	Altı	Altı	Sekiz	Altı	Sekiz	Reg	Yedi									
Okul numarası: <u>107</u> Ad ve soyadı: <u>Rahmi Keskin</u>																					
Baba adı: <u>Ramazan</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Çakırboylu 1947</u>																					
7	6	7	7	6	6	6	7	7	9	8	5	8		89		=111 =	69	21.9.1958			
Yedi	Altı	Yedi	Yedi	Altı	Altı	Altı	Yedi	Yedi	Dokuz	Sekiz	Reg	Sekiz									
Okul numarası: <u>111</u> Ad ve soyadı: <u>Ayşe Ülkü Aytekin</u>																					
Baba adı: <u>İbrahim</u> Doğum yeri ve yılı: <u>İstanbul 1943</u>																					
5	6	7	5	5	5	5	6	8	8	9	5	6		80		=Orta =	70	21.9.1958			
Reg	Altı	Yedi	Reg	Reg	Reg	Reg	Altı	Sekiz	Sekiz	Bakır	Reg	Altı									
Okul numarası: <u>121</u> Ad ve soyadı: <u>Duran Gökür</u>																					
Baba adı: <u>Yamen</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Bilecik B. 1942</u>																					
5	6	7	5	5	7	6	6	6	9	2	6	9		77		=Orta =	71	21.9.1958			
Reg	Altı	Yedi	Reg	Reg	Yedi	Altı	Altı	Altı	Dokuz	R	Altı	Dokuz									
Okul numarası: <u>131</u> Ad ve soyadı: <u>İsmet Taflan</u>																					
Baba adı: <u>Ahmet</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Kuşadası 1939</u>																					
5	5	6	6	5	6	5	5	6	8	8	5	7		77		=Orta =	72	21.9.1958			
Reg	Reg	Altı	Altı	Reg	Altı	Reg	Reg	Altı	Sekiz	Sekiz	Reg	Yedi									
Okul numarası: <u>169</u> Ad ve soyadı: <u>Taner Kırak</u>																					
Baba adı: <u>Mustafa</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Dizmiş 1943</u>																					

(Stok No. 67)

T.C. MAARİF BAKANLIĞI

Şekil 3.16. Torbalı Ortaokulu 1956-1957 Yılı Güz Dönemi Devlet Ortaokul İmtihani Diploması Defteri

Kaynak: Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Torbali ORTA OKULU

Sahife: 13

SINIF GEÇME DEFTERİ

(Bu defter okulda kalacaktır)

Öğretim yılı: 1954 - 1955

Sınıf: 1 ş. B.

	Türkçe	Tarih	Coğrafya	Yurttaşlık bilgisi	Matematik	Fizik	Kimya	Tabiat bilgisi	İş bilgisi	Yabancı dil	Beden eğitimi	Resim	Müzik	Toplam	Hareket	Sonuç	Düşünceler
1. Kanaat																	
2. Kanaat	3	5	5	4	1	/	/	3	5	2	-	6	6				öğ. Ku. Kararı ile Türkçe, Matematik, Almanca derslerinden başarılı sayılmıştır.
3. Kanaat	5	6	6	7	6	/	/	6	6	6	-	8	9				
Bütünleme im.																	
Engel im.																	
Sınıf geçme notu	5	6	6	6	5	/	/	5	6	5	-	7	8				
Okul No.: 24	Ad ve soyadı: Faruk Öner Baba adı: Hamit																
	Doğum yer ve yılı: Özbek 1940																
1. Kanaat																	KALDI
2. Kanaat	3	3	3	2	1	/	/	2	4	2	-	5	3				
3. Kanaat	3	4	4	4	1	/	/	2	4	3	-	6	6				
Bütünleme im.																	
Engel im.																	
Sınıf geçme notu						/	/				-	6	5				
Okul No.: 28	Ad ve soyadı: Feriye Günen Baba adı: Hüseyin																
	Doğum yer ve yılı: Dağkızıllıca 1942																
1. Kanaat																	Geçti
2. Kanaat	4	4	3	3	2	/	/	4	4	3	-	5	5				
3. Kanaat	4	3	6	6	3	/	/	2	5	6	-	8	5				
Bütünleme im.		5			9			5									
Engel im.																	
Sınıf geçme notu	5	5	5	5	9	/	/	5	5	5	-	7	5				
Okul No.: 29	Ad ve soyadı: Hasan Yılmaz Pınar Baba adı: Ali																
	Doğum yer ve yılı: Kuşçularca 1941																
1. Kanaat																	Kaldı
2. Kanaat	2	5	3	1	1	/	/	1	4	3	-	1	2				
3. Kanaat																	
Bütünleme im.																	
Engel im.																	
Sınıf geçme notu						/	/										
Okul No.: 30	Ad ve soyadı: Ahmet Ersoy Baba adı: Mahmut																
	Doğum yer ve yılı: Kavcaçcağ 1939																
1. Kanaat																	Geçti
2. Kanaat	4	5	3	4	1	/	/	3	4	3	-	6	5				
3. Kanaat	4	5	6	7	2	/	/	3	6	6	-	8	6				
Bütünleme im.	6				5												
Engel im.																	
Sınıf geçme notu	6	5	5	6	5	/	/	5	5	5	-	7	6				
Okul No.: 32	Ad ve soyadı: Yaman Teğuş Baba adı: İsmail																
	Doğum yer ve yılı: Dağkızıllıca 1942																

(Stok No.: 53)

MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Şekil 3.17. Torbalı Ortaokulu 1954-1955 Ders Yılı Sınıf Geçme Defteri

Kaynak: Torbalı Ortaokulu Sınıf Geçme Defteri (1954-55), Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

1954-55 Ders Yılıının 1. Sınıfında öğrenciler; Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Matematik, Tabiat Bilgisi, İş Bilgisi, Yabancı Dil, Resim ve Müzik derslerini görmüşlerdir. Düşünceler kısmında bazı öğrencilerin öğretim kurulu kararıyla hangi derslerden geçtikleri belirtilmiştir.

Okulun adı: Torbali Lisesi

LİSE ARA SINIFLAR SINIF GEÇME ÖZET DEFTERİ

(İki nüsha düzenlenecek, okul müdürlüğünce tasdik edildikten sonra bir nüshası arşivlenmek üzere Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderilecektir.)

Sınıf: 4 Şube: A Öğretim yılı: 1970 - 1971

Okul numarası	Edebiyat	Kompozisyon	Psikoloji	Tarih	Coğrafya	Coğrafya	Geometri	Biyoloji	Fizik	Kimya	Y. Dil (İng.)	Beden Eğitimi	Sanat Tarihi	Millî Güvenlik	II. Y. Dil (.....)	Resim	Müzik	Din bilgisi	Toplam	Not ortalaması	Sonuç	Ne suretle geçtiği veya kaldığı	Ayrıma sebebi	DUŞÜNCELER
9	6	7	5	5	9	7	5	5	5	5	7	10	10	8	8				84	6	GEÇTİ			
Adı ve soyadı: <u>Nilgün Ömür</u>																								
Doğum yeri ve yılı: <u>Giresun - 1956</u> Baba adı: <u>Neccat</u>																								
12	7	6	6	7	10	10	8	7	8	7	9	10	10	9					104	8	GEÇTİ			
Adı ve soyadı: <u>Hikmet Kozan</u>																								
Doğum yeri ve yılı: <u>Horozlu - 1955</u> Baba adı: <u>Hüseyin</u>																								
17	5	6	4	4	7	3	5	5	5	7	9	9	10	10					81	6	GEÇTİ			T. ile GEÇTİ
Adı ve soyadı: <u>Sükran Ahlatçılar</u>																								
Doğum yeri ve yılı: <u>Torbali - 1954</u> Baba adı: <u>Hasan</u>																								
27	5	5	5	8	6	6	6	6	4	8	8	8	8	8					80	6	GEÇTİ			ORT. ile GEÇTİ
Adı ve soyadı: <u>Sait Bozkurt</u>																								
Doğum yeri ve yılı: <u>Ertuğrul - 1954</u> Baba adı: <u>Osman</u>																								
30	6	6	x	x	7	5	5	x	4	5	x	9	9	7							KALDI	Belge	Öğr. Ka. Kararı No <u>Kimya</u> derslerinden başarılı sayılmıyır,	
Adı ve soyadı: <u>Sermin Karahan</u>																								
Doğum yeri ve yılı: <u>Ertuğrul - 1954</u> Baba adı: <u>Ali</u>																								
45	5	5	4	5	5	5	5	6	5	6	8	8	6	6					70	5	GEÇTİ			Öğr. Ka. Kararı No <u>Tarih</u> derslerinden başarılı sayılmıyır,
Adı ve soyadı: <u>Yüksel Akdeniz</u>																								
Doğum yeri ve yılı: <u>Sağlık - 1957</u> Baba adı: <u>Hasan</u>																								
117	5	5	7	6	5	6	6	5	7	6	8	8	6	6					80	6	GEÇTİ			
Adı ve soyadı: <u>Dutmuş Yang</u>																								
Doğum yeri ve yılı: <u>Kaplancağ - 1956</u> Baba adı: <u>Hümmet</u>																								
121	8	8	5	6	5	4	5	6	5	6	8	7	7	7					80	6	GEÇTİ			Öğr. Ka. Kararı No <u>Geometri</u> derslerinden başarılı sayılmıyır,
Adı ve soyadı: <u>Mustafa Yetkil</u>																								
Doğum yeri ve yılı: <u>Torbali - 1955</u> Baba adı: <u>Hasan</u>																								
123	6	6	5	6	7	5	5	5	6	5	9	8	8	8					81	6	GEÇTİ			
Adı ve soyadı: <u>Fikri Toprak</u>																								
Doğum yeri ve yılı: <u>Elazığ - 1954</u> Baba adı: <u>Mehmet</u>																								
125	7	7	7	6	6	6	5	6	5	9	8	8	8						86	7	GEÇTİ			
Adı ve soyadı: <u>Cahit Dönlü</u>																								
Doğum yeri ve yılı: <u>Anapaz - 1955</u> Baba adı: <u>Nazif</u>																								

Not: Öğrencinin kurulları ile başarılı veya başarısız sayıldığı derslerle, ortalama veya 7 ile başarılı sayıldığı dersler düşünöceler hanesinde belirtilecektir.

(Stok No: 56) Millî Eğitim Basımevi

Şekil 3.18. Torbalı Lisesi 1970-71 Ders Yılı 4-A Şubesi Ara Sınıf Geçme Özet Defteri
Kaynak: Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Okulun adı: Torbali Lisesi

LİSE ARA SINIFLAR SINIF GEÇME ÖZET DEFTERİ

(İki nüsha düzenlenecek, okul müdürlüğünce tasdik edildikten sonra bir nüshası arşivlenmek üzere Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderilecektir.)

Öğretim yılı: 1970 - 1971

Sınıf: 4 Şube: B

Okul numarası	Edebiyat	Kompozisyon	Psikoloji	Tarih	Coğrafya	Cebir	Geometri	Biyoloji	Fizik	Kimya	Y. Dil (İng.)	Beden Eğitimi	Sanat Tarihi	Millî Güvenlik	İ. Y. Dil (.....)	Resim	Müzik	Din bilgisi	Toplam	Not ortalaması	Sonuç	Ne suretle geçtiği veya kaldığı	Ayrılmaya sebebi	DÜŞÜNCELER
180	6	6	6	5	7	6	5	5	6	7	9	8							82	6	GEÇTİ			
	Adı ve soyadı: <u>Hafise Atalay</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Arapçı 1955</u> Baba adı: <u>Salahattin</u>																							
181	7	6	5	5	5	6	4	4	5	8	8	10							78	6	GEÇTİ			
	Adı ve soyadı: <u>Necla Yüksel</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Denizli 1956</u> Baba adı: <u>İbrahim</u>																							
182	5	5	4	8	5	6	4	5	5	6	7	10							75	6	GEÇTİ			Oğr. Kur. Kararı ile Coğrafya Fizik derslerinden başarıyla ayrılmıştır.
	Adı ve soyadı: <u>Gülendam Demir</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Selçuk 1956</u> Baba adı: <u>Resat</u>																							
183	4	6	4	4	5	3	5	4	4	5	7	6	7								KALDI			
	Adı ve soyadı: <u>Muammer Orhan</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Çakallar 1954</u> Baba adı: <u>Osman Nuri</u>																							
185	8	8	8	10	8	7	10	9	8	8	8	10	9						111	9	GEÇTİ			
	Adı ve soyadı: <u>Nimet Kozan</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Yazıbaşı 1956</u> Baba adı: <u>Hüseyin</u>																							
186	6	7	8	6	5	2	8	5	3	3	7	10									KALDI			
	Adı ve soyadı: <u>Suna Büyükbardor</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Karsiyata 1955</u> Baba adı: <u>Hasan Fehmi</u>																							
188	5	5	5	6	5	5	6	5	5	8	6	9							75	6	GEÇTİ			
	Adı ve soyadı: <u>Hüseyin Kurtuldu</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Sevindikli 1953</u> Baba adı: <u>Üzeyir</u>																							
189	5	5	4	5	3	5	5	1	5	5	6	7	6								KALDI			Oğr. Kur. Kararı ile Tarih derslerinden başarıyla ayrılmıştır.
	Adı ve soyadı: <u>Hayrullah Türkmen</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Karakuyu 1956</u> Baba adı: <u>Veli</u>																							
191	6	5	6	7	7	5	7	5	6	5	8	9	9						77	6	GEÇTİ			
	Adı ve soyadı: <u>Serife Doğan</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Arapçı 1956</u> Baba adı: <u>Közim</u>																							
197																								Tenk. 30.3.1971
	Adı ve soyadı: <u>Ayşe Zeybekoğlu</u> Doğum yeri ve yılı: <u>Tavas 1951</u> Baba adı: <u>Hüseyin</u>																							

Not: Öğrencinin kurul kararı ile başarılı veya başarısız sayıldığı dersleri, ortalama veya 7 ile başarılı sayıldığı dersler düşünceler hanesinde belirtilecektir.

(Stok No: 56) Millî Eğitim Basımevi

Şekil 3.19. Torbalı Lisesi 1970-71 Ders Yılı 4-B Şubesi Ara Sınıf Geçme Özeti Defteri
Kaynak: Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
LİSE FEN KOLU BAŞARI DURUM BELGESİ

No: 13

Okulun Adı: <u>İZMİR Torbalı Lisesi</u>	Öğretim Yılı: <u>1981/1982</u>
Adı Soyadı: <u>Baye Nurgül Bulut</u>	DİPLOMA
Doğum yeri ve yılı: <u>Torbalı 1965</u>	Notu: <u>7,56</u>
Baba adı: <u>Hasan</u>	Derecesi: <u>1/y</u>
Okul No: <u>1216</u>	
Sınıf, Şube: <u>6/Fen B</u>	

DERSLER	Bilme Notları	DERSLERDEKİ BAŞARI DURUMU			
		Doğrudan geçti	Tamam-ama ile geçti	Bütünlü-me ile geçti	Sınıf Öğret. kurulu kararı ile geçti
Türk Dili ve Edebiyatı	9	X			
Felsefe	6	X			
Mantık					
Sosyoloji					
Ahlak	10	X			
Tarih	9	X			
Coğrafya	8	X			
Matematik	9	X			
Fizik	6	X			
Kimya	9	X			
Yabancı Dil (Alm.)	10	X			
Beden Eğitimi	8	X			
Milli Güvenlik	10	X			
Turizm	10	X			
(Resim Müzik)	9	X			
(Din Bil.)	10	X			
(Yaklaş. Tarih)	8	X			
Sorumlu olduğu ders					

Müdür Yardımcısı: Eren Ayral
Kayıtlanma Uyandır: 12/11/1982
Okul Müdürü: Hasan Bulut

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
LİSE FEN KOLU BAŞARI DURUM BELGESİ

No: 13

Okulun Adı: <u>İZMİR-Torbalı Lisesi</u>	Öğretim Yılı: <u>1981/1982</u>
Adı Soyadı: <u>Osman Can</u>	DİPLOMA
Doğum yeri ve yılı: <u>Osmanlı 6.2.1965</u>	Notu: <u>6,84</u>
Baba adı: <u>Ahmet</u>	Derecesi: <u>=1/y</u>
Okul No: <u>1530</u>	
Sınıf, Şube: <u>6/Fen B</u>	

DERSLER	Bilme Notları	DERSLERDEKİ BAŞARI DURUMU			
		Doğrudan geçti	Tamam-ama ile geçti	Bütünlü-me ile geçti	Sınıf Öğret. kurulu kararı ile geçti
Türk Dili ve Edebiyatı	5	X			
Felsefe	5	X			
Mantık					
Sosyoloji					
Ahlak	8	X			
Tarih	8	X			
Coğrafya	8	X			
Matematik	6	X			
Fizik	6	X			
Kimya	7	X			
Yabancı Dil (İng)	6	X			
Beden Eğitimi	5	X			
Milli Güvenlik	5	X			
Turizm	5	X			
(Resim Müzik)	5	X			
(Din Bil.)	10	X			
(Yaklaş. Tarih)	7	X			
Sorumlu olduğu ders					

Müdür Yardımcısı: Eren Ayral
Kayıtlanma Uyandır: 12/11/1982
Okul Müdürü: Hasan Bulut

Şekil 3.20. 1981-82 Ders Yılı Lise Fen Kolu Başarı Durum Belgeleri
Kaynak: Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

MEZUNİYET DURUMU
BİLDİRME BELGESİ (ÇIKMA)

(Öğrenci Tarafından Doldurulacak Kısım)

Adı ve Soyadı: AYDIN APAR

Sınıf ve Şubesi: LİSE-3 /BEKLEMELİ /SOS.BİL.EÖEB.

Okul Numarası: 988

Bilme Yılı ve Dönemi: 1993-1994 /Güz Dönemi

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İŞTİRAK FAK. Müdürlüğüne

Okul adresi: 21/9/1994
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İŞTİRAK FAK. - ESKİŞEHİR

Ev adresi: Ertuğ. Cad. 1029. Sok. No. 3 - Torbalı

T. C.
MILLİ EĞİTİM GENÇLİK ve SPOR BAKANLIĞI
İZMİR-TORBALI LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 570/1980

Adı ve Soyadı: AYDIN APAR

Sınıf ve Okul No: XI.SOS.BİL.EÖEB. 988

Balasının Adı: YURDUSEV

Doğum Yeri ve Yılı: TORBALI /14.8.1972

Okulu: İZMİR-TORBALI LİSESİ

Yabancı Dil: ERONUSIZCA

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İŞTİRAK FAK. Müdürlüğüne

Yukarıda açık kimliği yazılı ve onaylı fotoğrafı bulunan okulunuz öğrencilerinden

YURDUSEV APAR OBN: 988 numaralı AYDIN APAR

1993/1994 döneminde 232-5629 derece ile diploma almağa hak kazanmıştır.

Diplomaları henüz onaydan gelmediğinden bu çıkma verilmiştir.

Bu yazının ne aslının ne de suretinin kendisine veya başkası yere verilmesini sor-gularıyla rica ederim.

Tarih: 21.9.1994

Aslım Altın Reyhan OLVAN
Müdür Yardımcısı
TORBALI LİSESİ MÜDÜRÜ
SAMI B. TURANOĞLU

OKULLAR YAYINEVİ 2. Beşik Vahmedoğulları Pasajı - İZMİR

MEZUNİYET DURUMU
BİLDİRME BELGESİ (ÇIKMA)

(Öğrenci Tarafından Doldurulacak Kısım)

Adı ve Soyadı: MENDERES ACAR

Sınıf ve Şubesi: LİSE-3. GENEL KÜLTÜR

Okul Numarası: 2031

Bilme Yılı ve Dönemi: 1993-1994

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İŞTİRAK FAK. Müdürlüğüne

Okul adresi: 22.9.1994
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İŞTİRAK FAK.

Ev adresi: Ertuğrul Mah. 1042. Sok. No: 26 - Torbalı

T. C.
MILLİ EĞİTİM GENÇLİK ve SPOR BAKANLIĞI
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 570/1980

Adı ve Soyadı: MENDERES ACAR

Sınıf ve Okul No: LİSE-3 / 2031

Balasının Adı: Ali

Doğum Yeri ve Yılı: HAMELİN /14.7.1973

Okulu: İZMİR-TORBALI LİSESİ

Yabancı Dil: ALMANCA

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İŞTİRAK FAK. Müdürlüğüne

Yukarıda açık kimliği yazılı ve onaylı fotoğrafı bulunan okulunuz öğrencilerinden

Ali OBN: 2031 numaralı MENDERES ACAR

1993/1994 döneminde 232-5629 derece ile diploma almağa hak kazanmıştır.

Diplomaları henüz onaydan gelmediğinden bu çıkma verilmiştir.

Bu yazının ne aslının ne de suretinin kendisine veya başkası yere verilmesini sor-gularıyla rica ederim.

Tarih: 22.9.1994

Aslım Altın Reyhan OLVAN
Müdür Yardımcısı
TORBALI LİSESİ MÜDÜRÜ
SAMI B. TURANOĞLU

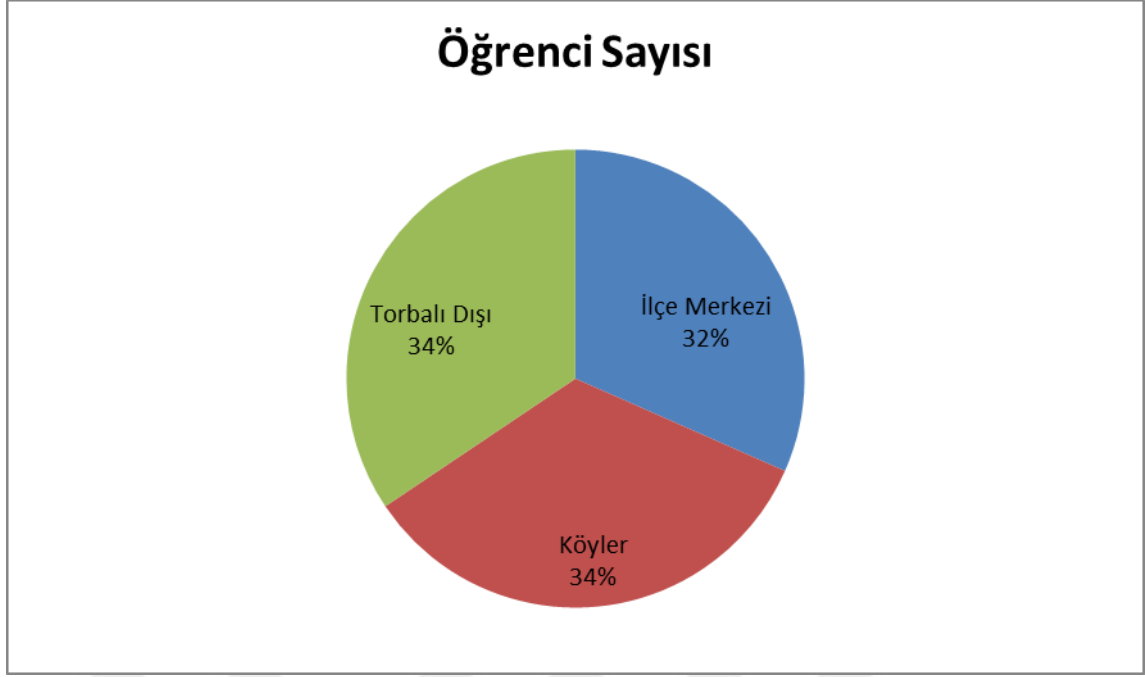
OKULLAR YAYINEVİ 2. Beşik Vahmedoğulları Pasajı - İZMİR

Şekil 3.21. 1994 Yılı Mezuniyet Durumu Bildirme Belgeleri
Kaynak: Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Tablo 3.19.Torbalı Ortaokulu’na İlk Kaydolan Öğrencilerin Doğum Yerleri

İlçe Merkezi:	
Ertuğrul	68
Tepeköy	82
Torbalı	64
TOPLAM	214
Köyler:	
Ahmetli	7
Arapçı	9
Aslanlar	9
Atalan	1
Ayrancılar	4
Bayındır	15
Bulgurcu	3
Çakırbeyli	6
Çapak	4
Çaybaşı	23
Çırpı	4
Dağkızılca	8
Dağtekke	1
Dirmil	17
Develi	1
Eğerci	2
Elifli	1
Havuzbaşı	4
Helvacı	1
Hortuna	13
Karacaağaç	1
Karakızlar	2
Karakuyu	15
Kuşçuburun	8
Muratbey	1
Özbey	9
Pancar	12
Sağlık	1
Saipler	2
Şaşal	2
Şehitler	20
Subaşı	5
Yeniköy	19
TOPLAM	230
Torbalı Dışı	233

Kaynak: Torbalı Ortaokulu Öğrenci Kütük Defteri–1 (1-149), Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Şekil 3.22.Torbalı Ortaokulu'na İlk Kaydolan Öğrencilerin Doğum Yerleri

Tablo ve şekil incelendiği zaman Torbalı dışı ve köylerden okula kayıt yaptıran öğrencilerin yüzdesinin aynı olduğu görülmektedir.

Tablo 3.20.Balkanlardan Gelip Torbalı Ortaokulu'na İlk Kaydolan Öğrenciler

Geldikleri Yer:	Sayı
Bulgaristan	5
Dobriç	1
Gümülcine	2
İskeçe	4
Köstence	3
Lofça	1
Razgrad	2
Ruşuk	3
Silistre	1
Yugoslavya	1
TOPLAM	23

Kaynak:Torbalı Ortaokulu Öğrenci Kütük Defteri-1 (1-149), Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Tablo 3.21.Torbalı Ortaokulu'na İlk Yıl Kaydolan Öğrencilerin Daha Önce Mezun Oldukları Okullar

Öğrencinin Geldiği Okulun Adı	Sayı
Ahmetli İlkokulu	3
Arapçı İlkokulu	3
Arslanlar İlkokulu	8
Atalan İlkokulu	1
Ayrancılar İlkokulu	9
Cengiz Topel İlkokulu	47
Cumaovası İlkokulu	1
Çakırbeyli İlkokulu	6
Çapak İlkokulu	4
Çaybaşı İlkokulu	25
Çengele İlkokulu	1
Çırpı İlkokulu	15
Dağkızılca İlkokulu	5
Dirmil İlkokulu	13
Eğerci İlkokulu	1
Gazi İlkokulu	43
Karacaagaç İlkokulu	1
Karakızlar İlkokulu	5
Karakuyu İlkokulu	17
Kazımpaşa İlkokulu	225
Kırbaş İlkokulu	2
Korucuk İlkokulu	1
Kuşçuburun İlkokulu	8
Havuzbaşı İlkokulu	3
Helvacı İlkokulu	1
Hortuna İlkokulu	11
Özbey İlkokulu	11
Pamukyazı İlkokulu	7
Pancar İlkokulu	14
Sağlık İlkokulu	1
Saipler İlkokulu	3
Subaşı İlkokulu	9
Şehitler İlkokulu	19
Taşkesik İlkokulu	4
Torbalı (Merkez) İlkokulu	8
Yazıbaşı İlkokulu	3
Yedi Eylül İlkokulu	8
Yeniköy İlkokulu	21
Torbalı Dışındaki Okullar	161

Kaynak: Torbalı Ortaokulu Kütük Defteri (1-149), Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

1950 Sonrasında Torbalı İlçe Merkezinde Yapılan

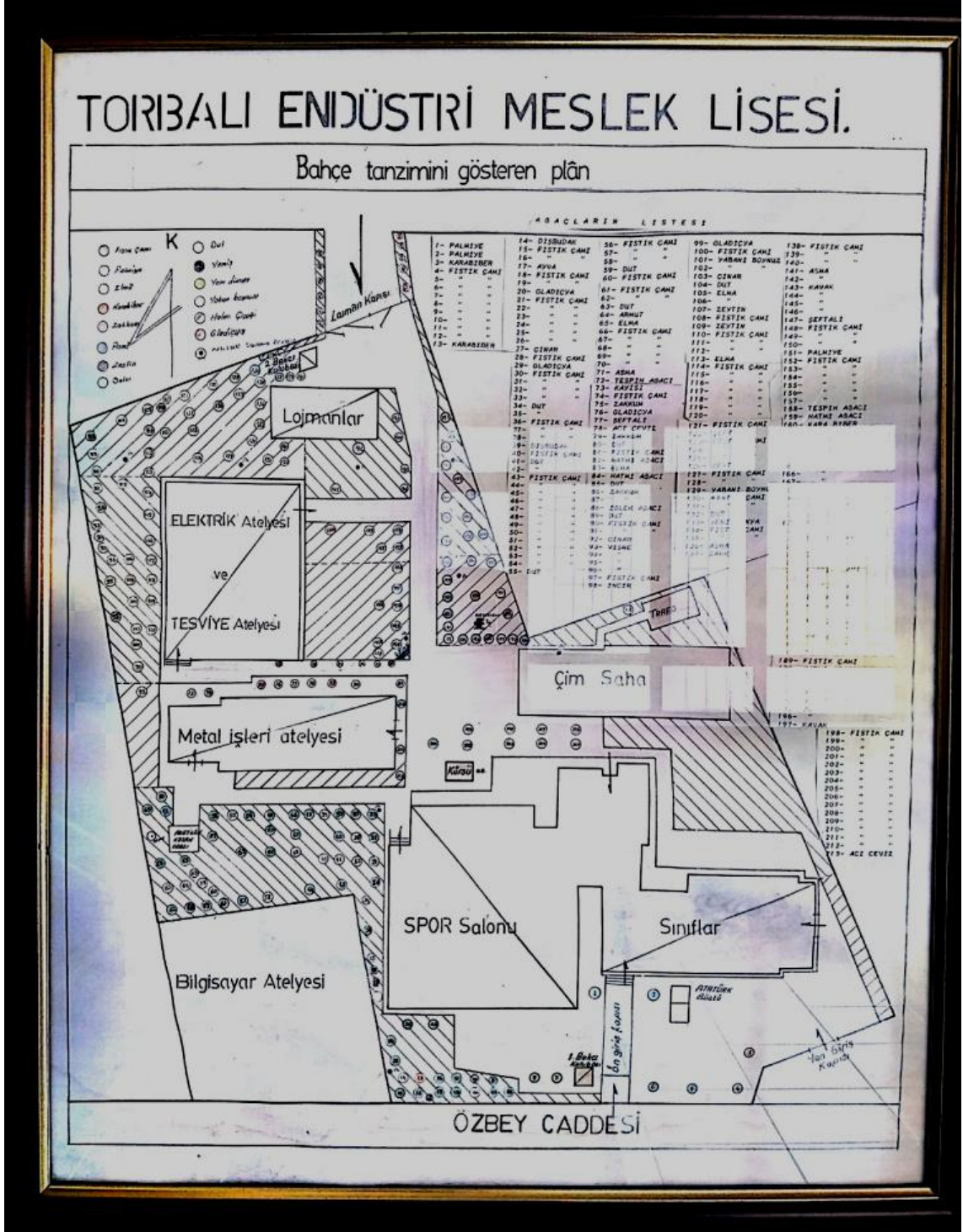
İlkokullar/İlköğretim Okulları

İlçe Merkezi

Okul Adı	Açılış Tarihi
1. Cengiz Topel İlkokulu/İlköğretim Okulu	1964
2. 7 Eylül İlkokulu/İlköğretim Okulu	1969
3. Fatih İlkokulu/İlköğretim Okulu	1986
4. Çetineller İlköğretim Okulu	2001
5. Cumhuriyet İlköğretim Okulu	2001
6. Şh. Tğm. Serdar Genç İlköğretim Okulu	2003
7. Şht.Çvş.Haydar Arda Erertinği İlköğretim Okulu	2003
8. Tic. Odası 80.Yıl İlköğretim Okulu	2006
9. Mustafa Çoban İlköğretim Okulu	2007

3.2.1.6. Şehit Uzman Çavuş Harun Şenözür Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Torbalı Endüstri Mesleki ve Teknik Lisesi)

Okul 1975 yılı 3.ncü beş yıllık kalkınma planı çerçevesinde Betonarme tip projeli olarak, Pratik Sanat Okulu adı altında genel bütçe kaynağından aktarılan ödenekle 1980-1981 öğretim yılında 12 derslik ve “Tesviye” bölümüne 55 öğrenci kaydı ile eğitim öğretime başlamıştır. 1981-1982 Öğretim yılında Metal İşleri, 1982-1983 Öğretim yılında Elektrik, 1998 yılında ek bina yapılmak üzere derslik binasında Bilgisayar (Yazılım) bölümleri açılmıştır. Okulumuzun kurucu Müdürü İbrahim Soykan 1999 yılında emekliye ayrılmış ve ikinci Müdür Kamil Nazlı 2000 yılında yer değiştirme suretiyle atanmıştır. (<http://torbalieml.meb.k12.tr/>)

Şekil 3.23. Endüstri Meslek Lisesi Bahçe Tanzimini Gösteren Plan
Kaynak: Şehit Uzman Çavuş Harun Şenözür Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Ortaöğrenimini o zamanki adıyla Torbalı Anadolu Teknik Lisesinde, 2017’de adının verildiği Şehit Uzman Çavuş Harun Şenözür Mesleki ve Anadolu Teknik Lisesi Elektrik-Elektronik Teknolojisi alanında tamamlayan Harun Şenözür, 16 Nisan 2017’de Hakkari Çukurca’da terör örgütünün yaptığı saldırıda yaralanarak hastaneye kaldırılmış ve hastanede

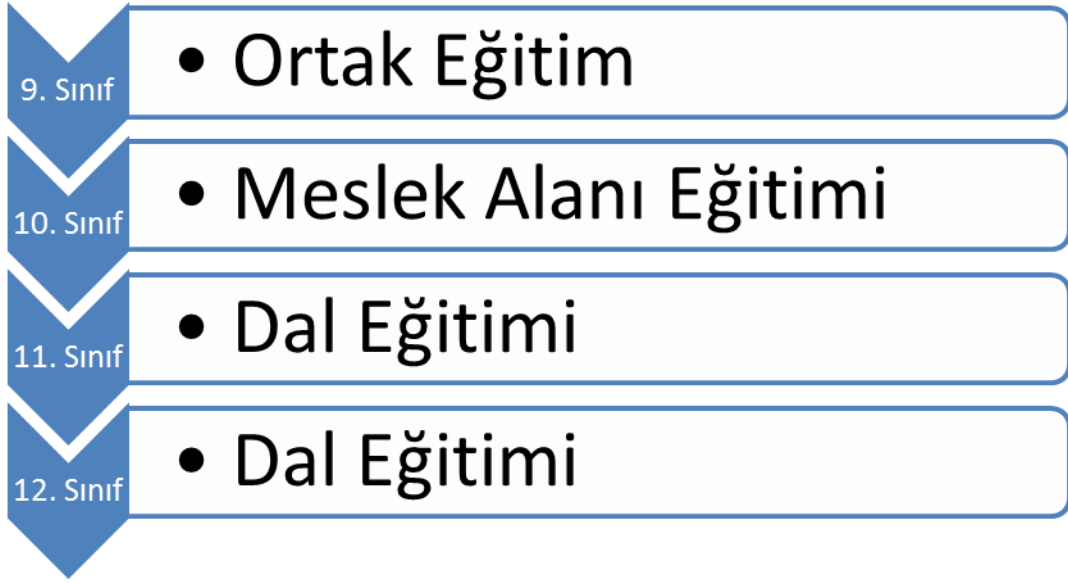
hayatını kaybetmiştir. Karaot Mahallesi şehidi Harun Şenözür'ın adının yaşatılması için Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından alınan kararla Torbalı Endüstri Meslek Teknik ve Anadolu Lisesi'ne Şehit Harun Şenözür'ın adı verilmiştir. (<http://torbalieml.meb.k12.tr>)

Bilim, sanayi ve teknolojinin sürekli geliştiğı bir dünyada bireylerin hayal ettikleri meslekte çalışmaları için; yeniliğe açık, girişimci ve yaratıcı olmaları beklenmektedir. Bu yolda amaçlarına ulaşır, mesleklerinde yetkin bireyler olabilmeleri için öğrencilere mesleki ve teknik eğitim okullarında tercih ettikleri alan ve dalda eğitim alma şansı sağlanmaktadır. (<http://torbalieml.meb.k12.tr>) Sanayinin hızla geliştiğı Torbalı'da, okul, kalifiye eleman ihtiyacını karşılamak gibi önemli bir görev üstlenmektedir.

Ülkemizin beş yıllık kalkınma planlarında öngörülen %65 Meslek Lisesi, %35 Genel Lise öğrencisi oranlarına Torbalı genelinde yapılan planlı yönlendirme çalışmaları sayesinde 2006-2007 öğretim yılında %50-%50 düzeyinde ulaşılmıştır. 2007-2008 öğretim yılında ise bu oran %70 Meslek Liseleri, %30 Genel Lise şeklinde gerçekleşmiştir. Bu orana ulaşabilmedeki en önemli faktörler, yönlendirme çalışmaları ve mezunların istihdam olanaklarının fazla olmasıdır.

Mesleki ve teknik eğitim okulları LGS puanına göre öğrenci alır. Okullarda Anadolu Teknik ve Anadolu Meslek Programları vardır. 9.sınıfta ortak programda eğitim verilir. 9.sınıfın sonunda öğrenciler, Anadolu Teknik ve Anadolu Meslek programlarında yer alan alanlara ayrılarak o alanda eğitim alırlar (<http://torbalieml.meb.k12.tr>). Yani öğrenciler önce Endüstri Meslek (EML) Lisesi'ne kayıt yaptırıyor. 9.sınıftan sonra notları yüksek olanlar Teknik Lise kısmını tercih edebiliyor. Sınav sonucuna göre gelenler ise Anadolu Teknik Lisesi kısmında öğrenimine başlıyor.

Anadolu Meslek programında, bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında genel bilgi dersleri de yer almaktadır. Anadolu Teknik programında ise bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında matematik, fizik, kimya ve biyoloji dersleri 4 yıl boyunca ağırlıklı olarak verilmektedir. Her iki programda da 10.sınıfta mesleki alan eğitimi, 11 ve 12. sınıfta meslek alanına bağlı olarak dal eğitimi verilir.

Şekil 3.24. Şehit Uzman Çavuş Harun Şenözür Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde Sınıflara Göre Öğrencilerin Aldıkları Eğitim

Öğrenciler mesleki eğitim uygulamalarını, işletmelerde mesleki eğitim ve staj yaparak tamamlamaktadırlar. İşletmelerde mesleki eğitimin uygulanması şöyle yapılmaktadır; Anadolu meslek programı öğrencilerinin mesleki bilgi, görgü ve becerilerini artırmak amacıyla 12.sınıfta 3 gün işletmede öğrenim görür. Staj ise Anadolu teknik program öğrencilerinin mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmelerini, iş hayatına uyumlarını, gerçek üretim ve hizmet ortamında yetişmelerini ve okulda olmayan tesis, araç-gereci tanımlarını sağlamak amacıyla 40 iş günü işletmelerde uygulama eğitimi gördüğü mesleki eğitimidir. İşletmelerde mesleki eğitim gören ve staj yapan öğrenciler; 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'na göre işletmelerde meslek hastalıkları ve iş kazalarına karşı sigortalanırlar. Ayrıca işletmelerde mesleki eğitim ve staj gören öğrencilere işveren tarafından yaşlarına uygun olarak asgari ücretin %30'undan az olmamak kaydıyla ücret ödenir. Mesleki ve teknik eğitim okulundan mezun olan öğrenci eğitim gördüğü meslek alanıyla ilgili;Diplomaya, İşyeri açma belgesine, EUROPASS Sertifika Eklerine (yurt dışı iş başvurularında, eğitim sertifikalarını ve diplomalarını sunma ve açıklama konusunda yardımcı olan sertifika)Teknisyenlik unvanına sahip olur.

Mesleki ve teknik eğitim okullarından mezun olan öğrenciler yükseköğretime devam etmek isterlerse, mezun oldukları alanla ilgili ön lisans (2 yıllık) ya da lisans(4 yıllık) programlarını tercih edebilirler. Üniversiteye geçiş sınav sonucuna göre alanında eğitim yapmak isteyen öğrencilere meslek yüksekokullarına geçişte ek puan verilir ve öğrenciler yükseköğretime geçerken hiçbir hak kaybına uğramazlar.

Meslek liselerinde eğitimini tamamlayan kişiler, işverenlerin aradığı özelliklere sahip, nitelikli ana eleman olarak kendi geleceğine yön verebilen ve ülke kalkınmasında rol alabilen öncü bir nesil olma şansına sahiptirler. (<http://torbalieml.meb.k12.tr>)

Tablo 3.22.Torbali Endüstri Meslek Lisesi'ne İlk Kaydolan Öğrencilerin Doğum Yerleri

Ertuğrul	1
Torbali	68
Ayrancılar	2
Çapak	1
Çırpı	1
Dağkızılca	2
Kaplancık	1
Karakuyu	4
Korucuk	3
Naime	1
Sağlık	1
Subaşı	1
Yeniköy	2
Torbali Dışından	102
TOPLAM	190

Kaynak: Torbali Endüstri Meslek Lisesi Öğrenci Kütük Defteri (001-099)

Tablodan da anlaşıldığı gibi okula ilk kayıt yaptıranların çoğunun doğum yeri Torbali dışındır. Hatta bunlardan biri Bulgaristan, üçü de Almanya doğumludur.

Tablo 3.23. 1983-2000 Yılları Arası Bölümlerden Mezun Olan Öğrenciler

Bölümlerden Mezun Olan Öğrencilerin Sayısı					
Yıl	Bilgisayar	Elektrik	Makine	Metal	Tesviye
1983	-	-	-	-	37
1984	-	-	-	6	19
1985	-	-	-	9	23
1986	-	34	-	16	18
1987	-	41	-	31	44
1988	-	45	-	25	41
1989	-	42	-	22	13
1990	-	34	-	9	16
1991	-	65	-	8	20
1992	-	33	-	22	26
1993	-	43	-	17	26
1994	-	61	-	29	11
1995	-	64	-	33	17
1996	-	42	-	33	41
1997	19	69	-	41	35
1998	24	40	-	53	24
1999	32	34	-	43	18
2000	33	43	-	40	25
TOPLAM	108	690	-	437	454

Kaynak: Torbali Endüstri Meslek Lisesi Arşivi

Okul, ilk mezunlarını Tesviye bölümünden vermiştir. 1984 ve 1985 yıllarında Tesviye bölümünün yanında Metal bölümü de açılmış ve mezun vermiştir.1986'da Elektrik, 1997'de Bilgisayar bölümleri mezun vermiştir. Makine bölümü ise 2009 yılına kadar mezun vermemiştir. En fazla mezun olan öğrenci Elektrik bölümündendir.

ARA SINIFLAR SINIF GEÇME ÖZET DEFTERİ

Okulun adı : Torbali End.Mes. LİS Sınıf : ...A... Şube : ...A... Öğretim yılı : 1981/1982

Yıl sonu Başarı Notu	Okul No.	Adı, soyadı	Doğum yeri ve yılı	Babasının adı	Ağırlıklı yıl sonu başarı not. top.	Hafızlık ders saatleri toplamı	Yıllık genel başarı ortalaması	Sonuç (*)	Açıklamalar (**)					
										Türk Dili ve Ed.	Matematik	Tarih	Coğrafya	T.C. İnkılap Tar.
757687/7/	5	Şenel ÇAL	Yeşilova-1967	İbrahim	272	43	6.32	GEÇTİ	Doğrudan Geçti.					
7556865//	9	Fikret AKYÜZ	Posof-1969	Nedim	249	43	5.79	GEÇTİ	Doğrudan Geçti.					
6566856//	13	Mustafa KÜRKÜ	Torbali-1967	Hamit	239	43	5.55	GEÇTİ	Tek Ders Sınavından Geçti (Mat.)					
6566765//	16	Ali CAN	Torbali-1967	Kayhan	256	43	5.95	GEÇTİ	Doğrudan Geçti.					
6555654//	23	İsmail Hakkı AKSU	Torbali-1967	Erdoğan	232	43	5.39	GEÇTİ	İng. Dersinden Geçti (Mat.)					
556566/6/	39	Ramazan TAŞEL	Acıpayam-1965	Hüseyin	248	43	5.76	GEÇTİ	Doğrudan Geçti					
6555665//	40	Ali YARDIMCI	Karokuyu-1965	Ahmet	308	43	7.16	GEÇTİ	Bütünleme ile Geçti					
655556/6/	41	Çetin GÖĞ	Kuşçuburun-1966	Mustafa	247	43	5.74	GEÇTİ	Doğrudan Geçti					
7686977//	44	Mehmet BOZDAĞ	Yazıbaşı-1963	Hamit	266 286	43	6.18 6.65	GEÇTİ	Tek. Resimle Sorumlu Geçti Sorumluluğu kalbli					
6567755//	51	Ahmet Nuri ÖZEL	Çopak-1967	Şerif Ali	234	43	5.44	GEÇTİ	Bütünleme ile Geçti					

(*) (Geçti) (Sorumlu geçti) (Başarısız) durumlarından biri yazılacak.
 (***) (Sınıf Öğretmenler Kurulunca Başarılı sayılan dersler) (Sorumlu ders) (Başarısız dersler ve Sınıf Öğretmenler Kurulu tavsiyesi) yazılacak.

Milli Eğitim Başmvevi Parafından Tanzım edilmiştir. **M. ZAVAT ÖZSAVAS** Müdür Baş Yardımcısı (Stok No: 52/1)

Şekil 3.25. 1981-82 Öğretim Yılına Ait Ara Sınıf Geçme Özlet Defteri
 Kaynak: Torbali Endüstri Meslek Lisesi Arşivi

1981-1982 Öğretim Yılında okutulan dersler; Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik, Tarih, Coğrafya, T.C. İnkılap Tarihi, Fizik Bilimine Giriş, Beden Eğitimi, Ahlak, Din Bilgisi, Teknik Resim, Malzeme ve At. (Teknoloji)'dir. Özet defterlerinde öğrencilerin okul numaraları, doğum yeri ve yılı, baba adı, ağırlıklı yıl sonu başarı notu toplamı, haftalık ders saatleri toplamı, yıllık genel başarı ortalaması ve sınıfı geçti ise ne şekilde geçtiği yer almıştır.

1982-1983 yıllarında öğrenciler 2. Sınıfta okurlarken Tarih, Coğrafya, Fizik, Malzemedersleri okutulmamıştır. Milli Güvenlik, Mekanik, Ölçme ve Kontrol, Kimya ve Torna dersleri eklenmiştir.

Öğrenciler, 3. Sınıfa geçtiklerinde Tarih, Coğrafya ve Fizik derslerini tekrar görmeye başlamışlardır. Turizm, Elektrik Bilgisi, Makine Bilgisi, Endüstri İşletmesi, Meslek Resim dersleri de görülmektedir. Ayrıca üç sene boyunca Almanca ve Fransızca dersleri seçmeli olarak yer almıştır.

Tablo 3.24. 1982-1983 Öğretim Yılı Yaz Dönemi Diplomayı Almaya Hak Kazanan Öğrenciler

Öğrencinin Şubesi-Adı	Doğum Yeri	Doğum Tarihi	Sanatı	Diploma Derecesi
3-AMehmetCoşgun	Karakuyu	1966	Tesviye	6.15
3-AHüseyin Kutlu	Balcılar	1963	Tesviye	8.04
3-AErdal Türksever	Kale	1964	Tesviye	7.04
3-AErtan Can	Yeniköy	1963	Tesviye	6.37
3-AMemiş Çalışkan	Çardaklı	1966	Tesviye	6.49
3-ATufan Manarga	Tepeköy	1964	Tesviye	8.20
3-AErhan Baş	Kuşçuburun	1964	Tesviye	7.23
3-Bİhsan Oyan	Kale	1967	Tesviye	6.61
3-BHasan Dalgıç	Devecipınar	1965	Tesviye	7.63

Kaynak: Torbalı Endüstri Meslek Lisesi Arşivi

3.2.1. Köy İlkokulları

Cumhuriyetin ilk yıllarında tüm ülke genelinde olduğu gibi Torbalı'da da kırsal nüfus kent nüfusunun oldukça üzerindedir. 1927 yılında Torbalı kaza merkezinin nüfusu 1.771 kişi olduğu halde, köylerin toplam nüfusu 19.714 kişiydi. Dolayısıyla eğitim atılımlarının yapılabilmesi ancak köylere eğitim hizmetlerinin ulaştırabilmesiyle mümkündür. Oysa 1923 yılında merkez haricinde sadece Çaybaşı, Hamidiye (Özbey), Arapçı (Pamukyazı) ve Eğerci köylerinde okul bulunuyordu. O yıllarda Torbalı'ya bağlı

otuz civarında köy olduğu göz önünde bulundurulursa, eğitim imkanlarının ne kadar kısıtlı olduğu görülecektir.

3.2.1.1. Özbey İlkokulu

Özbey Köyü İlkokulu'nun 1928-35 yılları arasındaki künye kayıtlarına göre; okula Özbey'deki (Hamidiye) öğrencilerin yanı sıra 2 km uzaklıktaki Yeniköy'de ve 6 km uzaklıktaki Ahmetli'de oturan öğrenciler de gelmektedir. Bu durum 19.yy sonlarında Yeniköy ve Ahmetli'de yapılan iptidai mekteplerde 1930'ların başlarında eğitim verilmediğini göstermektedir.

Merkez/Kazımpaşa İlkokulu hariç diğer tüm ilkokullar gibi Özbey (Hamidiye) Köy İlkokulu da 1930'ların başlarında üç yıl eğitim vermektedir (Kayış, 2012).

Tablo 3.25. Torbalı Özbek İlkokulu Öğrenci Künye Defteri (1928-1945 Yılları)

Öğrencinin Adı	Doğduğu Yer	Oturduğu yer
Nadire H.	Yeniköy	Yeniköy
İsmail Hakkı Efendi	Hamidiye	Özbek
Şaver	Özbek	Özbek
Hüseyin Efendi	Yeniköy	Yeniköy
Keziban H.	Hamidiye	Özbek
E. Akkuz	Ahmetli	Ahmetli
Safiye H.	Yeniköy	Yeniköy
Kamil Efendi	Torbalı	Yeniköy
Halil Efendi	Ahmetli	Ahmetli
İsmail Efendi	Hamidiye	Özbek
Ahmet Necati Efendi	Torbalı	Özbek
Zekiye	Özbek	Özbek
Zeynep H.	Hamidiye	Özbek
Mustafa Enver Efendi	Yeniköy	Yeniköy
Firdevs H.	Hamidiye	Özbek
Kazım Efendi	Tire	?
Ahmet	?	Özbek
İsmail Efendi	Hamidiye	Özbek
Saadet H.	Torbalı	Özbek
Hatice H.	Hamidiye	Özbek
İkbal H.	Hamidiye	Özbek
Durmuş Ef.	Kırcaali (Bulgaristan)	Özbek
Mehmet Ef.	Hamidiye	Özbek
Emine H.	Ahmetli	Ahmetli
Cevdet Balaman	Bulgarya	Yeniköy
Ömer Ef.	Hamidiye	Özbek
Esmâ H.	Yeniköy	Yeniköy
Bedriye H.	Özbek	Özbek
Mikriye H.	Hamidiye	Özbek
Ayşe H.	Torbalı	Özbek
Halide H.	Hamidiye	Özbek
Hasan Hüseyin Ef.	Çal (Denizli)	Yeniköy
Kocavelioğlu H. Ahmet	?	Özbek
Fatma H.	Yeniköy	Yeniköy
Galip Ef.	Yeniköy	Yeniköy
Sadık Ef.	?	Yeniköy
Esmâ H.	Hamidiye	Özbek
Bekir Y.	Belenbaşı	Yeniköy

Tablo 3.25. Torbalı Özbek İlkokulu Öğrenci Künye Defteri (1928-1945 Yılları) (Devamı)

Öğrencinin Adı	Doğduğu Yer	Oturduğu yer
Hatice	Yeniköy	Yeniköy
Ayşe H.	Ferecik (Yunanistan)	Yeniköy
Fehmi Ef.	Yeniköy	Yeniköy
Hüseyin	Pazarcık (Bulgaristan)	Özbek
Kamil Ef.	Yeniköy	Yeniköy
Naile	?	Yeniköy
Selahattin Sivrikaya	Özbek	Özbek
Osman Ef.	Kırcaali (Bulgaristan)	Özbek
Emine H.	Torbalı	Özbek
B. Zışan	Yeniköy	?
Zeynep H.	Hamidiye	Özbek
Zehra H.	Özbek	Özbek
Saadet H.	Hamidiye	Özbek
Hasan	Belenbaşı	Özbek
Macide Tuncay	Özbek	Özbek
Hafize H.	Kırcaali (Bulgaristan)	Özbek
Hüseyin Ef.	Yeniköy	Yeniköy
Elif H.	Yeniköy	Yeniköy
Cemile H.	Hamidiye	Özbek
Halil Ef.	Hamidiye	Özbek
Osman Ali G.	Pirlidokça (Romanya)	Yeniköy
Zehra H.	Hamidiye	Özbek
Şerafettin	Yeniköy	Yeniköy
Orhan Gazi	Özbek	Özbek
Faik Ef.	Kırcaali (Bulgaristan)	Özbek
Tahire H.	Yeniköy	Yeniköy
Elif	Yeniköy	?
Osman Ef.	Yeniköy	Yeniköy
Halit Yaşar Ef.	Özbek	Özbek
Mehmet Ef.	Yeniköy	Yeniköy
Gülsüm H.	Tepeköy	Yeniköy
Cemile H.	Hamidiye	Özbek
Mehmet Emin	Yeniköy	Yeniköy
Hasan Hüseyin Ef.	Çal (Denizli)	Yeniköy
Tevfik Ef.	?	Özbek
Yaşar	Belenbaşı	Yeniköy
Emine H.	Yeniköy	Yeniköy
Durmuş Ali	Belenbaşı	Ahmetli
Mustafa Kemal Ef.	Ertuğrul	Özbek
Seher H.	Yeniköy	Yeniköy
Cavit	Hamidiye	Özbek
Hatice H.	Özbek	Özbek
Mediha Uçar	Özbek	Özbek
Mustafa Ef.	Ahmetli	Ahmetli
Ömer	Özbek	Özbek
Ali Ef.	Ahmetli	Ahmetli
Ahmet Ef.	Tire	Ahmetli
Abdullah Özlü	Özbek	Özbek
Sabahat H.	Torbalı	Özbek
Emine H.	Yeniköy	Yeniköy
Fahriye H.	Torbalı	?
H. Şahin Ef.	Hamidiye	Özbek
Ali Ef.	Yeniköy	Yeniköy
Ahmet Celal Ef.	Yeniköy	Yeniköy
Mehmet	Bulgarya	Yeniköy
Hatice H.	Hamidiye	Özbek

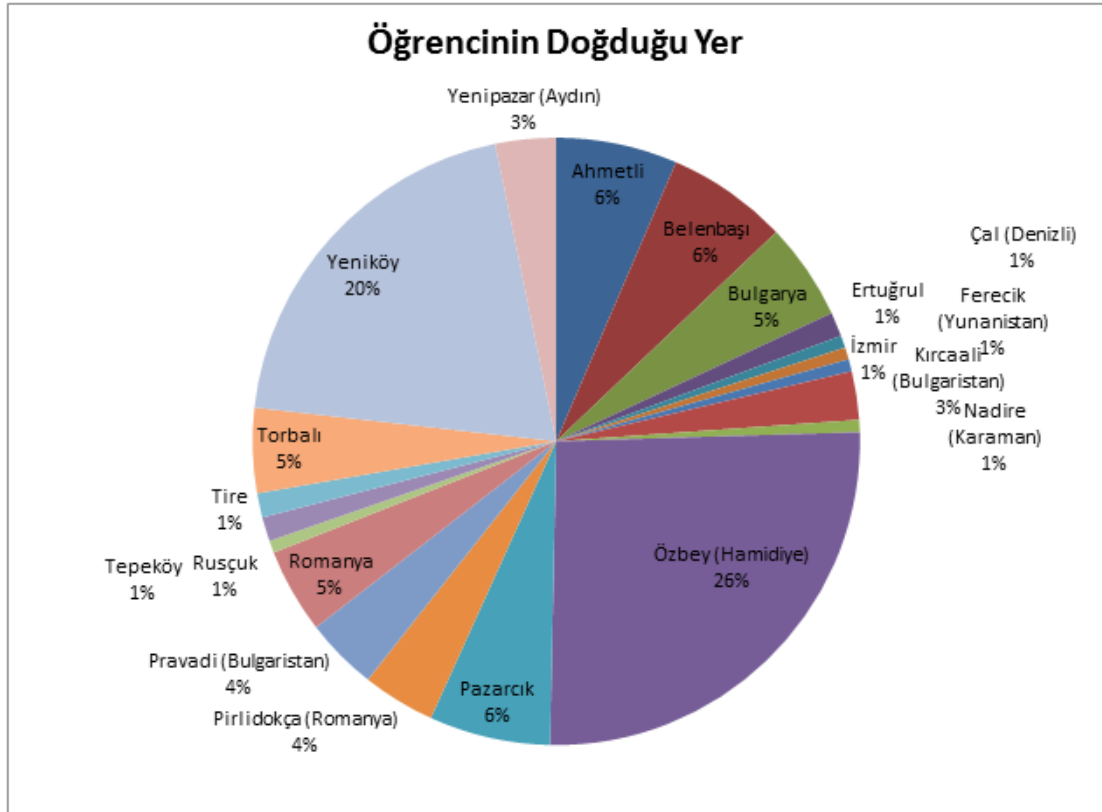
Tablo 3.25. Torbalı Özbek İlkokulu Öğrenci Künye Defteri (1928-1945 Yılları) (Devamı)

Öğrencinin Adı	Doğduğu Yer	Oturduğu yer
Ahmet Cambaz	Romanya	Yeniköy
Nuri Ef.	Ahmetli	Ahmetli
Şaban Satıcı	Yeniköy	Yeniköy
Teslime H.	Ahmetli	Tepeköy
H. Şahin Ef.	Ahmetli	Tepeköy
Mehmet Emin	Yeniköy	Yeniköy
Ali Ef.	?	Ahmetli
Hüseyin Ef.	?	?
Şerafettin Türkmen	?	Yeniköy
Emine	?	Ahmetli
Mehmet Cengiz	Ahmetli	Yeniköy
Hüseyin	Belenbaşı	Özbek
İlyas	?	Yeniköy
Ramazan Taşkandili	Buca	Özbek
Makbule	?	Özbek
Ahmet	Belenbaşı	Ahmetli
Halil İbrahim	Özbek	Özbek
Osman C.	Romanya	Yeniköy
İsmail	Belenbaşı	Ahmetli
Osman Eliz	Pazarcık	Yeniköy
Emine	Belenbaşı	Ahmetli
Derviş Erde	Romanya	Yeniköy
Celal Yıldız	Yeniköy	Yeniköy
Mehmet	?	Özbek
Osman Ali Geçik	Pirlidokça (Romanya)	Yeniköy
Mehmet	Ruşçuk (Bulgaristan)	Özbek
Mustafa	?	Özbek
Hikmet	?	Yeniköy
Hasan	?	Özbek
Emine	Yeniköy	Yeniköy
Yusuf	?	Özbek
Hayri	?	Yeniköy
Akif Açıker	Pravadi (Bulgaristan)	Özbek
Hamdi Balaman	Bulgarya	Yeniköy
Yusuf	?	Ahmetli
Tevfik	Pazarcık (Bulgaristan)	Özbek
Fehmi Eşkil	Pazarcık (Bulgaristan)	Yeniköy
Hasan	Belenbaşı	?
Hayri Gökdemir	?	Yeniköy
Pakize Özküt	Yeniköy	Yeniköy
İbrahim	Bugarya	Yeniköy
Zeki Tuncay	Özbek	Özbek
Recep	Romanya	Yeniköy
Salih	Bulgarya	Özbek
Mediha	Özbek	Özbek
Tevfik	Bulgarya	Özbek
Eda	Özbek	Özbek
Hasan	Romanya	Yeniköy
Mestan Ege	Romanya	Yeniköy
Şaban Etiz	Pazarcık (Bulgaristan)	Yeniköy
Niyazi Esen	Pazarcık (Bulgaristan)	Yeniköy
Zeyrek Esin	Pazarcık (Bulgaristan)	Yeniköy
Nebi	Belenbaşı	Yeniköy
Vasfiye Talu	Bulgarya	Özbek
Mukaddes G.	İzmir	Özbek
Kemal Yıldırım	Nadire (Karaman)	Yeniköy

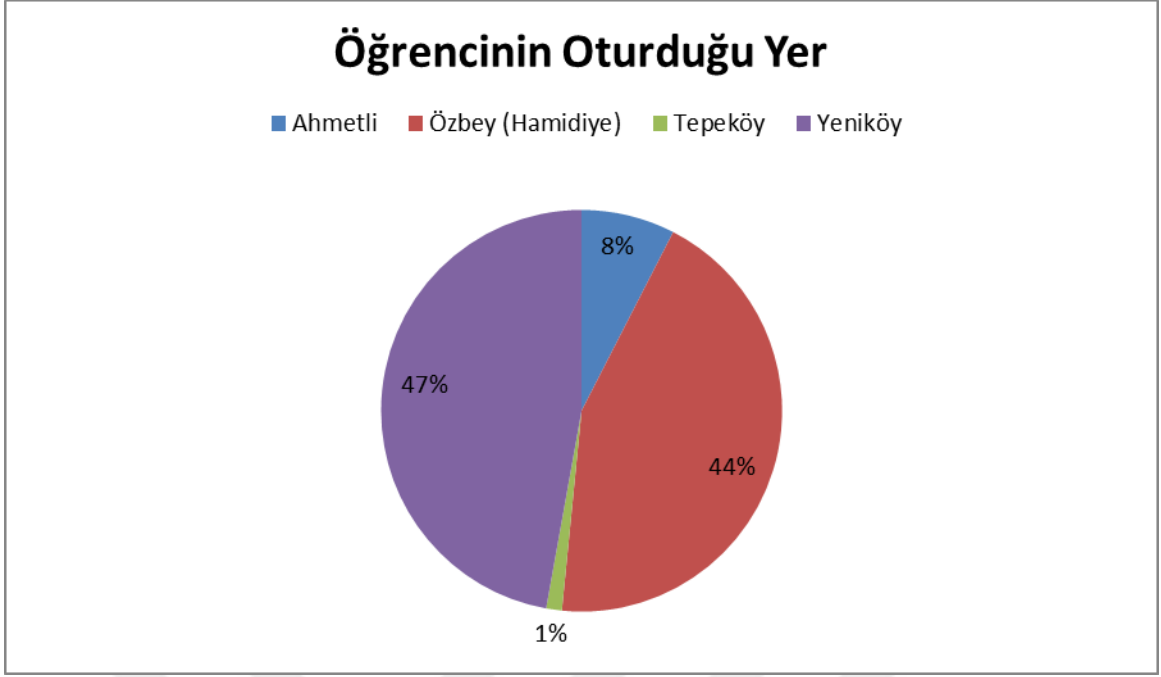
Tablo 3.25. Torbalı Özbek İlkokulu Öğrenci Künye Defteri (1928-1945 Yılları) (Devamı)

Öğrencinin Adı	Doğduğu Yer	Oturduğu yer
Remzi	Bulgarya	Özbek
Raşit Kurtoğlu	?	Yeniköy
Umuşa Bozkuş	Yenipazar	Yeniköy
İsmail	Yenipazar	Yeniköy
İbrahim Deveci	Belenbaşı	Yeniköy
Hayriye	Yenipazar	Yeniköy
İsmail	Yenipazar	Özbek
Hamdi Geçir	Pirlidokça (Romanya)	Yeniköy
Sabri Gümeç	Pirlidokça (Romanya)	Yeniköy
Osman Buluş	Pazarcık (Bulgaristan)	Yeniköy
Muharrem Buluş	Yeniköy	Yeniköy
Zülal	Romanya	Yeniköy
Aziz Çetin	Pazarcık (Bulgaristan)	Yeniköy
Sıdika Avanç	Pravadi (Bulgaristan)	Özbek
İsmail Şengü	Özbek	Özbek
Ali Yılmaz	Yenipazar	Yeniköy
Efraim G.	Pirlidokça (Romanya)	Yeniköy
Mürüvvet	Yeniköy	Yeniköy
Hüseyin E.	Pazarcık (Bulgaristan)	Yeniköy
E. Gül	Tepeköy	Yeniköy
Musa Özbek	Özbek	Özbek
Tahir Gülek	Pirlidokça (Romanya)	Özbek

Kaynak: Özbek Ortaokulu Arşivi

Şekil 3.26. Özbek İlkokulunda Okuyan Öğrencilerin Doğduğu Yerler
Kaynak: Özbek Ortaokulu Arşivi

Şekil 3.27. Özbey İlkokulunda Okuyan Öğrencilerin Oturduğu Yerler
Kaynak: Özbey Ortaokulu Arşivi

Tablo ve şekillerden de anlaşılacağı gibi, öğrencilerin %29'u Balkanlardan göç etmiştir.

Şekil incelendiğinde öğrencilerin %47'si Yeniköy'den Özbey İlkokulu'na gelip öğrenim görmüşlerdir.

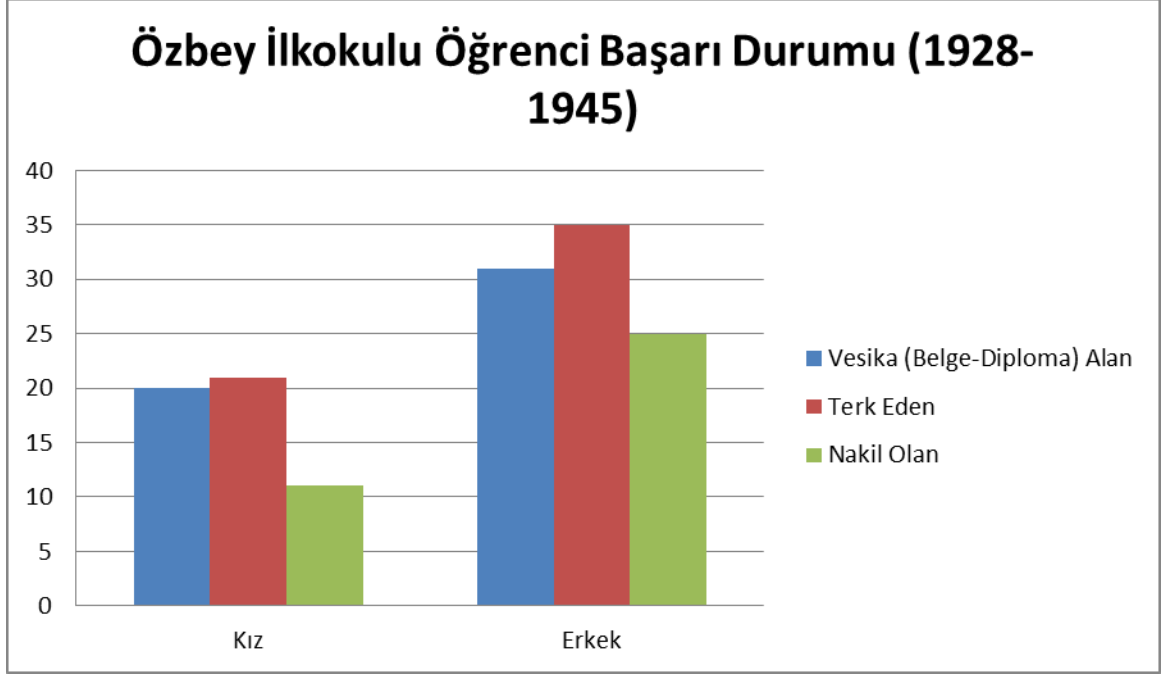
Tablo 3.26. Özbey İlkokulu İmtihan Neticesi Defteri

Öğrencinin Adı	Ait Olduğu Ders Senesi	Derslerde Kazandığı Dereceler					
		Türkçeler	Hayat Bilgisi	Hesap Hendese	Resim El-İşi, Dikiş	Jimnastik	Musiki
Nadire Hanım	1928-1929	9	8	8	8	8	9
	1929-1930	İyi	İyi	İyi	İyi	Pekiyi	Pekiyi
	1930-1931	İyi	İyi	İyi	İyi	Pekiyi	Pekiyi
İsmail Hakkı Efendi	1931-1932	İyi	Orta	Orta	Orta	İyi	İyi
	1932-1933	İyi	İyi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi
	1934-1935	İyi	Orta	Pekiyi	İyi	Pekiyi	Orta
Şaver Hanım	1935-1936	İyi	İyi	Orta	Orta	Orta	Orta
	1937-1938	İyi	İyi	İyi	İyi	Pekiyi	İyi
	1938-1939	İyi	Orta	Orta	İyi	İyi	Pekiyi

Kaynak: Özbey Ortaokulu Arşivi

Üç sınıflı eğitimde Türkçe, Hayat Bilgisi, Hesap Hendese, Resim El-İşi Dikiş, Jimnastik ve Musiki dersleri görülmüştür. Tabloda öğrencinin ait olduğu ders senesi,

dersleri ile birlikte “Hal ve Gidiş, Temizlik, Dişlere İtina ve İntizam” durumlarına da derece verilmiştir. Ayrıca öğrencinin geldiği gün, gelmediği gün ve geç kaldığı günler de kayıt altına alınmıştır.

Şekil 3.28. Özbey İlkokulu Öğrencilerinin Başarı Durumu
Kaynak: Özbey Ortaokulu Arşivi

Özbey İlkokulu İmtihan Defterleri incelendiğinde öğrencilerin genelinin üçüncü sınıfa kadar öğrenim gördüğü, 1940’lı yıllarda ise beş yıla tamamlandığı görülmektedir. Erkek öğrencilerin belge alma oranı da daha yüksektir. Söz konusu yıllara ait olan bu defterde nakillerin büyük çoğunluğu Yeniköy’e yapılmış olup İzmir ve İstanbul’a da nakledilen öğrenciler vardır. Ayrıca ölen öğrenciler de belirtilmiş ve iki öğrencinin de yaşı büyük görüldüğünden okuldan çıkarıldığı kaydedilmiştir.

Tablo 3.27. 1941-1946 Öğretim Yılında Özbey İlkokulunda Okutulan Dersler

Dersler	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf
Türkçe	✓	✓	✓	✓	✓
Yazı		✓	✓	✓	✓
Hayat Bilgisi	✓	✓	✓		
Tarih-Coğrafya-Yurt				✓	✓
Tabiat Bilgisi				✓	✓
Matematik	✓	✓	✓	✓	✓
Resim-İş	✓	✓	✓	✓	✓
Aile Bilgisi				✓	✓
Ziraat-İş	✓	✓	✓	✓	✓
Jimnastik	✓	✓	✓	✓	
Müzik	✓	✓	✓	✓	✓

Kaynak: Özbey İlkokulu Arşivi

Tablo 3.28.Özbek İlkokulu Muallimleri (1926-1962 Yılları)

Muallimin Adı	Doğduğu Yer	Sınıfı	Başladığı Tarih
Yusuf Kemal Efendi	Hamidiye (Özbek)	Muallim	1926
Yusuf Kemal Tunçay	Özbek	Muallim	?
İsmail Ruhi F.	Zile	Vekil	1935
N. Seylan	İştıp	Vekil	1938
Memduha Gönen	Selanik	Muallim	1938
Şen Gezer	Halep	Mezun	1940
Muazzez Ece	Karamürsel	Mezun	1941
Rıfat Kamaşak	Kayseri	Öğretmen	1943
Cevat Y.	?	Öğretmen	1945
Salih Güven	Özbek	Öğretmen	1946
Mehmet Öztürk	?	Öğretmen	1955
Kamil Köşeler	?	Vekil Öğretmen	1956
Arif Sözmen	Bozdoğan	Stajer Öğretmen	1957
Kadriye Baştuğ	?	Öğretmen	?
Mustafa Baştuğ	?	Öğretmen	?
Ş. Çakır	Tepeköy	?	1960
Ahmet Mezum	Bulgaristan	?	1961
Muammer Dinber	Şehitler	?	1961
Benal Engin	Tepeköy	Öğretmen	1962
Can Boysan	Kars	Stajer Öğretmen	1962
Nihat Doğan	Tepeköy	?	1962

Kaynak: Özbek Muallim Sicil Defteri, Özbek Ortaokulu Arşivi

Özbek İlkokulu muallim defteri kayıtlarında vekil öğretmenler de yer almaktadır. Nail Şen (9 Haziran 2018 tarihli görüşme)’e göre; “*vekil öğretmenlik, ortaokulu bitiren, öğretmenlik ile ilgili eğitim almayan, öğretmenliğin metotlarını bilmeyen ama çocukları iyi yetiştiren, köylünün sevip saygı duyduğu, birkaç sene öğretmenlik yaptıktan sonra staj görüp vekil öğretmenlik yapılabiliyordu.*”

3.2.2. Torbalı’da Eğitim İle İlgili İstatistikler

1930-1931 Ders senesinde İzmir merkezinde 54 mektep, 275 muallim varken, Torbalı’da 8 mektep 13 muallim 591 de öğrencinin var olduğu İzmir vilayeti istatistik yıllığında geçmektedir. (İzmir Vilayeti 1930-1931 Senesi İstatistik Yıllığı)

Milli Eğitim Müdürlüğünün 1972-1973 Öğretim yılı verilerine göre Torbalı’da bir tane ortaokul bulunmakta idi. Okuldaki öğretmen sayısı 21, öğrencilerin 548’i erkek, 284’ü kız olmak üzere 832 mevcudu vardı. İl merkezinde ise toplamda 24 ortaokul varken, toplamda rakam 59’u buluyordu. Aynı yıllarda lisedeki veriler ise şöyle idi; Torbalı’da sadece tek bir lise ve bu lisede toplam 17 öğretmen, 375 öğrenci mevcuttu. İl genelinde lise türündeki okul sayısı 22 idi. (İzmir İl Yıllığı 1994)

1992-1993 Öğretim yılı incelendiğinde merkezde 5, köylerde 41 ilköğretim okulu, 11 ortaokul ve 1 lise, 4 tane de mesleki teknik lise bulunaktaydı. (İzmir İl Yıllığı 1994)

İlçede 1993-1994 öğretim yılı başında okulsuz köy de kalmamıştır. Ancak bazı köy ilkokulları öğrenci azlığından taşınmalı sistem uygulamışlardır. Merkezde bulunan ilköğretim okullarında ikili öğretim yapılmakta idi. 1994-1995 Öğretim yılında okullaşma oranının hız kazandığı göze çarpmaktadır (Arkoç, 1996).

MERKEZ İLKÖĞRETİM KURUMLARI				
OKULUN ADI	DERSLİK SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	ÖĞRENİM ŞEKLİ
Çengiz Topel ilköğretim ok.	18	971	30	ikili
Z. Eylül ilköğretim ok.	7	331	11	ikili
Fatih ilköğretim Okulu	10	863	19	ikili
Gazi ilköğretim Okulu	8	637	26	ikili
Kâzım Paşa ilköğretim Ok.	19	1118	48	ikili
BAĞLI YERLEŞMELERDEKİ İLKÖĞRETİM OKULLARI				
Dağkızılca ilköğretim	6	158	13	N
Karakuyu ilköğretim	13	291	17	N
Pasalar ilköğretim	13	374	15	N
Subaşı ilköğretim	8	620	18	N
Yarbaşı ilköğretim	3	312	21	N
BAĞIMSIZ ORTAOKULLAR				
Ortaokullar		250	16	N
Ö Y İ L K O K U L L A R I				
Avanlı	5	113	4	N
Çağlar	5	97	3	N
Çiftlik	2	44	2	N
Çiftlikler	11	681	17	ikili
Çiftlik	2	27	1	N
Çiftliklere	1	Taş. Sis.	-	N
Çiftlik	5	46	2	N
Çiftlik	1	Taş. Sis.	-	N
Çiftlik	8	121	3	N
Çiftlik	7	374	10	N
Çiftlik	1	Taş. Sis.	-	N
Demirci	3	58	2	N
Doğancılar	2	29	1	N
Düverlik	1	Taş. Sis.	-	N
Eğerci	2	62	2	N
Göllüce	2	Taş. Sis.	-	N
Halıvacı	2	Taş. Sis.	1	N
Kaplanlık	1	23	-	N
Karakızlar	4	26	-	N
Karaot	2	Taş. Sis.	-	N
Kırbaç	1	Taş. Sis.	-	N
Korucuk	5	15	4	N
Kuşçuburun	8	169	4	N
Naime	1	Taş. Sis.	-	N
Ormanköy	2	Taş. Sis.	-	N
Özbeç	6	190	7	N
Pamukyazı	5	175	6	N
Sağlık	2	Taş. Sis.	1	N
Seğirler	2	37	1	N
Şehitler	5	81	3	N
Taşkesik	4	49	2	N
Tulum	2	Taş. Sis.	-	N
Uluğbey	5	125	6	N
Yeniköy	2	48	4	N
Yeniköy	5	118	4	N
Yoğurtçular	1	Taş. Sis.	-	N

İlköğretim Kurumları (1994-1995)

Tablo 3.29. İlçe Merkezindeki Liselerin Derslik, Öğrenci, Öğretmen Durumları (1994-1995)

Okulun Adı	Derslik	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenim Şekli
Torbali Lisesi	18	837	79	Normal
Endüstri Meslek Lisesi	15	514	45	Normal
Kız Meslek Lisesi	5	87	35	Normal
Ticaret Meslek Lisesi	9	298	18	Normal
İmam Hatip Lisesi	11	379	29	Normal
Sağlık Meslek Lisesi	9	189	30	Normal

Kaynak: (Arkoç, 1996)

1994-1995 Öğretim yılındaki liselere bakıldığında en fazla derslik, öğrenci, öğretmen Torbalı Lisesindedir (Arkoç, 1996).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Torbalı'da eğitim faaliyetleri padişah II. Abdülhamid'in yörede çiftlikler satın alıp mektepler yaptırmasıyla gündeme gelmiştir. Mekteplerde karma eğitim verilmiş, sıra, tahta gibi birtakım eğitim araçları kullanılmıştır. Savaş yıllarında bu mektepler tahrip edilmiş kalanlar da savaştan sonra onarılmıştı. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte gerek mektep yapımı gerek öğretmen sayılarında Atatürk'ün desteğiyle büyük artışlar gözlenmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında İzmir valisi olan Kazım Dirik, il genelinde okul yapımına önem vermiş ve bunun için Torbalı'da da okul yapımı çalışmaları başlatmıştı. Tepeköy Merkez Mektebi (Kazımpaşa İlkokulu) için temeli atılan bina 1931 yılında Vali Kazım (Dirik) Paşa'nın katıldığı törenle hizmete açılmıştı. O dönemde beş yıllık eğitim veren tek okul Kazımpaşa İlkokulu idi. Torbalı Mahallesi hizmet veren bir başka okul olan Torbalı Mahallesi mektebinin kayıtları günümüze ulaşmamıştır. Köylerde ise 1923 yılında merkez haricinde sadece Çaybaşı, Hamidiye (Özbey), Arapçı (Pamukyazı) ve Eğerci köylerinde okul bulunuyordu. Köylerde bulunan okullarda eğitim üç yıldır. Öğrenciler beş yıla tamamlamak için civardan Kazımpaşa İlkokuluna gelip mezun olurlardı. İlçe merkezinde 1964 yılına kadar yalnızca iki ilkokulla eğitim verilmeye devam edildi. Torbalı'da 1954 yılına dek ortaokul bulunmadığından eğitim sadece ilkokul seviyesinde kalmıştı. Öğrenciler ortaokul veya lise okumak istediklerinde İzmir'in ilçelerine gitmek zorunda kalmışlardı.

1954 yılında, ilçede ortaokul açılmış ve bu okulu 1969'da açılan ilk lise Torbalı Lisesi izlemiş, 1972 yılında ise Torbalı Lisesi'ne yeni bina yapılıncaya, ortaokulu da bünyesinde barındıran Torbalı Lisesi yeni binasına taşınmıştır.

1950'li yıllardan itibaren tarım ve sanayideki gelişmeler ile Torbalı yoğun göç alma sürecine girmiş buna bağlı olarak eğitim kurumları da artmıştır.

2015-2019 Torbalı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün hazırladığı stratejik plana göre; Torbalı'da 2'si özel ilköğretim olmak üzere 30 ilkokul, 2'si Özel olmak üzere toplam 33 Ortaokul, 1'i Özel Lise olmak üzere toplam 13 lise, 10 Birleştirilmiş sınıf İlkokul ve 3 müstakil Ana Okulu bulunmaktadır. İlçede okum ayazma oranı 2014/2. Dönem sonu itibariyle kayıtlarına göre %72'dir. İlkokulda 643 öğretmen, ortaokulda 592 öğretmen, lise ve dengi okullarda toplam 554 öğretmen görev yapmaktadır. İlkokul 10.568, Ortaokul 9.405 olmak üzere toplam 19.973 öğrenci, lise ve dengi okullarda 8.093 okul öncesi 1.560 öğrenci

olmak üzere toplam olarak 29.626 öğrenci eğitim görmektedir. İlçede taşıma merkezi 7 okula 12 alt yerleşim biriminden 18 araç ile 430 öğrencinin taşınması yapılmaktadır.

Bütün bunların yanında Dokuz Eylül Üniversitesi Torbalı Meslek Yüksekokulu da öğrencileri meslek hayatına hazırlayan kurum olarak 1993 yılından beri faaliyet yürütmektedir.

Torbalı'da eğitim ve kültür faaliyetleri ile ilgili sınırlı sayıda doküman mevcuttur. 1. ve 2. el kaynaklar, gazetelerdeki haberler ve okul arşivleri taranarak bu bulgular elde edilmiştir. Bu çalışmanın Torbalı'da eğitim tarihi ile ilgili araştırma yapacak kişilere ışık tutmasını diliyorum.

KAYNAKLAR

- Adem, M. (2003). Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitimin Neresindeyiz? *ABECE Eğitim ve Ekin Dergisi*. 180, 2-4.
- Akyüz, Y. (2004). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 - M.S. 2004*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akyüz, Y. (2007). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 - M.S. 2004*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Anadolu 16 Nisan 1931
- Arkoç, Veli (1996). *Torbalı*. Sepici Holding Kültür Hizmeti-3, İzmir.
- Aybars, E. (2017). *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Başgöz, İ. (1995). *Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı. 1.Baskı.
- Budak, Ş. (2003). Atatürk'ün Eğitim Felsefesi ve Geliştirdiği Eğitim Sisteminin Değiştirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 160, 23-42.
- Boran, A . (2000). Cumhuriyet Döneminde Eğitimde Meydana Gelen Gelişmeler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (9), 0-0.
- Cengiz Topel İlkokulu Arşivi
- Çakmak, Z. (2009). *Batı Anadolu'da Gerçekleştirilen Yunan Mezalimi Hakkında Yüzbaşı İsmail Hakkı Efendi Tarafından Hazırlanmış Askeri Bir Rapor*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Elazığ.
- Çetin, N. Ve Şimşek, M. B. (2016). *Nahiyeden Kazaya Torbalı'da Nüfus ve Yerleşim (1905-1932)*. İzmir.
- Çınar, S. (2005). *Eskişehir Eğitim Tarihi (1876-2004)*.Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Dinçsoy, Ö. (1995). *2000'e 5 kala Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Ekin Matbaacılık-Yayıncılık.

Gazi İlkokulu Arşivi

Gazi Stratejik Plan 2015

Gök, H. V. (2011). *Atatürk ve İnönü Dönemi Kültür Politikaları*. Yüksek Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Hizmet 17 Nisan 1931

İzmir Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü, *İzmir İli'nde Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Dönemi Eğitimi*, 1999.

Kapluhan, E. (2012). *Hazırlık (Kurtuluş Savaşı) Dönemi Eğitim Politikaları ve Eğitim Faaliyetleri*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 1 (1), 1-28.

Karasar,N.(1984). *Bilimsel Araştırma Metodu*. Ankara: Hacetepe Taş Kitapçılık.

Kayış, Y. (2012). *Aydın Vilayeti Salnamelerinde Torbalı ve Sultan II. Abdülhamid'in Hayır Eserleri*, İzmir.

Kayış, Y. (2012). *Sultanın İptidâi Mekteplerinden XXI.yüzyıla Torbalı'da Eğitim*. Tübitak 43.Ortaöğretim Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması Tarih Projesi. T.C. Torbalı Kaymakamlığı Ticaret Meslek Lisesi.

Kayış, Y. , Kızıl, N. ve Çetin, N. (2013). *Tarihi ve Coğrafi Yönleriyle Torbalı*, İzmir: Torbalı Belediyesi Kültür Yayınları.

Kazan, M. (2009). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Bolu Merkezde Eğitim Kurumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

M.E.B. (2006)

M.E.B. (2010)

Milli Eğitim İstatistikleri 2015-2016 Eğitim Yılı

Okur, M. (2010). *Milli Mücadele ve Cumhuriyetin İlk Yıllarında Milli ve Modern Bir Eğitim Sistemi Oluşturma Çabaları*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1.

Öztürk, A. A. (1999). *Cumhuriyet Mektebinden Adnan Menderes Üniversitesine Türkiye’de Modern Eğitimin Gelişimi ve Aydın İli*. T.C. Aydın Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Cumhuriyetin 75. Yılı Kültür Eserleri Dizisi:2.

Özbey İlkokulu Arşivi

Parlak, M. A. (2010). Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu 07-09 Aralık 2005. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara.

Parlak, M. A. (2015). Kurtuluş ve Kuruluşun Sembol Kenti İzmir Sempozyumu Bildirimi 26-28 Eylül 2012. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara.

Resmi Gazete, 1972.

Seçilmiş Göstergelerle İzmir, 2013.

Tarihin Kavşak Noktasında Torbalı, Torbalı Kaymakamlığı Tarih, Kültür, Edebiyat, Sanat Dergisi, Aralık, 2012.

TBMM Zabıt Ceridesi: Devre I. Cilt I, Ankara 1940-1960, s: 202-203.

Tınal, M. (2009). 1928 Torbalı (İzmir) Depremi.

Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Torbalı Şehit Uzman Çavuş Harun Şenözuar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Arşivi

Yeni Asır Gazetesi 15 Nisan 1931

Yeni Asır, 24 Ocak 1954

Yıldırım C.(1966). *Eğitimde Araştırma Metotları*. Ankara: Akyıldız Matbası.

İzmir İl Yıllığı-1967

İzmir İl Yıllığı-1973

İzmir İl Yıllığı-1994

1930-31 Senesi İzmir Vilayeti İstatistiği, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür yay. İzmir.

https://torbali.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_12/16044001_torbali20152019.pdf

Erişim Tarihi: 15.03.2018

https://torbali.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_12/16044001_torbali20152019.pdf Erişim

Tarihi: 03.08.2018

dergipark.gov.tr/download/article-file/231615 Erişim Tarihi: 15.01.2019

EKLER

Ek1.Torbalı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Arşiv Çalışması İçin Verdiği İzin Belgesi

İzmir Valiliği
Torbalı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

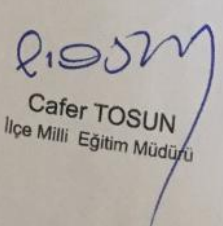
Araştırma İzin Dilekçesi (Öğrenci için)

Aşağıda bilgilerimin olduğu araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için gerekli izinlerin alınmasını talep ediyorum.

Gereğini bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

I. Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Cemile Merve Özlü
Öğrenci Numarası	1430802109
Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Adil Adnan Öztürk
Anabilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı
Programı	Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans
Lisansüstü eğitim türü	Tezli
II. Araştırma Bilgileri	
Tezin başlığı	Cumhuriyet Dönemi Torbalı'da Eğitim
Araştırma verilerinin toplanacağı öğretim yılı/yılları	2018-Haziran
Araştırma yapılacak kurumun adı	Torbalı ve Köylerindeki Okulların Arşivleri

Tarih ve İmza

Cafer TOSUN
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Ek 2. Torbalı'da Eğitim ile İlgili Fotoğraflar

TALEBENİN ADI ve KÜNYESİ		Yaşı	Din dersleri	Tühâkeler	Hayat bilgisi	Yurt bilgisi	Tarih	Coğrafya	Tabiat tetkiki	Şeyh dersleri	Hesap ve Hendese	Resim, el işleri, atış	Ev idaresi	VEKÛN		Beden terbiyesi	Musiki	Hallî hareket	Terfi ve ya iskanı	Sırah kayıtlıkta geçdiği	MÛLÂHAZA
														rakamla	yanıyla						
11	Şevkiye Mustafa	11	-	2	4	-	-	-	-	-	1	3		10	on	5	5	10	İbha		
12	Şevkiye Emine H	15		3	4						2	3		13	on üç	5	5	10			
12	Hayriye Mustafa	12		5	6						6	6		23	yirmi üç	7	7	10	İbha	20	
9	Abdullah gazizade	9		6	9						8	9		32	otuz iki	7	7	10			12
8	İsmail İbrahim	8		2	4						2	3		11	on bir	4	3	10	İ		
10	Mehmet Cemal	10		7	9						8	8		32	otuz iki	7	5	10	İ		13
7	Emine Feyzi E	7		9	9						2	8		35	otuz beş	7	7	10	İ		6
10	Fahriye Ahmet H	10		6	7						5	7		25	yirmi beş	7	7	10	İ		18
8	Zehra Kasım	8		1	3						7	4		7	beş	4	5	10	İ		
7	Fahriye Hasan E	7			5						2	4		11	on bir	5	5	10	İ		
8	Hamide Şerif H	8		3	5						3	5		16	on altı	6	6	10	İ		
8	Hayriye Hüseyin	8		1	5						2	5		13	on üç	4	6	10	İ		
9	Hayriye Hasan	9		8	9						9	9		35	otuz beş	7	7	10	İ		5
8	Mehmet Ali E	8		5	7						6	7		27	yirmi yedi	7	7	10	İ		16
8	Abdül Gafur	8			2						1	2		5	beş	1	3	10	İ		
8	Ali Mehmet	8		9	10						10	10		37	otuz yedi	10	10	10	İ		7
7	Mehmet Osman	7		5	8						6	6		25	yirmi beş	7	8	10	İ		19
8	Şerif İsmail	8		4	6						4	4		18	on sekiz	7	8	10	İ		
8	Münir Zeynep H	8		8	9						8	9		34	otuz dört	10	7	10	İ		7
7	Rafet İsmail E	7		7	8						5	7		27	yirmi yedi	6	7	10	İ		17
8	Mustafa İsmail	8		2	7						3	5		17	on yedi	7	8	10	İ		
9	İzzet İsmail H	9		4	6						4	4		18	on sekiz	6	6	10	İ		
12	Fahri İsmail E	12		7	8						8	8		31	otuz bir	8	7	10	İ		14
14	Halime H	14			3						1	4		8	sekiz	4	4	10	İ		
8	Ali Mehmet E	8		2	7						4	6		19	on dokuz	6	7	10	İ		
8	Şahin Ali	8			1							2		3	üç	3	2	10	İ		
8	Canat İsmail	8			1							7		2	iki	1	1	10	İ		
7	Mustafa İsmail	7		2	3						1	3		7	beş	4	4	10	İ		
8	Fatma Hasan H	8		1	2						1	1		5	beş	1	2	10	İ		
9	Seman İsmail	9		9	9						9	9		36	otuz altı	9	10	10	İ		4
7	Şahin Ali	7		6	9						6	10		31	otuz bir	10	10	10	İ		9
10	Fatma İsmail	10		2	10						9	9		37	otuz yedi	10	10	10	İ		3
7	Şahin İsmail	7		2	1							2		5	beş	1	2	10	İ		
8	Mehmet İsmail	8		9	10						10	9		38	otuz sekiz	10	10	10	İ		2
9	Hamide Şerif H	9		3	9						3	9		72	on iki	5	5	10	İ		

Tepeköy Mektebi 1927-28 Ders Yılı Umumi İmtihan Defterinde Birinci Sınıf Öğrencileri

Kaynak: Kazım Paşa İlköğretim Okulu Arşivi

SINIF I

ÖĞRENCİNİN		Doğum yılı	Tutku	Yaş	Hıyat bilgisi	Tarih-Coğrafya-Yurtbilgi	Tebiat bilgisi	Matematik	Resim - İy	Aile bilgisi	Zekat - İy	İmmarî	Mizak	Hal ve giyim	Temsilî	Tiyatro-koruma	Düzen	Okulda veya başka	Dünyada
Konu	Öz ve Soyadı																		
1	İbrahim Özkaynak	1933	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			iyi	iyi					Kaldı	
2	Sami Maden	1933	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
3	Mediha Yaman	1937	Orta		Orta			Orta	Orta			iyi	iyi					geçti	
4	penihan Çelinkaya	1931	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			iyi	iyi					Kaldı	
5	Sabahat Sezer	1931	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			iyi	iyi					Kaldı	
8	Yılmaz İri	1933	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
10	Melâhat Kantal	1932	Orta		Orta			Orta	Orta			iyi	iyi					geçti	
11	Mustafa Yurakurakum	1932	Orta		Orta			Orta	Orta			iyi	iyi					geçti	
12	Muhittin Yaranlıksız	1933	Zayıf		Orta			Zayıf	Orta			iyi	iyi					Kaldı	
13	Yazar Karaoğlu	1931	Orta		Orta			Orta	Orta			iyi	iyi					geçti	
17	Talip Şen	1930	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
19	Huriye Taşer	1932	Orta		Orta			Orta	Orta			iyi	iyi					geçti	
20	Nuriye Gürbüz	1932	Orta		Orta			Orta	Orta			iyi	iyi					geçti	
22	Sükrü Gürbüz	1930	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
23	Ayşe Essiz	1931	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
24	Mübeccel Kepenek	1933	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
25	Suzan Sonuyok	1931	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
27	Sükriye Karabey	1930	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
28	Ömer Karabey	1932	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
29	Fatma Özbek	1933	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
30	Emin Yamaner	1931	Orta		Orta			Orta	Orta			iyi	iyi					geçti	
33	Bahri Gürbüz	1930	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			iyi	iyi					Kaldı	
34	Pakize Surtmaz	1933	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			iyi	Orta					Kaldı	
35	Tahsin Vardal	1932	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
36	Hamza Filiz	1933	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
37	İrfan Özdemir	1930	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			iyi	iyi					Kaldı	
38	Saima Yılmaz	1930	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
39	Abdullah Yılmaz	1933	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Orta			Orta	Orta					Kaldı	
40	Mahfuze Kırız	1931	Zayıf		Orta			Zayıf	Orta			iyi	iyi					Kaldı	
43	Ayşe Arıkan	1930	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			iyi	Orta					Kaldı	
45	Hediye	1929	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			iyi	iyi					Kaldı	
47	Sıtkı Aktaş	1932	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Zayıf			Orta	Orta					Kaldı	
49	Hatir İbrahim Tuntunuk	1933	Zayıf		Zayıf			Zayıf	Orta			iyi	iyi					Kaldı	

Torbali Kazımpaşa Okulu Özel Dershane Sınav Çizelgesi 1944-1945

Kaynak: Kazımpaşa İlköğretim Okulu Arşivi

1930'lu Yıllarda Kazımpaşa Mektebi Önünde Öğrenci ve Öğretmenler
(Kayış, Yasin (2012), “ Sultanın İptidai Mekteplerinden XXI. yüzyıla Torbalı’da Eğitim ”,
TÜBİTAK 43.Ortaöğretim Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması Tarih Projesi ss.59)

1936-1937 Ders Yılında Kazım Paşa İlkokulu V. Sınıfında Okuyan Halide Bağcı'ya Verilen Karne ve Diploma
Kaynak: Kazım Paşa İlköğretim Okulu Arşivi

		Diploma Derecesi	
<p>58</p> <p>95 Mirola Ertan</p>	Babası	İrfan	
	Annesi	Peyker	
	Doğumyeri	Germeneik	
	Doğum yılı	30-9-1935	
	Okula Kayıtı		
Diploma Tarih No		51 40014 15-V-1948	
<p>59</p> <p>145 Nesrin Yavuz</p>	Babası	Rifat	
	Annesi	Rabia	
	Doğumyeri	Bonballı	
	Doğum yılı	3-3-1935	
	Okula Kayıtı		
Diploma T. No		52 40017 15-V-1948	
<p>60</p> <p>160 Bekir Unutkan</p>	Babası	Süleyman	
	Annesi	Zekiye	
	Doğumyeri	Bonballı	
	Doğum yılı	7-3-1933	
	Okula Kayıtı		
Diploma Tarih No		53 40013 15-V-1948	
<p>61</p> <p>169 Cafer Altın</p>	Babası	Kerim	
	Annesi	Medime	
	Doğumyeri	Denizli	
	Doğum yılı	17-10-1934	
	Okula Kayıtı		
Diploma T. No		54 40016 15-V-1948	

Gazi İlkokulu 1947-48 Ders Yılında Diploma Alan Öğrenciler
Gazi İlkokulu Arşivi

Gazi İlkokulu Öğrencileri

Gazi İlkokulu Öğretmenleri
Kaynak: Gazi İlköğretim Okulu Arşivi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
ORTAOKUL DİPLOMASI

Adı ve soyadı :	Hikmet AY	Okul No. :	2186
Baba adı :	Seyit Ahmet	Diploma No. :	4139
Ana adı :	Zerif	Diploma tarihi :	11.09.1990
Doğum yeri ve tarihi :	Siverek.02.04.1976	Diploma notu :	5.86
Okuduğu yabancı dil :	İngilizce	Diploma derecesi :	ORTA
Daha önce mezun olduğu okul :	Siverek ş.İ. Rafet İlkokulu	Okulun bulunduğu il :	JEMİR
Diplomayı veren okul :	JEMİR - TORBALI LİSESİ	Okulun bulunduğu ilçe :	TORBALI

Seyit Ahmet oğlu / kız Hikmet AYsüresi ilkokul üzerine üç yıl olan ortaokul öğrenimini başarı ile tamamladığından bu diplomayı almaya hak kazanmıştır. 11.09.1990

Şahin GÖZETEN
İlçe Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürü

Sani BİNGÖL TURAN
Okul Müdürü

MEV. STOK NO : 20 Öğr. Dip. Form : 18 2866 Sayılı Kanun uyarınca Millî Eğitim Vahhi tarafından bastırılmıştır. Başka Kurum, Kuruluşlarca basım ve dağıtım yasaktır.

Torbali Ortaokulu Diploma Örneği
Kaynak: Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

T. C.
MAARİF VEKÂLETİ
Orta Öğretim Umum Müdürlüğü
Öğretim Subesi
Sayı: 570.

Ankara: / / 195
-1 Aralık 1958
Özet :

26298

İzmir Valiliğine

7/XI/958 Tarih ve 32367 sayılı yazıya k.

Vilâyetiniz Torbali Ortaokulu 1957 - 1958 Güz dönemi mezunlarına ait diploma ve defterleri alınmış, diplomaları soğuk damgaları yapılarak bu yazımızla birlikte sunulmuştur.

Okul Müdürlüğüne gönderilmesini saygı ile rica ederim

Maarif Vekili

Not: Diplomalara doğrudan okula gönderilmiştir.

Ek: Diploma

1958 Yılı İzmir Valiliğinden Torbali Ortaokuluna Gönderilen Bir Dilekçe
Kaynak: Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Sayı: 570/1553

Adı Soyadı : Berrin Yiğit
Sınıfı ve Okul No. : 3-B 355
Babasının adı : Birol
Doğum yeri ve yılı : Menemen- 9.2.1967
Okulu : İZMİR-Torbali Lisesi
Yabancı dili : İngilizce (Diploma derecesi: 7.00)
" notu 5.00

Yukarıda açık kimliği yazılı ve onamli fotoğrafı bulunan Birol Kız
Okulumuz öğrencilerinden 355 numaralı Berrin Yiğit
~~1980-1981~~ 1980-1981 Yaz döneminde =iyi derece ile diploma almayı hak kazanmıştır.
Diplomaları henüz onaydan gelmediğinden durumu bu dilekçenin altına yazılmıştır.

Öğrenim durumundan bilgi edinilmesi, bu yazının ne aslının ne de suretinin kendisine veya başka yere verilmemesini saygılarımla rica ederim.

27.8.1981
İZMİR-Torbali Lisesi MÜDÜRÜ U.
Alhat. Çimeni

Meremen
9.2.1967
doğumlu

Diploma Onay Dilekçe Örneği
Kaynak: Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Sayı: 570/1589

Adı Soyadı : Hakan Çetin
Sınıfı ve Okul No. : 3-A 281 (Ortakul)
Babasının adı : Musa Muhsin
Doğum yeri ve yılı : Torbalı- 28-3-1967
Okulu : İZMİR-Torbali Lisesi
Yabancı dili : İngilizce Diploma Notu: 6.61 (Altın Madalya)

Yukarıda açık kimliği yazılı ve onamli fotoğrafı bulunan Muhsin Oğlu
Okulumuz öğrencilerinden 281 numaralı Hakan Çetin
~~1980-1981~~ 1980-1981 Güz döneminde =iyi derece ile diploma almayı hak kazanmıştır.
Diplomaları henüz onaydan gelmediğinden durumu bu dilekçenin altına yazılmıştır.

Öğrenim durumundan bilgi edinilmesi, bu yazının ne aslının ne de suretinin kendisine veya başka yere verilmemesini saygılarımla rica ederim.

Müdür Yrd.
Ömer Lutfi Seyhan

4-9-1981
İZMİR-Torbali Lisesi MÜDÜRÜ
Mehmet Akdeniz

Torbali-
28.3-1967
doğumlu

Diploma Onay Dilekçe Örneği
Kaynak: Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi Ödülleri
Kaynak: Atatürk Anadolu Lisesi

TASDİKNAME (BELGE) DEFTERİ

2

Öğrencinin			Tasdiknamenin veya Belgenin		Tasdiknameyi veya Belgeyi alanın imzası	Düşünceler
Adı ve Soyadı	Okul No.	Sınıf şubesi	Tarihi	No. su		
Remzi Onur Altan	1815	10	11.09.2002	5030		Babası 2002-2003 Lise 3'e girecektir
Gökhan Haluk Dündar	1483	11-7m	11.09.2002	5031		Kendisi
Zeynep Atabek	546	Orta 2	11.9.2002	5032		Kendisi
GAMZE AYDOĞAN	2549	9-D	12.9.02	5033		velisi
Yağiz KUDAYIMAZ	2016	L-1	12.9.02	5034		velisi
Alp Timuçin SEL	2276	L-1	13.9.02	5035		velisi
Al: ATALIK	1896	Lise son BEKL.	13.9.02	5036		Kendisi
Ercan ÖZTÜRK	2384	L-1	12.09.02	5037		Amiri
Muğdat HASKAYA	2618	L-2	17.9.02	5038		Amiri - Atatürk Lisesi'ne başvurdu 12.9.02
Gökdem ÖZBEK	2344	L-1	18.9.02	5039		Babası
Yurdakan BADAN	2436	L-1	18.9.02	5040		Babası
Bedriye GÖNÜLVERDİ	2556	L-1	20.9.02	5041		Babası
GÜL KÖTEK	1499	L-1	23.9.02	5042		Babası
Sedat SAVAŞ	2105	L-1	23.9.02	5043		Amiri
Elif SARIKAYA	2383	L-1	23.9.02	5044		Babası
Gökhan KARAKİT	1367	L-1	23.9.02	5045		Kendisi
Beyza Günbatlı	1648	4D-A 10-B	24.9.02	5046		Amiri + Lise'ine girecektir 25.9.2002 510-970
Ümit Tonkuz	1825	11- BEKL.	25.9.2002	5047		Kendisi
Melek GİVİDİ	1558	L-1	26.9.2002	5048		velisi
Melih YARDIMCI	2625	11-E Sos. B.	27.9.2002	5049		velisi
Abdullah Onur YALGIN	2767	11 Sos. BEKL.	01.10.2002	5050		velisi
Hacer PEDEKAYA	1604	L-2	09.10.02	5051		09.10.2002 de Görmük LİSESİ'ne başvurdu
Hacer Kızılkaya	L-1	2336	10.10.02	5052		Amiri
Murat Kızılkaya	L-1	1966	10.10.02	5053		Kendisi
Sevpi ÜNAL	L-1	2770	10.10.02	5054		Amiri
Yasar SAKAK	9-A	352	16.10.02	5055		Kendisi
Hasan PALA	L-1	1225	22.10.02	5056		58. maddede belirtilen
Gürün DİNÇER	L-1	1268	22.10.02	5057		Akademik
Güray VİDİN	L-1	1436	22.10.02	5058		Bölgelerinde

Oğrenci Basım Yayınevi Elektronik San. ve Tic. Ltd. Şti. 854 Sk. No 54 Teli: 425 56 17 Konak: ZİMİR

Torbali Lisesi Tasdikname Belge Defteri
Kaynak: Atatürk Anadolu Lisesi Arşivi

İLK MEKTEP TALİM										HEYETİNE MAHSUS SİCİL									
Memnun olduğu ve aldığı not	Doğum yeri ve yılı	Babasının adı ve soyadı	Çıkış mektebi	Sınıfı	Eski memuriyeti	Aldığı sand	Tayin hakkındaki emrin	Memur olduğu yıl	Memur olduğu yer	Memur olduğu sınıf	Neden ayrıldığı	Selefinin adı	Memur olduğu yıl	Memur olduğu yer	Memur olduğu sınıf	Memur olduğu yıl	Memur olduğu yer	Memur olduğu sınıf	
Jahid	1908	Ali Güven	Yıldırım Beyazıt İlkokulu - 1936	Öğretmen		1939													
Mahmut Özbek	1914	Hamza Özbek	Sarıhan Köyü - 1946	Öğretmen		1945													
Kamil Köster	1916	Alim Köster	Mevlana İmamoluca - 1956	İhtisap		23													
Arif Söğmen	1936	Boşadın	Okulokul - 1956	Öğretmen		1955													

Özbeý İlkokulu İlk Mektep Talim Heyetine Mahsus Sicil Defteri
Kaynak: Özbeý İlköğretim Okulu Arşivi

KÜNYE VE İMTİHAN SONUÇLARI DEFTERİ																						
ÖĞRENCİNİN		KAZANDIĞI NOTLAR												ÖĞRENCİNİN								
Adı	Sınıflar	Yıllar	Türkçe	Yan	Hayat bilgisi	Tarih Coğrafya	Tabiat bilgisi	Matematik	Resim-İ	Alın Bilgi	Ziraat-İ	Cinasetik	Müzik	Hel ve gidir	Tematik	Dijler	Düzen	Genel giler	Genel giler	Genel giler	Ahdediği sınıf	I
İbrahim İnar	I	1942 1943	iyi		Piyi			Piyi	Piyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	137	26	2	Ahdediği sınıf	Kayden
Özbeý	II	1943 1944	orta		orta			orta	orta	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	113	20	3	Ne surette ahdediği	23/12/1941
Lalemaa	III	1944 1945	orta		orta			orta	orta	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	180	1		Ahdediği sınıf	Özbeý köyü
Lifci	IV	1945 1946	orta		orta			orta	orta	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	180	1		Oturduğu mahalle	
Elif Babası	V	1946 1947	iyi		iyi			iyi	orta	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	iyi	187	9		Oturduğu sokak	
																					Ev No	

Özbeý İlkokulu Künye ve İmtihan Sonuçları Defteri
Kaynak: Özbeý İlköğretim Okulu Arşivi

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Cemile Merve ÖZLÜ

Doğum Yeri ve Tarihi : İzmir/Konak 23.11.1991

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bildiği Yabancı Diller :

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl : Muş İli Malazgirt İlçesi Pakize Özgen Ortaokulu'nda, 1 yıldır Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

İletişim

E-posta Adresi : merve_ozlu@hotmail.com

Telefon :+ (90) 5050548517

Tarih :21.08.2019